

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Rigorózní práce

**Historie, proces, důsledky a perspektivy dalšího rozšiřování
Evropské unie**

Mgr. Zuzana Sperková

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra ústavního a evropského práva

Obor: Právo Evropské unie

Rigorózní práce

**Historie, proces, důsledky a perspektivy dalšího rozšiřování
Evropské unie**

Mgr. Zuzana Sperková

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem tuto rigorózní práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, srpen 2017

Mgr. Zuzana Sperková

Obsah

Úvod	6
1. Historie vzniku a rozšiřování Evropské unie	11
1.1. Vznik Evropského společenství uhlí a oceli, Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii	11
1.2. První rozšíření Evropských společenství o Dánské království, Irskou republiku a Spojené království Velké Británie a Severního Irsku	13
1.3. Druhé rozšíření o Řeckou republiku	15
1.4. Třetí rozšíření o Španělské království a Portugalskou republiku	16
1.5. Čtvrté rozšíření o Finskou republiku, Rakouskou republiku a Švédské království	18
1.6. Páté rozšíření o Českou republiku, Slovenskou republiku, Republiku Slovinsko, Litevskou republiku, Lotyšskou republiku, Estonskou republiku, Kyperskou republiku, Republiku Malta, Maďarskou republiku a Polskou republiku	20
1.7. Šesté rozšíření o Bulharskou republiku a Rumunsko	22
1.8. Sedmé rozšíření o Chorvatskou republiku	24
2. Proč a jak se stát členem Evropské unie	25
2.1. Proč se stát členem Evropské unie	25
2.1.1. Jednotný trh	26
2.1.1.1. Trh zboží a služeb	26
2.1.1.2. Trh kapitálu	27
2.1.1.3. Trh práce	27
2.1.2. Volný pohyb osob	28
2.1.3. Měnová unie	29
2.1.4. Dotační politika	30
2.1.5. Justiční a policejní spolupráce	31
2.2. Jak se stát členem Evropské unie	32
2.2.1. Kodaňská kritéria	34
2.2.2. Proces přistoupení	36
3. Důsledky rozšiřování Evropské unie	41
3.1. Pozitivní důsledky	41
3.1.1. Vnitrostátní pozitivita	41

3.1.2. Pozitiva pro občany	45
3.1.3. Pozitiva pro Evropskou unii	48
3.2. Negativní důsledky	50
3.2.1. Vnitrostátní negativa	50
3.2.2. Negativa pro občany	52
3.2.3. Negativa pro Evropskou unii	52
4. Perspektivy dalšího rozšiřování Evropské unie	55
4.1. Kandidátské země	55
4.1.1. Albánská republika	59
4.1.2. Republika Černá Hora	61
4.1.3. Makedonská republika	63
4.1.4. Srbská republika	65
4.1.5. Turecká republika	67
4.2. Potenciální kandidátské země	72
4.2.1. Bosna a Hercegovina	72
4.2.2. Kosovská republika	74
4.3. Ostatní evropské státy	76
4.3.1. Evropské ministáty	76
4.3.2. Země Východního partnerství	78
4.3.3. Ruská federace	85
4.3.4. Země, které se v minulosti členy Evropské unie nestaly	88
Závěr	91
Resume	96
Seznam použitých zkratk	98
Seznam použité literatury a pramenů	99

Úvod

Evropská unie, jako nadnárodní společenství sui generis, se začala formovat v polovině 20. století, kdy byly položeny kořeny spolupráce mezi evropskými státy. Nejprve se jednalo o založení několika společenství západoevropskými státy, které spolupracovaly pouze v určitých oblastech, kterými v době svého vzniku byl obchod s uhlím a ocelí, oblast jaderného průmyslu a ekonomická spolupráce při vytvoření jednotného trhu. Jednotlivé oblasti spolupráce se postupem času sjednotily po jednotnou organizaci, kterou byla Evropská společenství, ze kterých se následně stala Evropská unie. Nejednalo se však ještě zdaleka o Evropskou unii, jak ji známe dnes, neboť Evropská unie a spolupráce jednotlivých členských států na úrovni unie se s postupem času neustále vyvíjela a měnila, a i nadále se vyvíjí. Nemění se však pouze míra spolupráce členských států Evropské unie, ale dochází i k rozšiřování jejího území, a ačkoliv pravděpodobně do budoucna dojde i k jejímu zúžení, pravděpodobnost rozpadu Evropské unie či jejího dalšího nerozšiřování je minimální. Ačkoli by se mohlo zdát, že se jedná o nestálý mezinárodní útvar, jde o společenství, v jehož rámci dochází ke spolupráci v doposud největší míře, jaká se kdy na evropském kontinentu odehrála. Nejen mírou spolupráce je však Evropská unie unikátní. Unikátní je i s ohledem na to, na jak rozsáhlém území působí, a jaký vliv a význam má v celosvětovém měřítku. Na rozdíl od historie, se jedná o spolupráci na bázi dobrovolnosti, která vzniká až po splnění určitých, orgány Evropské unie, pevně daných kritérií, která jsou předem stanovena, a jsou pro zájemce o integraci, ve stejném časovém období, obdobná s ohledem na situaci v jednotlivých nečlenských státech.

S tím, jak se Evropská unie neustále rozšiřuje, do aktuálního počtu 28 členských států, roste její vliv, a to jak z pohledu územního na úrovni mezi jejími členy, tak v oblasti mezinárodního práva. S vývojem je nutno přijímat další legislativu, či zdokonalovat tu již přijatou tak, aby bylo možné, a pro členské státy přijatelné, ji transponovat do jejich právních řádů. Členství v Evropské unii přináší státům mnoho výhod, přináší ale i nevýhody, a právě jejich zhodnocení bude nedílnou součástí této rigorózní práce. Mimo to se bude práce zabývat historií vzniku spolupráce, která se rozvinula až do současné Evropské unie, dále také tím jaký proces musí jednotlivé nečlenské státy absolvovat, aby se mohly stát

členy Evropské unie. S členstvím v Evropské unii jsou spojeny, pro jednotlivé státy, také povinnosti a výhody, které členství přináší, proto budou v práci zpracovány také možné důsledky pro jednotlivé členské, popřípadě doposud nečlenské státy, které s sebou právě členství v Evropské unii přinese, a to jak kladné, tak i záporné. Dále bude zhodnocena perspektiva možného dalšího rozšiřování Evropské unie, a to s ohledem na aktuální situaci v Evropě.

Téma práce jsem si vybrala s ohledem na dlouhodobou aktuálnost daného tématu, neboť Evropská unie je téma, které rozděluje společnost na dva tábory, a to její příznivce nebo naopak odpůrce. Příznivci a odpůrci jsou i mezi obyvateli doposud nečlenských států, neboť tito mají zpravidla právo se k otázce vstupu vyjádřit v národním referendu, které je nakonec rozhodující pro to, zda ke vstupu skutečně dojde, a které již v minulosti mělo v několika případech v otázce integrace rozhodné slovo. Důvěru v Evropskou unii také velice ovlivnila hospodářská krize a krize měnové unie, kterou rozpoutalo Řecko a jeho ekonomika, kdy následně ostatní členské státy měnové unie dotovali právě postižené ekonomiky. Dalším problematickým tématem na půdě Evropské unie je migrační krize, která také velice ovlivňuje vnímání jednotlivých, spíše již členských států, o výhodnosti integrace. Co se však týká nečlenských států, pro tyto by bylo členství v Evropské unii vždy přínosné.

V současné době je velkým tématem nejen to, jaké státy by do Evropské unie mohly v budoucnu vstoupit, jaké státy k tomuto mají nejbližší, a za jakých podmínek by ke vstupu došlo, ale také problematika opačná, tedy vystoupení. Je tedy zajímavou otázkou, k jakému posunu dojde dříve, zda dojde k dalšímu rozšíření, či naopak k posunu zpět, tedy zda dříve, než k jakémukoli rozšíření dojde, vystoupí z Evropské unie Velká Británie. Nejen odpověď na tuto otázku bude cílem této rigorózní práce. Některé kapitoly budou čistě teoretické, některé naopak hodnotící, přičemž stěžejní částí práce bude zejména kapitola zabývající se perspektivou dalšího rozšiřování Evropské unie.

Ke zpracování této rigorózní práce byla využita česká i zahraniční literatura, která však mohla být využita pouze v některých částech práce, neboť některé kapitoly jsou tak aktuální, že nebylo možno k nim knižní zdroje dohledat, neboť aktuální informace nebyly doposud bibliograficky zpracovány, a tak bylo vycházeno převážně z webových stránek, a to z největší části z oficiálních stránek

Evropské unie www.eeas.europa.eu, dále z oficiálních stránek Rady Evropské unie www.consilium.europa.eu, či ze zpravodajského portálu www.euroskop.cz, převážně internetové zdroje byly tedy využívány s ohledem na to, aby práce reflektovala co nejaktuálnější situaci. Mimo to byla využita řada odborných článků. Neméně důležitým zdrojem pro zpracování této práce byla evropská legislativa, která proces přistoupení a míru spolupráce členských států upravuje. Výše uvedené zdroje budou důkladně zanalyzovány, získané informace použiji k deskripci historie vzniku a rozšiřování Evropské unie a procesu přistoupení k Evropské unii. Následně zanalyzuji i jednotlivé evropské státy, které nejsou členy Evropské unie a popíši jejich současné perspektivy přistoupení a případně i stav procesu jejich přistoupení.

Práce bude rozčleněna do čtyř hlavních kapitol a závěru, které se následně pro přehlednost budou dělit do mnoha podkapitol. Členění do kapitol se odvíjí od jejich zaměření, když první dvě kapitoly budou spíše teoretické až analytické, kdy první kapitola bude historická, druhá bude vycházet z platné legislativy Evropské unie, třetí naopak bude hodnotící. Poslední kapitola, bude vycházet z daných faktů a aktuální situace, které budou následně zhodnoceny ve smyslu právě perspektivy budoucího rozšíření Evropské unie. Závěrem práce bude na základě studia dostupných materiálů zhodnoceno, zda je pro suverénní stát to, aby se stal členem Evropské unie, spíše přínosem, nebo naopak převažují zápory, které by měly od členství odradit. Dále bych ráda zhodnotila, u kterých států je nejreálnější, že se jako první budou moci do Evropské unie začlenit, a které jsou naopak od členství na míle vzdáleny a čeká je tedy ještě mnoho jednání, než začnou harmonizovat svou legislativu s *acquis communautaire*.

První kapitola se bude věnovat historii vzniku a rozšiřování Evropské unie, přičemž ponese stejný název. Bude popsán prvotní záměr a hlavní účel myšlenky evropské integrace, a její následný vývoj, který se postupně měnil a vyvíjel s rozšiřováním Evropské unie o nové členské státy, jejichž počet je v současnosti 28. V rámci této kapitoly budou přiblíženy všechny vlny rozšíření včetně uvedení jednotlivých členských států a současně bude okrajově popsán vývoj společenství jako celku.

V další kapitole budou popsány v první části důvody, které by mohly nečlenské státy vést k zájmu o to, aby se staly členy Evropské unie. Budou

podrobněji rozebrány hlavní oblasti spolupráce, které by mohly být pro nečlenské státy atraktivní natolik, aby byly ochotny odevzdat část své suverenity do rukou orgánů Evropské unie. Dále bude podrobně rozebrán proces přistoupení stanovený článkem 49 Smlouvy o Evropské unii včetně dalších kritérií a podmínek přistoupení, kdy bude nastíněno také to, jak jednání o přistoupení nového členského státu vypadá.

Třetí kapitola bude pojednávat o důsledcích, které s sebou členství v Evropské unii přináší. Ráda bych zmínila nejen výhody členství, ale i zápornou stránku, přičemž bych ráda zhodnotila, zda převažují spíše pozitiva, či negativa. Již nyní však lze odhadnout, že pokud by vyplývalo z členství v Evropské unii více nevýhod, jen těžko by byl o členství v Evropské unii zájem, a nedocházelo by tedy k jejímu rozšiřování. Důsledky rozšiřování kromě dělení na kladné a záporné, bych chtěla také rozdělit z pohledu jednotlivých subjektů, pro které je výhodné či nevýhodné, proto bych ráda zmínila, co je přínosné a či naopak nevýhodné pro nově přistupující státy, co pro jejich obyvatele a v neposlední řadě i výhody a nevýhody pro Evropskou unii jako celek a současně i její stávající členské státy.

Ve čtvrté kapitole následně zanalyzuji situaci v jednotlivých evropských státech, které v současné době nejsou státy členskými, které bych chtěla rozdělit na skupiny podle jejich snahy o přistoupení k Evropské unie popřípadě podle stavu jednání s Evropskou unii o případném členství, kdy budou rozděleny na tři základní skupiny, a to státy, kterým byl udělen status kandidátské země, u kterých bych chtěla popsat jejich aktuální situaci ohledně otázky přistoupení a fázi přístupových jednání včetně problémů, které provázejí přístupová jednání, či je přímo brzdí. Další skupinou států budou potenciální kandidátské státy, což jsou evropské státy, které zahájily přístupová jednání, avšak prozatím jim nebyl udělen status kandidátské země, a to z jakýchkoli důvodů, avšak projevíly již oficiálně zájem o členství v Evropské unii. Třetí skupinou států budou ostatní evropské země, které budou dále rozděleny do podkapitol, a to evropské ministáty, země Východního partnerství, Ruská federace a speciální skupinou budou evropské státy, které již v minulosti projevíly zájem o členství v Evropské unii, avšak z určitého důvodu se nakonec přístupová jednání zastavila a tyto státy se členy Evropské unie se nestaly.

Poslední částí práce bude závěr, ve kterém komplexně shrnu celé zkoumání, jeho výsledky a zhodnotím, zda byl dosažen cíle práce. Cílem práce je i uvědomění si situace ohledně rozšiřování Evropské unie a sjednocování Evropy v dnešní době, která je velice ovlivněna válkou na blízkém východě a s tím spojenou migrační krizí.

Plzeň, srpen 2017

Mgr. Zuzana Sperková

1. Historie vzniku a rozšiřování Evropské unie

Myšlenka evropské integrace se původně objevila již v Antice, kde však bylo jedním z hlavních motivů tehdejších vládců rozšíření území jen pod jejich přímou nadvládou, tedy myšlenku sjednocení se nepodařilo nikomu z nich naplnit. V 15. století se o vytvoření Unie evropských států pokusil Jiří z Poděbrad, přičemž hlavním motivem byla bezpečnost evropských zemí. O existenci myšlenky integrace hovoří v historii také vytvoření Společnosti národů a mnoho dalších integrujících společenství. K myšlenkám, které byly záhy realizovány s tím, že se jednalo o kořeny, které připravily základ toho, co trvá dodnes, došlo však až v průběhu druhé světové války.

1.1. Vznik Evropského společenství uhlí a oceli, Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii

Po druhé světové válce se nejvýznamnějšími mocnostmi světa staly Svaz sovětských socialistických republik a Spojené státy americké. Evropa se v jejich pozadí vzpamatovávala ze ztráty nezávislosti související s proběhlou válkou. V zájmu všech evropských států bylo naplnění myšlenky zabránění vzniku dalších válečných konfliktů na území Evropy, nicméně k integraci evropské státy vedlo rovněž potlačení nacionalistických idejí a zkvalitnění hospodářství prostřednictvím společného trhu.¹ Mezi tzv. otce Evropy, kteří s řešením uvedené problematiky přišli, patřili Winston Churchill, Robert Schuman, Altiero Spinelli či Jean Monnet.² Tito vyslovili myšlenku, že k naplnění shora uvedených cílů je potřeba jednotného postupu evropských zemí v oblasti jak politické, tak vojenské či ekonomické.

Když Winston Churchill vystoupil rok po skončení druhé světové války v Curychu se svým návrhem na vytvoření Spojených států evropských, nebyly evropské státy ve světle nedávných událostí ochotny vzdát se ani částečně nově nabytých pravomocí ve prospěch žádného společného orgánu. I přes to následně probíhala jednání, která v konečném důsledku vedla k založení Rady Evropy, což

---

¹ RÝZNAR, L. Evropská unie: historie, symboly, instituce, politiky, profily členských zemí Evropské unie. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2007. ISBN 978-80-7314-116-5. s. 13

² ŠREIN, Z. Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie. V Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Fakulta sociálně ekonomická, 2008. ISBN 978-80-7414-077-8. s. 11

byla první poválečná organizace zaměřená na evropskou politiku. Jejím cíli byla ochrana demokracie, lidských práv a svobod, parlamentní demokracie, jednotný právní řád, podpora jednoty a soulad sociálních a právních norem. Zakládajícími státy bylo Dánské království (dále jen Dánsko), Francouzská republika (dále jen Francie), Irská republika (dále jen Irsko), Italská republika (dále jen Itálie), Norské království (dále jen Norsko), Švédské království (dále jen Švédsko), Spojené království Velké Británie a Severního Irsku (dále jen Velká Británie) a země Beneluxu, tedy Belgické království, Nizozemské království a Velkovévodství lucemburské.³

Dne 9. května 1950 přednesl francouzský ministr zahraničí Robert Schuman plán, podle kterého měla Evropa opět získat svou ztracenou vážnost. Autorem Schumanova plánu, neboli také Schumanovy deklarace, byl Jean Monnet. Základními cíli této deklarace byla politická spolupráce, spočívající v zajištění míru a rovnosti všech evropských států, a spolupráce na poli ekonomickém, která měla spočívat ve volném obchodu a budování společného trhu. Na základě Schumanova plánu došlo dne 18. dubna 1951 v Paříži k podepsání Smlouvy o Evropském společenství uhlí a oceli (dále jen ESUO), a to Francií, Spolkovou republikou Německo (dále jen Německo), Itálií a zeměmi Beneluxu. Uvedené státy tedy dobrovolně odevzdaly část své národní nezávislosti společným orgánům, kterými byl Vysoký úřad, Rada ministrů, Soudní dvůr a Společné shromáždění. Výsledky spolupráce se v té době jeví jako přínosné, proto bylo žádoucí rozšířit oblast spolupráce i mimo uhelný a ocelářský průmysl.

Následně, v roce 1957, byly členskými státy podepsány tzv. Římské smlouvy. Na základě jedné z nich vzniklo Evropské hospodářské společenství (dále jen EHS), jehož cílem bylo v horizontu patnácti let vybudovat společný trh stojící na volném pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. Tyto volné pohyby se logicky vázaly na vytvoření celní unie. Na základě druhé Římské smlouvy bylo založeno Evropské společenství pro atomovou energii (dále jen Euratom), jehož cílem bylo zabezpečit mírové využití jaderné energie a sjednotit trh s nukleárními materiály a jaderným výzkumem. Z těchto dvou smluv měla výrazně významnější roli smlouva o EHS. Společné orgány se odvíjely od orgánů ESUO, když z

---

³ SCHELLE, K. Historie integračních koncepcí a jejich vyústění v realitě EU. Ostrava: Key Publishing, 2007. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-53-3. s. 105 - 106

Vysokého úřadu se staly Komise, z nichž jedna fungovala pod EHS a jedna pod Euratomem. Nadále fungovala Rada ministrů, která rozhodovala na principu jednomyslnosti. Soudní dvůr a Společné shromáždění byly institucí společnou, hlavní vliv však mělo stále ESUO. Dne 1. července 1967 vstoupila v platnost tzv. Slučovací smlouva, která byla podepsána již v roce 1965 v Bruselu, a která sjednotila výkonné orgány ESUO, EHS a Euratomu a zároveň došlo ke zrušení cel mezi členskými státy, a byla dohodnuta jednotná obchodní politika vůči nečlenským státům. Uvedená společenství rovněž od roku 1967 nesla společný název - Evropská společenství (dále jen ES).⁴ Důležitá část spolupráce, celní unie, byla dokončena v roce 1968, kdy došlo k tomu, že členské státy začaly uplatňovat jednotné vnější tarify a cla. V tuto chvíli, kdy byl jeden z hlavních cílů integrace naplněn, začala ES pomýšlet o dalších možnostech spolupráce. V roce 1969 na summitu v Haagu byly stanoveny nové cíle a další směr integrace. Jednání v Haagu měla dokončit uspořádání vztahů jednotlivých institucí, prohloubit vybrané aktivity ES, a dalším bodem jednání bylo územní rozšíření ES.⁵

1.2. První rozšíření Evropských společenství o Dánské království, Irskou republiku a Spojené království Velké Británie a Severního Irska

K první vlně rozšíření, tzv. severnímu rozšíření došlo dne 1. ledna 1973.⁶ V této vlně přistoupily do ES Dánsko, Irsko a Velká Británie. Vzhledem k tomu, že po druhé světové válce měla Velká Británie tendence vystupovat jako světová velmoc, nebyla ochotna ohrozit svou ekonomickou nezávislost, a zároveň nechtěla ohrozit své vztahy se Spojenými státy americkými, neměla zprvu zájem podílet se na činnosti ESUO. Postupem času se však ukázalo, že sama není schopna jako světová velmoc vystupovat. EHS v 60. letech ukazovalo svou reálnou pozici na poli silného a rozsáhlého trhu, pro posílení ekonomiky Velké Británie se tedy evropská integrace jevila jako možné východisko. Po zkomplikování vztahů Velké Británie a Spojených států amerických a rovněž po odchodu Charlese de Gaulla z funkce francouzského prezidenta, podepsaly Velká

---

⁴ HECZKO, S. Pracovní texty k předmětu Mezinárodní ekonomické vztahy. Ústí nad Labem: Fakulta sociálně ekonomická UJEP, 2007. ISBN 978-80-7044-922-6. s. 126

⁵ LEHNING, P. B. Citizenship, democracy, and justice in the new Europe. New York: Routledge, 1997. ISBN 9780415158190. s. 142

⁶ FIALA, P. PITROVÁ, M. ed. Rozšiřování ES/EU. 2., dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 802103033x. s. 27.

Británie, Dánsko, Irsko a Norsko dohodu o připojení k ES. Charles de Gaulle byl odpůrcem přijetí Velké Británie do EHS, neboť podle něj mohlo znamenat ohrožení EHS jako celku.

Obyvatelstvo Dánska bylo v otázce evropské integrace rozděleno na dvě skupiny, kdy pro evropské hlasy argumentovaly ekonomickými výhodami především v oblasti zemědělství. Odpůrci se naopak obávali rozchodu se severskou solidaritou a severskými hodnotami, a dále se ozývaly protiněmecké argumenty vedené obavami z obnovení německé dominance a z ekonomických vazeb na Německo. Obavy na dopad severské spolupráce se rozptýlily poté, co se ke členství přihlásilo Norsko.⁷

Irsko očekávalo od členství v ES zejména finanční podporu zemědělství, podporu rozvoje průmyslu a v neposlední řadě to, aby se jeho trh stal méně závislým na trhu britském.

Přistupující země musely již v té době ke vstupu dát souhlas buď prostřednictvím referenda občanů, nebo souhlasem národního parlamentu, který byl rozhodující pouze v případě Velké Británie.⁸ V Irsku bylo o přistoupení rozhodnuto v referendu, ve kterém projevil vůli se vstupem 83% hlasujících obyvatel. Referendum proběhlo rovněž v Dánsku, kde pro vstup do EHS bylo 63,5% hlasujících. Kladně dopadlo také hlasování parlamentu ve Velké Británii, kde pro bylo 310 z 594 hlasů. Odmítavě se k přístupu naopak postavili občané Norska, kde vůli pro vstup projevil pouze 46,7% voličů, a Norsko se tak mezi členské země nezařadilo.⁹

Konec 70. let znamenal pro tehdejší ES velký posun v tom, že došlo ke zformování pásma volného obchodu mezi ES a Evropským sdružením volného obchodu. Ve stejné době došlo k prvním přímým volbám do Společného shromáždění, tedy byly posíleny principy demokracie a v neposlední řadě vznikla společná zúčtovací jednotka ECU a jednotný Evropský měnový systém (dále jen

---

⁷ Proč Dánsko v roce 1973 vstoupilo do Evropského společenství (ES)? [online]. [cit. 2017-07-01]. Dostupné z: <http://www.severskelisty.cz/udalost/uda0379.php>

⁸ 40 let rozšiřování EU [online]. [cit. 2017-07-01]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/external/html/euenlargement/default_cs.htm

⁹ LIPKOVÁ, E. Světové hospodářství: praktikum. Bratislava: Ekonóm, 1999. ISBN 80-225-1228-1. s. 56 - 58

EMS). V rámci EMS se zúčastněné státy dohodly na udržování směnných kurzů v ujednaném rozpětí.¹⁰

1.3. Druhé rozšíření o Řeckou republiku

Již od června roku 1959 se o členství v ES začala ucházet Řecká republika (dále jen Řecko). Asociační dohoda byla podepsána v březnu 1961. Tato asociační dohoda předpokládala vznik celní unie a finanční pomoc Řecku z prostředků EHS. Řecko bylo prvním z jihoevropských států, které o členství projevilo zájem a výrazně se lišilo od států stávajících, neboť v tomto středomořském státě lze naleznout velké množství nerostného bohatství, a má významnou světovou pozici v lodní přepravě.¹¹ Pro vstup Řecka hrály roli zejména politické zájmy Evropské rady.

Mezi lety 1967 a 1974 panovala v Řecku vojenská samovláda, která významně omezovala vztahy s ES. Tyto byly oživeny až s obnovením demokratického režimu, a v roce 1975 došlo k oficiální žádosti o členství. Na základě této žádosti vypracovala Komise posudek, podle kterého nebyla země na vstup do ES ekonomicky dostatečně připravená, neboť vykazovala nejnižší hrubý domácí produkt ze zemí západní Evropy, slabou měnu a vysokou míru inflace, v odvětví průmyslu pracovalo asi 20% ekonomicky aktivního obyvatelstva. Z doporučení Komise tedy vyplynula snaha vstup Řecka oddálit, nicméně pro Evropskou radu byly více, než uvedená ekonomická kritéria, rozhodující zájmy politické, a tak bylo v přístupové dohodě uděleno Řecku velké množství výjimek.¹² Jednalo se například o výjimku v oblasti zemědělství, kdy se stanovilo, až na výjimky, pětileté přechodné období, během kterého mělo Řecko ceny svých výrobků vyrovnat s cenami výrobků v rámci EHS. Pětiletá lhůta byla rovněž stanovena pro odstranění cel na dovoz zboží z členských zemí ES. Sedmileté přechodné období pak bylo stanoveno pro volný pohyb pracovníků. Řecko vstupem do ES nabylo jak právo účastnit se prostřednictvím svých zástupců na jeho jednotlivých institucích, tak právo podílet se na rozpočtu ES. Ke vstupu

---

¹⁰ BOHÁČKOVÁ, I. JENÍČEK, V. SVATOŠ, M. Evropská integrace. Praha: Credit, 2003. ISBN 80-213-0983-0. s. 8

¹¹ LIPKOVÁ, E. Svetové hospodárstvo: praktikum. Bratislava: Ekonom, 1999. ISBN 80-225-1228-1., s. 60

¹² KOVÁŘ, M. HORČIČKA, V. Dějiny evropské integrace. Praha: Triton, 2005. Dějiny do kapsy, 23. ISBN 80-7254-731-3. s. 66-67

Řecka do ES došlo dne 1. ledna 1981¹³, kdy pro vstup do ES hlasoval národní parlament, v němž se pro vstup vyslovilo 193 členů parlamentu, proti hlasovalo 93 členů levicové strany PASOK a 11 členů komunistické strany.¹⁴

1.4. Třetí rozšíření o Španělské království a Portugalskou republiku

I v následujícím období bylo pro vstup dalších států rozhodující, aby normy a pravidla vstupujícího státu byly v souladu s normami a pravidly ES. Dne 1. ledna 1986 došlo k rozšíření ES o státy ležící na Pyrenejském poloostrově, tedy Španělské království (dále jen Španělsko) a Portugalskou republiku (dále jen Portugalsko).¹⁵ Oba státy podaly přihlášku k přijetí již v roce 1977, tedy stejně tak jako v Řecku, až po nástupu demokratického režimu v zemi. Španělsko podalo první žádost o členství již v roce 1962, tato však byla neúspěšná, neboť ES odmítlo v té době přijímat nové členy. I přes to však byla se Španělskem sepsána dohoda o společném trhu, kdy se toto začalo postupně začleňovat do komunitární ekonomiky.¹⁶ Smlouva o přistoupení Španělska byla schválena národním parlamentem v roce 1985.¹⁷ Ačkoli měly státy Pyrenejského poloostrova vstoupit do ES společně s Řeckem, nestalo se tak, a jak již bylo uvedeno, Řecko vstoupilo samostatně již v roce 1981. Ke vstupu Španělska a Portugalska došlo následně až o pět let později.

Obě země měly dobré obchodní vztahy jak s Velkou Británií, tak s Evropským sdružením volného obchodu, a zřejmě vstup Velké Británie do ES byl impulsem pro podání žádosti o členství uvedených dvou států. Vstup států Pyrenejského poloostrova znamenal pro ES sice rozšíření, kterým se ES stalo pestřejší, nicméně nejednalo se o rozšíření, které by ES pozvedlo ekonomicky, neboť jejich vstupem výrazně vzrostla rozdílnost mezi ekonomickou úrovní jednotlivých členských států, když v konkrétních číslech například v roce 1984

---

¹³ 40 let rozšiřování EU [online]. [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/external/html/euenlargement/default_cs.htm

¹⁴ TSOUKALIS, L. The European Community and its Mediterranean enlargement: příspěvky přednesené na stejnojmenném symposiu v Brně dne 23. dubna 2007. Boston: Allen, 1981. ISBN 00-438-2031-X. s. 142-14

¹⁵ 40 let rozšiřování EU [online]. [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/external/html/euenlargement/default_cs.htm

¹⁶ Španělsko [online]. [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/558/sekce/spanelsko/>

¹⁷ LOUŽEK, M. Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3064-9. s. 68

dosahoval HDP v členských zemích ES průměrně 9.469 ECU, kdy tento průměr byl výrazně zvýšen například Dánskem, které vykazovalo 13.647 ECU. Ačkoli Řecko vykazovalo HDP v tomto roce výrazně nižší, a to 4.178 ECU, ekonomika Portugalska byla ještě v o poznání v horší situaci, kdy HDP dosahovalo 2.647 ECU. Dalším ukazatelem ekonomických slabin mohla být i míra nezaměstnanosti, kdy v ostatních státech ES byla v průměru 10,9 – 11,5%, avšak ve Španělsku dosahovala 20%.¹⁸

Vstupem Španělska a Portugalska byl v rámci ES nejvíce zatížen Agrární fond, kterému výrazně vzrostly výdaje, neboť došlo k nárůstu nákladů na posílení cen. Vstupem Španělska se zvýšila rozloha zemědělské půdy ES o třetinu, kdy se navíc jednalo o stát s nerozsáhlejšími vinicemi na světě, a v důsledku toho se zdvojnásobil přebytek vína, což snížilo konkurenceschopnost Francie, či Itálie. Zvýšila se rovněž produkce ovoce, zeleniny a olivového oleje, což zapříčinilo oslabení vztahů s africkými státy, jako bylo Maroko, či Tunisko, které do té doby byly výhradními dodavateli těchto produktů. Státy severní Evropy pak utrpěly v oblasti obchodních vztahů plynoucích z rybářství, ve kterém má Španělsko výhradní postavení. Stejně tak jako u Řecka došlo ke stanovení přechodného období pro odstranění cel, které bylo v tomto případě stanoveno na sedm let.¹⁹

Vedle integrace zaměřující se na zvětšení geografické, probíhalo současně prohlubování spolupráce států již integrovaných. Dne 17. února 1986 došlo k podpisu Jednotného evropského aktu, a v roce 1992 k podpisu Smlouvy o Evropské unii – Maastrichtské smlouvy, která novelizovala předchozí smlouvy ESUO, EHS a Euratomu, a udala směr nově vzniklému společenství – Evropské unii, která v té době ještě neměla tzv. treaty making powers, tedy svůj vlastní právní status, tudíž nemohla uzavírat smlouvy se třetími stranami.²⁰ I přes to se již stala základem pro politickou integraci a směřovala k vytvoření hospodářské a měnové unie, a to stanovením tří pilířové struktury. Státem, který se odmítnutím Maastrichtské smlouvy vůči Evropské unii vymezil, bylo Dánsko, které mu byly dány čtyři opt-outs, a to v tom, že nemusí přijmout jednotnou měnu, národní

---

¹⁸ LIPKOVÁ, E. Svetové hospodárstvo: praktikum. Bratislava: Ekonóm, 1999. ISBN 80-225-1228-1. s. 61

¹⁹ LIPKOVÁ, E. Svetové hospodárstvo: praktikum. Bratislava: Ekonóm, 1999. ISBN 80-225-1228-1. s. 62

²⁰ LEHNING, P. B. Citizenship, democracy, and justice in the new Europe. New York: Routledge, 1997. ISBN 9780415158190. s. 143

občanství nesmí nahradit občanství Evropské unie, Dánsko dále nemusí vysílat jednotky společných reakčních sil Evropské unie, a opt-out má také v oblasti vnitra a justice.²¹

1.5. Čtvrté rozšíření o Finskou republiku, Rakouskou republiku a Švédské království

Další státy, které se tak do evropské integrace nově zapojovaly, se tak nově stávaly členy Evropské unie, namísto dosavadních Evropských společenství. Dne 1. ledna 1995 se Evropská unie rozrostla o Finskou republiku (dále jen Finsko), Rakouskou republiku (dále jen Rakousko) a Švédsko. Původně mělo dojít ještě k přistoupení Norska, to však na základě národního hlasování svůj vstup do Evropské unie, stejně jako v roce 1972, opět odmítlo.

Počátkem roku 1992 podalo přihlášku ke členství v ES Finsko. Po rozpadu Svazu sovětských socialistických republik panovaly ve Finsku obavy z nedostatečné bezpečnosti, která se mohla projevit například nárůstem organizovaného zločinu, či nezákonnou migrací ze zemí bývalého Sovětského svazu. Po stránce ekonomické byla v té době země v recesi, a proto měla snahu stát se atraktivnější pro zahraniční investory. Stejně tak, jako ostatní státy, mělo i Finsko zájem na zvýšení konkurenceschopnosti svých výrobků i na zahraničních trzích a na snížení nezaměstnanosti, která v zemi panovala. Pro svou polohu byla pro Finsko důležitá oblast rybolovu a zemědělství. Diskutovaná byla rovněž oblast prodeje lihovin, o níž se Finsku podařilo vyjednat doložku o ponechání výhradního práva na jejich prodej. Ze strany státu zde byl příslib, že se jako jedna z prvních zemí stane součástí měnové unie a přijme jednotnou evropskou měnu. V říjnu 1994 se v zemi konalo konzultativní referendum, ve kterém vstup do Evropské unie podpořilo 57% hlasujících. Proti hlasovali zejména farmáři, starší a levicově založení občané a přívrženci Strany zelených. Konečné rozhodnutí o vstupu bylo odhlasováno národním parlamentem v listopadu 1994 a k 1. lednu 1995 se Finsko stalo členem Evropské unie.²²

---

²¹ Dánsko [online]. [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/509/sekce/dansko/>

²² Finsko [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/522/sekce/finsko/>

Rakousko podalo žádost o členství, tehdy ještě v ES, již v roce 1989. Referendum o vstupu se konalo v červnu 1994, kdy se pro vstup vyslovilo 66% jeho občanů, kteří očekávali zejména snížení cen spotřebního zboží, vytvoření nových pracovních pozic, či větší zájem zahraničních investorů. Vstup Rakouska proběhl bezproblémově, neboť Rakousko mělo dlouhodobě s ES kladné vztahy, od roku 1993 bylo součástí Evropského hospodářského prostoru (dále jen EHP). V mnoha makroekonomických oblastech bylo silnější, než některé již členské státy. Výhrady, které se ukázaly jako řešitelné, byly pouze v oblasti produktivity práce, flexibility pracovních sil, a v určitých oblastech s nízkou konkurenceschopností. Výjimka byla Rakousku udělena v otázce neutrality, stejně tak jako dříve Dánsku. Jeho přistoupením v roce 1995 získala Evropská unie jednoho z největších přispěvatelů do společného rozpočtu.²³

Ve Švédsku se konalo referendum o vstup do Evropské unie na podzim roku 1994, ve kterém pro vstup hlasovalo 52,3 % voličů. Snížení nezaměstnanosti rozšířením obchodu a vývozu do ostatních členských států, zvýšení investic a nárůst hrubého domácího produktu, to byly hlavní důvody, proč mělo Švédsko o integraci zájem. Problematickou oblastí, a rovněž možná důvodem, proč bylo mezi voliči tolik odpůrců členství v Evropské unii, byl státní sociální systém, který byl nastaven tak, že sociální výhody byly občanům poskytovány na úkor vysokého deficitu státního rozpočtu, který nebyl v souladu s konvergenčními kritérii, neboť v roce 1995 představoval deficitní státní rozpočet 9% HDP, přičemž státní dluh země dosahoval 80% HDP. V rámci předvstupních jednání si Švédsko vyjednalo například monopol na prodej alkoholu, či zpřísnění kritérií ve vztahu k životnímu prostředí.²⁴

Po vstupu všech doposud uvedených států bylo třeba systém Evropské unie reformovat, neboť stávající systém se jevil jako nedostatečný. V roce 1997 byla podepsána Amsterdamská dohoda, která měla zjednodušit fungování Evropské unie jako celku, a do jisté míry novelizovat Maastrichtskou smlouvu. Tato smlouva do právního rámce Evropské unie začlenila Schengenské *acquis*, a dále se věnovala unijním institucím. Další cíle až do roku 2006 byly následně

---

²³ FIALA, P. PITROVÁ, M. ed. Rozšiřování ES/EU. 2., dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 802103033x,s. 116-117.

²⁴ Švédsko [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/834/sekce/svedsko/>

stanoveny Agendou 2000.²⁵ Dále byla formována měnová unie, založena Evropská centrální banka, ale také byla signována smlouva z Nice z roku 2000, která opět pozměňovala Smlouvu o Evropské unii a Římské smlouvy. Tato smlouva byla pro vstup dalších zemí klíčová, neboť jej odblokovala a zahájila přeměnu evropských orgánů, která byla pro další přístupová jednání nezbytná. Evropská unie se tedy smlouvou z Nice připravila na vstup dalších deseti zemí, přičemž byly stanoveny základní body, podle kterých měly být například v roce 2002 zahájeny vstupní rozhovory s kandidátskými zeměmi, rok 2004 byl potom stanoven jako první možný termín, kdy by tyto země mohly do Evropské unie přistoupit. Smlouva z Nice byla následně ještě revidována Laekenskou deklarací z konce roku 2001, která dořešila otázky, které se právě smlouvou z Nice dořešit nepodařilo.

1.6. Páté rozšíření o Českou republiku, Slovenskou republiku, Republiku Slovinsko, Litevskou republiku, Lotyšskou republiku, Estonskou republiku, Kyperskou republiku, Republiku Malta, Maďarskou republiku a Polskou republiku

K historicky největšímu, tzv. východnímu rozšíření²⁶ došlo ke dni 1. května 2004, kdy vstoupila v platnost smlouva, podle které se Evropská unie rozšířila o deset nových států, mezi které patřily Česká republika, Slovenská republika (dále jen Slovensko), Republiku Slovinsko (dále jen Slovinsko), Litevská republika (dále jen Litva), Lotyšskou republiku (dále jen Lotyšsko), Estonskou republiku (dále jen Estonsko), Kyperskou republiku (dále jen Kypr), Republiku Malta (dále jen Malta), Maďarskou republiku (dále jen Maďarsko) a Polskou republiku (dále jen Polsko). Tímto rozšířením se znatelně zvětšilo území Evropské unie, její hranice se posunuly o tisíce kilometrů, a rovněž došlo k nárůstu počtu obyvatel na přibližně 450 milionů.²⁷ Jako první podaly žádost o členství Malta a Kypr, a to v roce 1990, kdy ovšem v případě Malty došlo, vlivem politické situace v zemi v roce 1996, ke stažení žádosti, a následně v roce 1998

---

²⁵ BOHÁČKOVÁ, I, JENÍČEK, V. SVATOŠ, M. Evropská integrace. Praha: Credit, 2003. ISBN 80-213-0983-0. s. 14-15

²⁶ Laermans, Huguette – Roosens, Paul (2009). The Enlargement of the European Union. Ekonomika misao i praksa 18 (2), s. 398-399

²⁷ KOVÁŘ, M. HORČÍČKA, V. Dějiny evropské integrace. Praha: Triton, 2005. Dějiny do kapsy, 23. ISBN 80-7254-731-3. s. 144

byla znovu podána. Dalšími, kdo žádost o členství podal, bylo v roce 1994 Maďarsko a Polsko. V roce 1995 přišla žádost od Estonska, Litvy, Lotyšska a Slovenska. Vyjma případu opakované žádosti Malty došlo v této vlně rozšíření k posledním žádostem o členství v roce 1996, a to Českou republikou a Slovinskem.²⁸ Jako první byla přístupová jednání zahájena 31. března 1998 s tzv. lucemburskou skupinou, do které se mimo České republiky řadilo i Estonsko, Kypr, Maďarsko, Polsko a Slovinsko. Na jaře roku 2000 započala jednání se skupinou druhou, tzv. helsinskou, do které patřila Bulharská republika (dále jen Bulharsko), Malta, Litva, Lotyšsko, Rumunsko a Slovensko. Na summitu v Laekenu v roce 2001 byla mimo jiné vymezena tzv. laekenská skupina, která helsinkou a lucemburskou skupinu redukovala, a do které byly zařazeny kandidátské země Česká republika, Slovensko, Slovinsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Kypr, Malta, Maďarsko a Polsko, naopak nebylo do ní zařazeno Rumunsko a Bulharsko. Uvedená laekenská skupina byla v roce 2002 Evropskou radou schválena a na summitu v Kodani. Na konci roku 2002 byla definitivně uzavřena předvstupní jednání. V roce 2003 pak byly smlouvy o přistoupení podepsány v Athénách a následně (mimo Kypr) ratifikovány v národních referendech.

Oproti předchozím rozšířením byla tato vlna ze strany Evropské unie nesrovnatelně tvrdší ve vyjednávání, hledání kompromisů, či udělování výjimek. Evropská unie trvala na tom, aby nově přistupující státy přijaly *acquis communautaire* v plném rozsahu, neudělovala žádné výjimky a snížila vyplácení přímých dotací. Jako jistá kompenzace bylo stanoveno jednotné desetileté přechodné období v oblasti zemědělské politiky, které mělo zastat rovněž funkci nástroje, který by napomohl při řešení neschopnosti restrukturalizovat zemědělství Evropské unie. V oblasti zemědělství panovaly obavy z různých nákladů na produkci v jednotlivých státech, dále z malé kapacity odběratelů a rovněž ze sociální nerovnosti mezi zemědělci a ostatními obyvateli.²⁹ Po uplynutí přechodného období lze říci, že se pozice jednotlivých členských států stabilizovala a největší vlna rozšíření je hodnocena spíše pozitivně, neboť státy z páté vlny rozšíření modernizovaly své ekonomiky a došlo ke zvýšení životní

---

²⁸ Členské státy v číslech [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/701/sekce/clenske-staty-v-cislech/>

²⁹ Pátá vlna rozšiřování EU – standardní postup, či nová metodika? [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=177>

úrovně jejich občanů, zatímco ostatní členské státy zvýšily export svého zboží a služeb a navýšily investice.

1.7. Šesté rozšíření o Bulharskou republiku a Rumunsko

Ke dni 1. ledna 2007 došlo k rozšíření Evropské unie o dva státy jihovýchodní Evropy, a to o Bulharsko a Rumunsko, které obyvatelstvo Evropské unie zároveň rozšířily o 30 milionů občanů. Posílení míru a větší prosperita bylo to, co stávající Evropská unie od vstupu uvedených států očekávala. Vstup těchto dvou zemí do Evropské unie byl podmíněn splněním řady doprovodných kritérií, kdy Evropská komise připravila balíček přísných doprovodných opatření, podle nichž bylo i po vstupu třeba splnění řady úkolů.

Příhlášku o členství podaly obě země již v roce 1995. Kvůli vývoji a nedostatečnému pokroku směrem k Evropské unii nebyly však zařazeny do shora zmiňované laekenské skupiny, která přistoupila v roce 2004.³⁰ Přístupové smlouvy byly podepsány až v roce 2005. V těchto státech se nekonala referenda, o přistoupení hlasovaly národní parlamenty. Obě země byly zeměmi velmi chudými, kdy například Bulharsko mělo nejnižší míru HDP ze všech kandidátských zemí, zatímco Rumunsko mělo mezi kandidátskými zeměmi největší státní dluh. Jelikož se pro ně členství v Evropské unii stalo prioritním, z pozice outsiderů se v rámci přístupových jednání dostaly. Oblasti, které byly předmětem diskuze během přístupových jednání, se v Bulharsku týkaly oblasti boje proti korupci, reformy soudního systému, hospodářství, bezpečnosti potravin, kdy bylo nutno vybudovat sběrná střediska a zpracovatelská střediska ke zpracování uhynulých zvířat a vedlejších produktů živočišného původu, dále boje proti organizovanému zločinu, intenzity vymáhání proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, posílení finanční kontroly nad strukturálními fondy, letecké bezpečnosti a dále oblasti jaderné energetiky.³¹ V Rumunsku byly problematickými oblastmi rovněž boj proti korupci, reforma soudního systému, zemědělství, bezpečnost potravin (opět v souvislosti se sběrem a zpracováním

---

³⁰ VEBER, V. Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 9788074221835. s. 593

³¹Key findings of the monitoring report on Bulgaria's preparedness for EU accession [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-06-345_en.htm?locale=EN – tisková zpráva MEMO / 06/345

uhynulých zvířat), správy daní a dále pojištění motorových vozidel.³² Řadu uvedených problematických oblastí se podařilo oběma státům vyřešit ještě před vstupem, ke zbývajícím se vyjádřila Evropská komise v tiskové zprávě MEMO / 06/347 z 26. září 2006, kdy tato opatření předpokládala zavedení mechanismů pro spolupráci a ověřování pokroku v oblasti reformy soudnictví, boje proti korupci a organizovanému zločinu, rovněž byla schválena zvláštní úprava zemědělských výdajů, tedy Evropská komise měla oprávnění pozastavit přidělování financí z dotačních fondů Evropské unie, dokud nedojde k odstranění hlavních nedostatků.³³ V současné době oba státy podporují rozšíření Evropské unie o státy západního Balkánu.

Kromě územního rozšiřování se i nadále pracovalo na zkvalitnění spolupráce uvnitř Evropské unie, a v roce 2007 byla podepsána Lisabonská smlouva, která nabyla účinnosti dne 1. prosince 2009, a která novelizovala smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropské unie.³⁴ Lisabonská smlouva odstranila pilířovou strukturu, kterou zavedla Maastrichtská smlouva, což zapříčinilo, například zrušením prvního pilíře, to, že tím, že se veškeré pravomoci ES přenesly na Evropskou unii, kdy se z této stal nositel suverenity, a tím pádem i subjekt mezinárodního práva. Dalším přínosem pro členské státy byla Lisabonská smlouva i v oblasti justice, a to recipročním uznáváním rozsudků. Rovněž byl definován postup pro vystoupení členských států z Evropské unie. Lisabonská smlouva zasáhla i do evropských institucí, což zapříčinilo například přejmenování Rady ministrů na Radu Evropské unie, apod. Evropská unie jako celek s přijetím Lisabonské smlouvy vytvořila Evropské unii podmínky pro efektivnější a transparentnější fungování, a to ačkoli její odpůrci tvrdí, že členské státy přišly o další část své suverenity a nadnárodní zájmy převýšily zájmy národní.

---

³² Key findings of the monitoring report on Romania's preparedness for EU accession[online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-06-346_en.htm?locale=EN – tisková zpráva MEMO/06/346

³³ Accompanying measures in the context of Bulgaria's and Romania's accession [online]. [cit. 2017-07-06]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-06-347_en.htm?locale=EN

³⁴ HORA, K. NEDOROST, L. LUKÁŠKOVÁ. E. Evropská unie I.: historie, instituce, vnitřní trh. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010. ISBN 978-80-7318-928-0. 34-35

1.8. Sedmé rozšíření o Chorvatskou republiku

Další zemí bývalé Socialistické federativní republiky Jugoslávie, která po Slovinsku Evropskou unii rozšířila, byla dne 1. července 2013 právě Chorvatská republika (dále jen Chorvatsko). Přihlášku ke členství však Chorvatsko podalo již v roce 2003, a kandidátskou zemí se stalo na základě doporučení Evropské komise v roce 2004. Chorvatsku, ačkoli bylo hospodářsky daleko vyspělejší, než Rumunsko a Bulharsko, trvaly přístupové pohovory, na kterých se jednalo o celkem pětatřiceti kapitolách, celkem osm let. Tím, co nejvíce přístupová jednání komplikovalo, byly spory Chorvatska s již členským Slovinskem, kdy až v roce 2009 bylo dohodnuto, že tyto budou vyřešeny mezinárodní arbitráží, s tím, že jejich spor již dále nebude překážkou členství Chorvatska v Evropské unii. Chorvatsko oproti ostatním státům procházelo těžším vyjednávacím procesem, pravděpodobně zapříčiněným negativními zkušenostmi Evropské unie při jejím rozšiřování. Fungování právního systému, soudnictví a korupce byly, mimo jiné, velmi sledované oblasti.

Přístupová jednání byla následně uzavřena v roce 2011. V chorvatském referendu, kterého se zúčastnilo pouze 44 % občanů, se pro vstup vyslovilo 66 % z nich.³⁵ Stejně jako u občanů ostatních členských států, byla očekávání Chorvatů zvýšení životní úrovně, snížení cen, nebo příliv zahraničních investorů.

Evropskou unii tak od 1. července 2013 tvoří osmadvacet evropských států. Počet jejich obyvatel je přes 500 milionů, přičemž více než polovina z nich je členem eurozóny a již používá jednotnou měnu. Další rozšiřování Evropské unie je velmi aktuální otázkou, neboť existuje seznam již kandidátských zemí, které o členství v ní projeví zájem a vedou se s nimi přístupové pohovory, a dalších potenciálních uchazečů³⁶, nicméně proces územního rozšiřování by nadále neměl jít do popředí před zkvalitňováním a prohlubováním integrace již členských států, které již v současné podobě vytvořily silný subjekt, který je schopen samostatně fungovat jak na úrovni vnitřní, tak na úrovni vnější, jako samostatný nadnárodní celek.

---

³⁵ Vstup Chorvatska do EU 2013 [online]. [cit. 2017-07-06]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/vstup-chorvatska-do-eu-2013/r~i:wiki:3816/?redirected=1500563012>

³⁶ Podrobně rozebráno v kapitole 4

2. Proč a jak se stát členem Evropské unie

Vznik spolupráce jednotlivých evropských států se začal rýsovat již v 15. století. V tehdejší době však neměl ještě takový význam, jako v dnešní době, která se pojí s nárůstem počtu obyvatel, jeho migrací, rozvojem technologií, nebo pohybem zboží. Největšího významu nabyla spolupráce evropských států v souvislosti se světovými válkami, které se z velké míry odehrály právě na jejich územích. Myšlenka sjednocení pak přišla právě z důvodu obavy před další možnou světovou válkou, kdy integrované státy měly získat silnější postavení právě pro případ možného konfliktu. V roce 1951 vyvrcholila snaha o integraci uzavřením Pařížské smlouvy zakládající Evropské společenství uhlí a oceli. Potřeba integrace se však nadále prohlubovala, což vedlo v roce 1957 k uzavření tzv. Římských smluv, z nichž vzešlo Euratom a EHS, jak bylo blíže popsáno v předchozí kapitole. Zakládajícími členy těchto společenství byly státy Beneluxu, Itálie, Francie a Německo. S postupem času a dalším rozvojem technologií rostla nejen míra spolupráce uvedených společenství, ale zvyšoval se i počet států, které měly zájem o integraci.

Postupem času se jednotlivá společenství spojila v jedno, které se vyvíjelo, a dnes ho známe pod pojmem Evropská unie. Z výchozího počtu šesti států se počet integrovaných států změnil na stávajících osmadvacet, avšak do budoucna se nemusí jednat o konečný počet, neboť členy Evropské unie nejsou všechny státy, které jsou geografickou součástí Evropy, a mnoho z nich má o přidružení se k Evropské unii zájem, jak je zřejmé buď z toho, že již započala přístupová jednání s nimi, či že jsou již oficiálně tzv. kandidátskými zeměmi. Tato kapitola se bude v první části zabývat důvody, proč by mohly mít jednotlivé, doposud nečlenské státy, zájem o členství v Evropské unii, a druhá část popíše postup, kterým by musely za tímto účelem projít.

2.1. Proč se stát členem Evropské unie

Pro to, aby měly státy o přidružení se k Evropské unii zájem, musejí existovat důvody, které je povedou k tomu, aby o něj začaly usilovat. Takových důvodů je celá řada, nicméně ty nejvýznamnější budou přiblíženy v této podkapitole.

2.1.1. Jednotný trh

Jedním z hlavních důvodů zájmu o přistoupení je pro nečlenské státy jednotný trh, který je upravený článkem 26 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen SFEU). Jednotný trh stojí zejména na principech volného pohybu zboží a služeb, práce a kapitálu. Jednotného trhu se však neúčastní pouze státy Evropské unie, ale všechny státy EHP, kterými jsou nad rámec členských států na základě speciálních dohod také Švýcarsko, Norsko a Island, které za účast na tomto trhu platí příspěvky do rozpočtu Evropské unie.³⁷

2.1.1.1. Trh zboží a služeb

Trh zboží upravují články 28 až 37 SFEU, trh služeb pak články 56 až 62 SFEU. Příčinou vzniku společného trhu zboží je mimo jiné celní unie, která odstraňuje bariéry v podobě cel a množstevních omezení v rámci Evropské unie a členů Evropského hospodářského prostoru.³⁸ Jednotný trh je pro nečlenské státy atraktivním nejen tím, že je odbytištěm pro jejich zboží a služby, ale i tím, že jim zajistí přístup například k novým technologiím a zvýší konkurenci nabídky zboží, což je v konečném důsledku výhodné pro spotřebitele, ale na druhou stranu zde vzniká určitá hrozba pro vnitrostátní produkty. SFEU ve shora uvedených člancích zakazuje omezení volného pohybu služeb v rámci Evropské unie pro státní příslušníky členských států.

Jedná se o dvě ze čtyř ekonomických svobod, které spolu úzce souvisí a přináší nejen výhody pro spotřebitele, ale zvýšením konkurence vedou vnitrostátní podniky a podnikatele k investicím do modernizace provozu a výrobních technologií, kdy toto přináší pozitiva jak výrobcům těchto technologií, tak všem zaměstnancům a dále ostatním obyvatelům, neboť tyto inovace mají vliv nejen na zlepšování životního prostředí. Jednotný trh zboží a služeb však nemá vliv pouze na stanovení kritérií pro výrobce, jeho výhody se v očích občanů členských států projevují zejména rozšířením sortimentu nabízeného zboží a služeb, a rovněž jejich dostupností.

---

³⁷ FAJMON, H; LOUŽEK, M, ed. Vznik EFTA: padesát let poté : sborník textů. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010. Ekonomika, právo, politika. ISBN 978-80-86547-91-6., s. 7-8

³⁸ PIKNA, B. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy). 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, ISBN 978-80-7201-889-5, s. 24-25.

Ačkoli jednotný trh přináší členským státům spíše pozitiva, existují i určité nevýhody, kterými mohou být například kvalitativní omezení, či technická kritéria, a to nejen na hotové výrobky, ale i na jejich výrobu.

2.1.1.2. Trh kapitálu

Dalším odvětvím jednotného trhu je trh kapitálu, který je upraven články 63 až 66 SFEU. Článkem 63 SFEU jsou stanovena pravidla, která udávají pravidla pro správné fungování volného pohybu kapitálu, kdy jsou zakázána veškerá restriktivní opatření omezující volný pohyb kapitálu a plateb nejen vůči členským státům Evropské unie, ale i vůči třetím zemím, kdy společná politika vůči třetím zemím je stanovena podobněji v rámci jiných legislativních aktů, avšak princip zůstává stejný.³⁹

Volný pohyb kapitálu v rámci Evropské unie je pro nečlenské státy lákavý tím, že je zaručena do jisté míry ochrana investic, kterou zajišťuje Evropská unie. Významné jsou finanční politiky Evropské unie financované z jejího rozpočtu. Většina států, které by o členství v Evropské unii mohly mít zájem, jsou státy, které by se v důsledku toho staly respondenty těchto finančních politik. Členství v Evropské unii přináší nejen příliv financí z rozpočtu Evropské unie, ale zároveň se otevírá i možnost příchozích investic od soukromých subjektů, a to nejen z členských států, ale i z dalších vyspělých zemí. Státy, které o přistoupení k Evropské unii projeví zájem, již tím, že začínají plnit přístupová kritéria, startují své ekonomiky a stávají se pro vyspělé země v oblasti investic atraktivnějšími. S přílivem zahraničních investorů se zvyšuje míra hospodářského růstu těchto zemí.

2.1.1.3. Trh práce

Trh práce souvisí nejen s volným pohybem osob, ale i s volným pohybem pracovníků. Upravují jej články 45 až 48 SFEU. Zejména článkem 45 SFEU je zakázána jakákoli diskriminace na základě státního občanství, a to jak ve výběru zaměstnance, tak v jeho finančním ohodnocení, čímž je zajištěn princip fungování volného pohybu pracovníků v rámci Evropské unie.

---

³⁹ Obchodní politika [online]. [cit. 2017-07-07]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>

Na volný pohyb pracovníků lze pohlížet ze dvou hledisek. Kladným hlediskem bude to, že každý z občanů Evropské unie může volně vycestovat a pracovat v každém z členských států za výhodnějších podmínek a lepšího finančního ohodnocení, než by se mu dostalo v jeho domovském státě. Pro členské státy, kam tito pracovníci směřují, se jedná o příliv pracovních sil a o příliv kvalifikovaných pracovníků, což v důsledku může znamenat nevýhodu pro stát, ze které tyto kvalifikované pracovní síly odcházejí. Další stinnou stránku představuje právě to, že pracovníci z méně vyspělých států, nabízející svou práci za nižší cenu, obsazují pracovní místa občanů vyspělejších členských států, čímž je způsoben nedostatek pracovních míst právě pro tyto domovské občany, či snížení ceny jejich pracovní síly.⁴⁰

2.1.2. Volný pohyb osob

Volný pohyb osob je spolu s volným pohybem služeb a kapitálu upraven v hlavě IV. SFEU. Z velké části je však volný pohyb osob upraven schengenskými acquis. Byl již základní myšlenkou zakládacích států dřívějších ES, avšak podrobněji jej upravovala Schengenská dohoda z roku 1985, která nebyla součástí acquis communautaire, nicméně byla uzavřena mezi Francií, Německem a zeměmi Beneluxu, tedy téměř všemi zakládacími státy tehdejších ES. Až v roce 1990 byla podepsána Schengenská prováděcí úmluva, která stanovila přesné podmínky pro otevření hranic. Význam schengenského prostoru rostl natolik, že se v roce 1999 Amsterdamskou smlouvou stala schengenská acquis součástí acquis communautaire. Včleněním schengenského acquis do primárního práva Evropské unie došlo ke zlepšení úpravy volného pohybu nejen osob v rámci acquis communautaire, kdy toto včlenění zároveň ukázalo velký význam schengenského prostoru. Stát se členem schengenského prostoru bylo tedy od účinnosti Amsterdamské smlouvy nezbytné jak pro stávající členské státy, tak pro státy, které nově přistupovaly a přistupovat budou. Schengenského prostoru se účastní i nečlenské státy, které se účastní EHP, a které v minulosti projevíly zájem o členství v Evropské unii, podepsaly asociační dohody, nicméně k jejichž naplnění nakonec nedošlo. Dle mého názoru tím, že se schengenská acquis stalo

---

⁴⁰ Konec pracujících cizinců? Macron vyzval EU k omezení přílivu pracovníků z východu [online]. [cit. 2017-07-08]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/190864-konec-pracujících-cizinců-macron-vyzval-eu-k-omezení-přilivu-pracovníku-z-východu/>

součástí primárního práva, bude nadále schengenský prostor rozšiřován pouze o nové členské státy Evropské unie, když nečlenské státy, které součástí schengenského prostoru jsou, podepsaly Schengenskou smlouvu již v roce 1996, tedy v době, kdy ještě schengenské *acquis* součástí primárního práva nebylo. Výjimkou je Švýcarsko, které se součástí schengenského prostoru stalo v prosinci 2012.⁴¹

Volný pohyb osob přináší obyvatelům možnost překračovat hranice členských států bez vízových omezení a bez kontrol na hraničních přechodech, a to na základě jakéhokoli dokladu totožnosti, bez nutnosti prokázání se cestovním pasem. Volný pohyb osob by mohlo být jeden z nejvýznamnějších důvodů, proč by občané kandidátských zemí mohli v referendu hlasovat pro vstup do Evropské unie, když se projeví pravděpodobně nejvíce v oblasti cestovního ruchu, a tedy usnadní běžný život obyvatel.

2.1.3. Měnová unie

Snaha o vytvoření měnové unie je zakotvena v článku 3 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii (dále jen SEU), který stanoví, že Evropská unie vytváří hospodářskou a měnovou unii, jejíž měnou je euro. Měnová unie je dalším stupněm evropské integrace. Vidina je taková, že na tento stupeň integrace by se postupem času měly dostat všechny členské státy. Výhodami jednotné měny je větší propojenost ekonomik, zjednodušení obchodování a zjednodušení platebních transakcí. Původně zamýšlené benefity by však mohly být naopak nevýhodné, neboť propojenost ekonomik s sebou přináší vyšší riziko v případě nefunkční ekonomiky byť jediného členského státu, které může vyústit v krizi všech členských států měnové unie, jak se ukázalo v roce 2008 v případě Řecka a dalších jihoevropských zemí. I když budoucí členské státy by se nestaly členy měnové unie bezprostředně po přistoupení, ale až po splnění mnoha podmínek, vidina budoucího členství pro ně může být i tak důvodem pro zájem o členství v Evropské unii. Například Černá Hora již nyní euro používá jako svou oficiální měnu, ačkoli není součástí Evropské ani měnové unie a nemá tak možnost podílet

---

⁴¹ Švýcaři vstupují do Schengenu. Mnoho se tím ale nezmění [online]. [cit. 2017-07-08]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/svycari-vstupuji-do-schengenu-mnoho-se-tim-ale-nezmeni/r~i:article:624710/>

se na měnových politikách, je tedy téměř jisté, že bude mít enormní zájem členem měnové unie se stát, a mít tak možnost se na měnových politikách podílet.

2.1.4. Dotační politika

Jednou z nejvýznamnějších politik Evropské unie je její dotační politika, kdy jednotlivé členské státy mohou čerpat finanční prostředky z rozpočtu Evropské unie. Dotační politika není napřímo upravena v zakládacích smlouvách, ale jedná se o politiku, která je upravována spolu s rozpočtem Evropské unie, kdy jsou dotačními programy určeny preferované oblasti, které budou v daném období podporovány. Tyto bývají zpravidla upravovány na časové období šesti let.⁴²

Z hlediska čerpání finančních prostředků jsou jednotlivé členské státy rozděleny do dvou kategorií, a to členské státy s kladnou čistou pozicí vůči rozpočtu Evropské unie a státy se zápornou čistou pozicí vůči rozpočtu Evropské unie. Druhá zmíněná kategorie členských států jsou státy, jejichž příjem z rozpočtu Evropské unie je nižší, než jejich příspěvek do něj, ale členství v Evropské unii pro ně má jiný přínos. Takovými státy jsou vyspělé evropské země, jako například Německo nebo Francie. První kategorie jsou naopak státy, které přispívají do rozpočtu Evropské unie méně, než z něj čerpají. Mezi tyto státy se řadí mimo jiné například Česká republika, a také státy, které o členství v Evropské unii teprve usilují, nebo do budoucna o členství usilovat budou.

Pro potenciální kandidátské země a již kandidátské země je proto dotační politika Evropské unie jedním z největších přínosů, které od členství v Evropské unii očekávají, kdy tyto finanční podpory umožní mimo jiné také rychlejší rozvoj ekonomiky, a s tím spojený hospodářský růst spolu se zlepšováním infrastruktury. Ve spojení s ostatními politikami Evropské unie členství v Evropské unii rapidně zvýší konkurenceschopnost nyní ještě nečlenských zemí Evropské unie.

Vedle dotační politiky, na jejímž základě finanční prostředky z rozpočtu Evropské unie směřují členským státům jako takovým, existuje i dotační politika, která cíleně směřuje na podnikatele a společnosti jednotlivých členských států, kdy tyto prostředky jsou přerozdělovány prostřednictvím regionálních operačních

---

⁴² FONDY EU V ČESKÉ REPUBLICE: 23,83 MILIARD € PRO OBDOBÍ 2014-2020 [online]. [cit. 2017-07-09]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>

programů a prostřednictvím ústředních orgánů jednotlivých členských států. Podnikatelům a společnostem potom tyto finanční prostředky umožňují zlepšovat výrobní prostředky a zefektivnit výrobu. V konečném důsledku má nakonec vše shora uvedené za cíl hospodářský růst členských států Evropské unie.

V souhrnu je význam dotační politiky u většiny států, které mají kladnou čistou pozici vůči rozpočtu Evropské unie hlavním cílem ekonomický růst jednotlivých členských států spolu s růstem kvality života obyvatel Evropské unie. Co se týká států se zápornou čistou pozicí, tyto státy ačkoli nečerpají finanční prostředky z Evropské unie v takovém poměru, jako státy s kladnou čistou pozicí, profitují právě z toho, že ostatní členské státy jsou odbytištěm pro jejich zboží a služby.

2.1.5. Justiční a policejní spolupráce

Justiční a policejní spolupráce, dřívější třetí pilíř základních principů spolupráce v rámci Evropské unie jsou upraveny články 81 až 100 SFEU, tedy v hlavě V. SFEU. Tato hlava nese název Prostor svobody, bezpečnosti a práva. Ačkoli se dříve jednalo o jeden ze základních pilířů spolupráce, v současné době není tato oblast již tak zásadní oblastí, která by motivovala nečlenské státy ke vstupu do Evropské unie. I přes to jsou velice důležité s ohledem na uplatňování politik Evropské unie. Justiční a policejní spolupráce se zakládají nejen na lepší vykonatelnosti rozhodnutí ostatních členských států, ale i na zjednodušení předávání stíhaných a odsouzených osob, tedy jedná se o spolupráci v oblasti jak práva občanského, tak práva trestního. V rámci civilních věcí jsou stanovena jednotná pravidla, v rámci nichž lze žalovat v jednom členském státě státního příslušníka jiného členského státu, tedy je dostupnější vymahatelnost práva. Stěžejní oblastí je však spolupráce v oblasti trestněprávní, kdy tato spolupráce je prováděna a reprezentována v rámci EUROJUSTu. Policejní spolupráce je pak reprezentována Europolem. Europol byl založen Amsterodamskou smlouvou v roce 1999. Jeho hlavní význam je v tom, že napomáhá orgánům činným v trestním řízení v

oblasti boje se závažnými přeshraničními trestnými činy a terorismem ve snaze napomoci prosazování práva.⁴³

2.2. Jak se stát členem Evropské unie

Tendence rozšiřování Evropské unie je ze strany jejich orgánů dána zejména snahou o tzv. europeizaci, což je zjednodušeně řečeno snaha Evropské unie o to, aby Evropa byla oblastí, která je provázána jednotnou politikou, která je udávána právě na úrovni orgánů Evropské unie a zároveň je to snaha o bližší propojení a spolupráci všech evropských států v rámci jednotných pravidel pro všechny.⁴⁴ Zjednodušeně jsou tedy shora uvedené důvody motivací k dalšímu rozšiřování Evropské unie. S ohledem na politickou provázanost je zde dále snaha o následné vystupování jednotlivých členských států na úrovni Evropské unie jako celku při jednání se třetími zeměmi. Cílem europeizace je tedy vytvoření jednotné a politicky silné Evropy, která by byla významným účastníkem mezinárodních jednání, která přesahují působnost na území Evropy.⁴⁵

Pro to, aby mohlo docházet k dalšímu rozšiřování bez velkých rizik nejen finančních ale i politických je nutné pracovat s pojmem kondicionality, který stanovuje, zjednodušeně řešeno, podmínky pro jednotlivé státy, které je nutné splnit, a na základě jejich splnění jsou tyto státy dále odměňovány či sankcionovány při jejich nesplnění. Výše zmíněné pojmy se však netýkají pouze nově přistupujících států, ale následně provází všechny členské státy Evropské unie, když tyto pojmy vyjadřují politiky, které jsou v rámci Evropské unie uplatňovány a řídí se jimi posléze všechny členské státy.⁴⁶

Pokud tedy některý nečlenský stát projeví zájem stát se členem Evropské unie, čeká ho dlouhá a složitá cesta, která je, či bude doprovázena mnoha jednáními a splňováním podmínek uložených orgány Evropské unie, zejména Kodaňskými kritérii. Celý proces přistoupení je v primárním právu upraven

---

⁴³ Evropský policejní úřad (Europol) [online]. [cit. 2017-07-09]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_cs

⁴⁴ Evropská komise (2014). Souhrnná zpráva o činnosti Evropské unie – 2013 (Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie), s. 152

⁴⁵ Olsen, Johan P. (2002). The Many Faces of Europeanization. *Journal of Common Market Studies* 40 (5), pp. 923-924.

⁴⁶ Puente, Carlos (2014). Historical Evolution of Conditionality Criteria in External Relations of the EU with CEEC. From the Cold War to the Accession: an Insider's Perspective. *Romanian Journal of European Affairs* 14 (4), pp.56-59

stručně, avšak následně jsou přístupová jednání prováděna s ohledem na konkrétní potřeby při přijímání již konkrétního státu, kdy se u daného státu sledují jednotlivé politiky a legislativní a ekonomická hlediska, a dále se sleduje jejich pokrok, který od podání žádosti o členství v Evropské unii učinily. Následné podmínky přijetí, a s ním spojené nezbytné následné úpravy smluv, na nichž je Evropská unie založena, jsou předmětem dohody mezi členskými státy a žadatelským státem. Tato dohoda vyžaduje ratifikaci všemi smluvními státy v souladu s jejich ústavními předpisy.

Možnost a podmínky přistoupení do Evropské unie jsou upraveny v článku 49 SEU, který zní, že: “Každý evropský stát, který uznává hodnoty uvedené v článku 2 a zavazuje se k jejich podpoře, může požádat o členství v Unii. O této žádosti je informován Evropský parlament a vnitrostátní parlamenty. Žadatelský stát podává svou žádost Radě, která rozhoduje jednomyslně po konzultaci s Komisí a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu, který se usnáší většinou hlasů všech svých členů. Kritéria pro přistoupení, na nichž se dohodne Evropská rada, budou zohledněna.”⁴⁷

Tento článek stanovuje základní podmínky pro možnost podání žádosti o členství v Evropské unii tedy to, že žadatelský stát musí v prvé řadě chránit a uznávat základní hodnoty Evropské unie stanovené článkem 2 SEU.⁴⁸ Tyto základní hodnoty jsou úcta k lidské důstojnosti, svobodě, demokracii, rovnosti, právnímu státu a k dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Výše uvedené hodnoty jsou společným znakem pro všechny členské státy Evropské unie. Tyto hodnoty jsou společné členským státům, tedy ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.

Články SEU byly následně z důvodu jejich stručnosti doplněny dalšími kritérii, které musí žadatelský stát splňovat, aby mohly požádat o členství v Evropské unii. Tato kritéria se nazývají Kodaňská kritéria, která byla vytvořena vrcholnými představiteli Evropské unie právě v Kodani, a to v roce 1993. Následně byla potvrzena Evropskou radou na jejím setkání v Madridu v roce

---

⁴⁷ Viz článek 49 SEU.

⁴⁸ Viz článek 2 SEU

1995.⁴⁹ Kritéria se rozdělují na tři oblasti, kterými jsou kritéria politická, kritéria ekonomická a kritéria spojená se schopností žadatelského státu přijmout veškeré závazky, které jsou spojeny se členstvím v Evropské unii. Pokud by žadatelský stát byl státem z Balkánského poloostrova, musí splnit ještě další podmínku, kterou je proces stabilizace a přidružení. Tato podmínka těmto státům z Balkánského poloostrova ukládá, aby měly dobré sousedské vztahy se sousedními státy zároveň, aby s těmito státy spolupracovaly,⁵⁰ kdy blíže bude o státech Balkánského poloostrova pojednáno v kapitole 4. Další podmínkou členství je připravenost vnitrostátních orgánů na spolupráci s orgány Evropské unie. Neméně důležitou roli hraje i postoj obyvatel žadatelského státu, kdy již v minulosti tento postoj zablokoval vstup Švýcarska či Norska do Evropské unie. Nejčastěji je souhlas obyvatelstva reprezentován výsledkem celostátního referenda, ve kterém se občané vysloví, zda chtějí, aby se jejich domovská země stala členem Evropské unie či nikoliv, a to nadpoloviční většinou.

2.2.1. Kodaňská kritéria

Jak je již zmíněno výše, Kodaňská kritéria stanovují přesnější podmínky možnosti přistoupení nového státu do Evropské unie, než které uvádí primární právo v článku 2 SEU a 49 SEU. Tato kritéria byla vytvořena, mimo jiné, jako reakce na strategické cíle východoevropských států, které si, po vymanění se z vlády komunistických režimů a přechodu z centrálně plánované ekonomiky na tržní ekonomiku, pro urychlení jejich hospodářského růstu a zlepšení podmínek, daly za cíl stát se členy Evropské unie. Aby nedošlo k obrovskému nárůstu žádostí o členství, byla za strany Evropské unie stanovena v roce 1993, kdy jednotlivé žadatelské státy musely splnit tato tři kritéria, aby mohl následně být dokončen proces přistoupení. Kodaňská kritéria se dělí na politická, ekonomická a schopnost dostát svým závazkům a přijmout závazky spojené se členstvím v Evropské unii spojené s *acquis communautaire*.⁵¹

---

⁴⁹ Kodaňská kritéria (vstupní kritéria) [online]. [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/287/sekce/k-1/>

⁵⁰ Evropská komise (2014). Politiky Evropské Unie: Rozšíření (Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie)

⁵¹ PÍTROVÁ, L. Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008. ISBN 978-80-87041-48-2., s. 60

Kodaňská kritéria tedy přesně stanovila minimální podmínky, které je nutné splnit, aby bylo možné stát se členem Evropské unie, a nejprve zejména zahájit přístupová jednání.⁵² Prvními podmínkami jsou podmínky politické, které stanovují, že každý žadatelský stát musí mít funkční a stabilní instituce zaručující demokracii, musí se jednat o právní stát, který dbá na dodržování základních lidských práv a svobod, a který zároveň chrání práva menšin. Toto kritérium má tedy za cíl sledovat, zda je členský stát právním státem, ve kterém je dodržován právní řád a jeho dodržování je řádně vymáháno, dále je nutné dodržování základních lidských práv a svobod a vymáhání jejich dodržování. Velký význam je kladen také na ochranu práv menšin, nejen z hlediska etnického, ale i z hlediska národnostního. Toto první kritérium značně reflektuje principy, na kterých je Evropská unie založena, tedy ty, které stanovuje článek 2 SEU. Postupem času s příchodem Lisabonské smlouvy toto kritérium z hlediska lidských práv doplnila Listina základních práv a svobod Evropské unie, která je od účinnosti Lisabonské smlouvy součástí *acquis communautaire*,⁵³ a je tedy přímo závazná a vykonatelná vůči členským státům a zároveň vytváří psané podmínky pro žadatelské státy.⁵⁴

Druhou skupinou jsou kritéria ekonomická, která vyžadují po žadatelském státu, aby měl fungující tržní hospodářství, které bude konkurenceschopné zejména v rámci vnitřního trhu. Tato kritéria jsou blíže specifikována v dokumentu Agenda 2000 z roku 1997, který vydala Evropská komise. V této druhé skupině kritérií je základním pilířem pro to, aby se žadatelský stát mohl stát členem Evropské unie, fungující tržní hospodářství, ve kterém neexistují překážky vstupu na trh, není uměle stanovena nabídka a poptávka. Dále je nutné to, aby byl žadatelský stát ekonomicky stabilní, měl dostatečně rozvinutý finanční sektor a byl dostatečně konkurenceschopný, a to i bez zásahů a podpor státu. Tento požadavek je významný pro to, aby se daný žadatelský stát mohl ihned bez obtíží zapojit do vnitřního trhu Evropské unie.

---

⁵² Grabbe, Heather (2002). *European Union Conditionality and the Acquis communautaire*. *International Political Science Review* 23 (3), pp. 263-264

⁵³ Evropská komise (2013). *Politiky Evropské unie – Spravedlnost, občanství, základní práva* (Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie), s. 5.

⁵⁴ VACHUDOVA, M. A. *Europe undivided: democracy, leverage, and integration after communism*. Oxford: Oxford University Press, 2005. ISBN 01-992-4119-8.

Třetí a poslední skupinou kritérií je schopnost přijmout veškeré závazky spojené se členstvím v Evropské unii spojené s *acquis communautaire*.⁵⁵ Tato kritéria jsou spojena s požadavkem na implementaci primárního práva Evropské unie a úprava právního řádu žadatelského státu tak, aby bylo možno některé pravomoci převést na orgány Evropské unie. Zároveň tato oblast souvisí s úpravou postupu implementace nejen již platných a účinných legislativních aktů do právního řádu žadatelského státu, ale i legislativních aktů do budoucna.

Ačkoli jsou Kodaňská kritéria vnímána spíše kladně, objevují se i opačné názory, které říkají, že nejsou zcela ideálním řešením, zejména je kritizována složitá aplikace na všechny žadatelské státy ve stejné míře.

Kodaňská kritéria tedy hrají hlavní roli v politice rozšiřování Evropské unie, a ačkoli někdy čelí kritice v tom, že jsou těžko měřitelná, jelikož se s každým rozšiřováním Evropské unie upravují, jsou i přes to významná, kdy jejich srozumitelnost a jednoznačnost pomohla při východním rozšiřování Evropské unie v roce 2004 a i při rozšiřování v dalších letech,⁵⁶ neboť dokázala reagovat na rozdílný vývoj v jednotlivých žadatelských státech, a pro rozšíření v roce 2004 tak bylo harmonizováno celkem deset právních řádů žadatelských států s *acquis communautaire*. Stejný význam měla také v roce 2007, a mají i dnes v případě jednání o rozšíření Evropské unie na Balkánský poloostrov. Někdy jsou Kodaňská kritéria považována za tvůrce stability Evropské unie, když již od počátku přístupových jednání dochází k úplné harmonizaci všech odvětví žadatelských států s Evropskou unií, a následně, po vstupu do Evropské unie, jsou nově přistupující státy plně konkurenceschopné a rovnocenné s ostatními členskými státy.

2.2.2. Proces přistoupení

Primární podmínkou členství v Evropské unii je, že žadatelský stát musí být evropským státem. Přijetí nového státu do Evropské unie, který splňuje podmínky stanovené v článku 2 SEU je, jak je již výše zmíněno, velice zdlouhavý

---

⁵⁵ Copenhagen European Council, 21-22 June 1993 (http://aei.pitt.edu/1443/1/Copenhagen_june_1993.pdf, 30. 7. 2015), pp. 12-13.

⁵⁶ Grabbe, Heather (2002). *European Union Conditionality and the Acquis communautaire*. *International Political Science Review* 23 (3).

proces, který by se dal zjednodušeně rozdělit do čtyř kroků, kterými jsou: 1. předložení žádosti o členství v Evropské unii Radě Evropské unie, stanovení podmínek přistoupení a získání statusu kandidátské země, 2. přístupová jednání a screening, 3. podpis smlouvy o přistoupení k Evropské unii a její následná ratifikace ve všech členských státech a žadatelském státě, 4. samotný vstup do Evropské unie.

Pokud se tedy některý nečlenský evropský stát bude chtít stát členem Evropské unie a zároveň splňuje veškeré shora uvedené podmínky stanovené článkem 2 SEU, může Radě Evropské unie předložit žádost o přijetí do Evropské unie. Rada Evropské unie následně tento požadavek v souladu s článkem 49 SEU oznámí Evropskému parlamentu a všem parlamentům členských států, kdy se následně Evropský parlament musí usnést prostou většinou na kladném stanovisku ohledně přistoupení žadatelského státu a poté s tímto musí souhlasit jednomyslně také všichni členové Rady Evropské unie. Po tomto souhlasu dostává žadatelský stát status kandidátské země, kdy pro zahájení přístupových jednání musí splnit podmínky stanovené v Kodaňských kritériích.⁵⁷ Žádost o členství je také předána Evropské komisi, která daný žadatelský stát hodnotí z hlediska politického a hospodářského. Na základě hodnocení Evropské komise je následně zpracováno předběžné stanovisko ohledně možnosti přijetí žadatelského státu. Na základě výše uvedeného stanoviska následně zahájí nebo nezahájí Rada Evropské unie přístupová jednání. Ve stanovisku Evropské komise je zhodnocena právě aktuální situace žadatelského státu, kdy je reflektován stav, který by měl být v době přistoupení daného státu. Čím horší je celková situace státu ucházejícího se o členství, tím složitější a delší budou následná jednání o přistoupení, pokud budou zahájena, a zároveň bude daný stát důkladněji prověřován, ohledně pokroků v harmonizaci nejen legislativy, ale i ohledně pokroků ve splňování podmínek přijetí do Evropské unie. Pokud je tedy stanovisko Evropské komise k žadatelskému státu kladné, Evropským parlamentem je také vydáno kladné stanovisko, a zároveň je dán souhlas všech členů Rady Evropské unie, je možné zahájit s žadatelským státem přístupová jednání.⁵⁸ Naopak, pokud některé ze stanovisek kladné není, je nutné, aby žadatelský stát odstranil nedostatky, které

---

⁵⁷ Viz kapitola 2.2.1.

⁵⁸ Vstup do EU – přístupový proces [online]. [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1426504054158&uri=URISERV:114536>

mu jsou vytykány, aby následně mohla být jeho žádost opětovně projednána. Vydání záporného stanoviska proto není překážkou pro to, aby daný žadatelství stát již dále o členství v Evropské unii nemohl usilovat. Systém stanovisek slouží k tomu, aby byl daný žadatelství stát prověřen z více hledisek ohledně jeho celkové politické, sociální a ekonomické situace, a dále situace ohledně dodržování základních lidských práv a svobod. Celý proces stanovisek a prověřování slouží také k tomu, aby žadatelství stát po jeho přistoupení nebyl pro Evropskou unii „příteží.“ Pokud žadatelství stát dostane od orgánů Evropské unie kladná stanoviska, Evropská rada následně stanoví podmínky pro přistoupení tohoto žadatelství státu, které je nutno splnit během přístupových jednání.⁵⁹

Následným krokem po podání přihlášky k členství v Evropské unii a jejím kladném přijetí orgány Evropské unie nastává druhá fáze, kterou jsou přístupová jednání. První fází je tzv. screening, během kterého dochází k analýze a rozboru legislativy žadatelství státu a jejímu porovnání s *acquis communautaire*. Po ukončení screeningu dochází k vypracování zprávy, ve které jsou shrnuta veškerá zjištění a přijat konečný závěr, na základě kterého jsou buď zahájena přístupová jednání v jednotlivých kapitolách, nebo v případě zjištěných nedostatků je jednáno o nápravě těchto nedostatků.

Při zahájení vyjednávání o přistoupení k Evropské unii následně dochází ke sledování pokroků žadatelství státu orgány Evropské unie, sjednocování legislativy a sledování míry rozvoje žadatelství státu. Přístupová jednání se dělí na více kapitol, kdy každá z kapitol reprezentuje určitý úsek *acquis communautaire*. V případě rozšíření v roce 2004 bylo kapitol 31, k dnešnímu dni došlo v mezidobí k rozšíření počtu kapitol na 35. Jednotlivými kapitolami jsou: volný pohyb zboží, volný pohyb pracovníků, právo usadit se a volně provozovat služby, volný pohyb kapitálu, veřejné zakázky, obchodní právo, právo duševního vlastnictví, politika hospodářské soutěže, finanční služby informační společnost a média, zemědělství a rozvoj venkova, bezpečnost potravin, veterinární a rostlinolékařská politika, rybářství, dopravní politika, energie, daně, hospodářská a měnová politika, statistika, sociální politika a zaměstnanost, podniková a průmyslová politiky, trans-evropské sítě, regionální politika a koordinace

---

⁵⁹ Vstup do EU – přístupový proces [online]. [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1426504054158&uri=URISERV:114536>

strukturálních nástrojů, soudnictví a základní práva, spravedlnost, svoboda a bezpečnost, věda a výzkum, vzdělání a kultura, životní prostředí, ochrana spotřebitele a zdraví, celní unie, vnější vztahy, zahraniční, bezpečnostní a obranná, finanční kontrola, finanční a rozpočtová ustanovení, instituce a poslední kapitolou jsou další oblasti, ve kterých jsou řešeny otázky vzniklé během přístupových jednání, které vyvstaly v průběhu jednání o přistoupení.⁶⁰

Každá z těchto kapitol má dány požadavky a předpisy, kdy je nutno, aby žadatelství tyto stát splnil, aby se jeho přístupová jednání mohla posunout do další kapitoly. Pokud v některé z kapitol žadatelství stát nesplní byť jen jeden požadavek, není možné se posunout do další z kapitol, a tato jednání se poté prodlužují. Každá kapitola přístupových jednání musí být řádně splněna, kdy o tom, zda je daná kapitola řádně splněna rozhoduje Evropské komise, která o tomto vyhotovuje stanovisko, které následně schvaluje Rada Evropské unie. Stanovisko ohledně pokroku vypracovává rovněž žadatelství stát. Při přístupových jednáních jsou, jak ze strany Evropské unie, tak i ze strany žadatelství státu vytvořeny vyjednávací týmy, které reprezentuje hlavní vyjednávač. V rámci těchto týmů dochází k bližší komunikaci a rozpravám ohledně jednotlivých bodů příslušných kapitol, které žadatelství stát plní. O procesu vyjednávání o přistoupení je každoročně Evropskou komisí zpracována zpráva, která udává, jak daný žadatelství stát plní podmínky jednotlivých kapitol, v jaké kapitole vyjednávání se právě nachází, a jak plní podmínky toho, aby se mohl stát členem Evropské unie. V těchto zprávách je reflektována také aktuální politická situace žadatelství státu, aby podaná zpráva Radě Evropské unie byla co nejpřesnější a ukázala co nejpřesněji aktuální vývoj jednání o přistoupení. Každou z jednotlivých kapitol lze zpětně znovuotevřít pro případ, že je nutné dořešit určitou problematiku příslušné kapitoly.⁶¹

Po uzavření všech kapitol dochází k další fázi přístupových jednání, kterou je podpis smlouvy o přistoupení k Evropské unii. Smlouvy o přistoupení jednotlivých členských států bývají stručné a řeší pouze přistoupení jednotlivého

---

⁶⁰ Chapters of the acquis [online]. [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/policy/conditions-membership/chapters-of-the-acquis/index_en.htm

⁶¹ Chapters of the acquis [online]. [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/policy/conditions-membership/chapters-of-the-acquis/index_en.htm

státu. Každá smlouva o přistoupení má i další přílohy, kdy nejdůležitější přílohou je tzv. závěrečný akt, který celkově shrnuje přístupová jednání a stanovuje přesné podmínky členství v Evropské unii.⁶² V těchto smlouvách jsou dále stanoveny podmínky, za jakých tento stát přistupuje, k čemu se zavazuje, jaké jsou finanční podmínky, délky lhůt k aplikaci určitých podmínek přistoupení a dále je určen přesný termín, kterým se daný žadatelský stát stane členským státem Evropské unie.⁶³ Podepsaná smlouva o přistoupení k Evropské unii je následně ratifikována všemi členskými státy a v přistupujícím členském státě, kdy se historicky osvědčila ratifikace smlouvy o přistoupení k Evropské unii, a to zejména na základě souhlasu daného v referendu konaném v žadatelském státě. Po ratifikaci všemi členskými státy a přistupujícím státem dochází k uložení ratifikačních listin u depozitáře smluv, kterým je v případě Evropské unie Itálie.⁶⁴

Poslední fází je už pouze oficiální vstup do Evropské unie, kdy se předmětný žadatelský stát stává členským státem Evropské unie.⁶⁵ Datum, od kterého je daný stát členským státem, je přesně uveden ve smlouvě o přistoupení, respektive může být uvedena i rozhodná doba, kdy se stane členským státem, která může být vázána na určitou událost, například uložení ratifikačních listin u depozitáře smluv.⁶⁶

---

⁶² Vývoj Smlouvy o přistoupení [online]. [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/evropskaunie/dokumenty/_zprava/70785

⁶³ Steps towards joining [online]. [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/policy/steps-towards-joining/index_en.htm

⁶⁴ Ratifikační proces v členských státech EU [online]. [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/pravo_evropske_unie/lisabonska_smlouva/ratifikacni_proces_v_clenskych_statech.html

⁶⁵ PÍTROVÁ, L. Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008. ISBN 978-80-87041-48-2. s. 60 - 61

⁶⁶ Steps towards joining [online]. [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/steps-towards-joining_en

3. Důsledky rozšiřování Evropské unie

Již za středověku se objevila myšlenka potřeby integrace, která by zajistila bezpečnost na evropském kontinentu. I následná vize, která zapříčinila vznik společenství, které se rozvinulo do dnešní podoby, vycházela z potřeby zajištění míru a obavy před další světovou válkou. Aby nabylo společenství vážnosti a potřebnosti, muselo se však jednat o integraci takového rázu, aby byla přínosná jako pro společenství jako celek, tak pro samotné členské státy. Vytváření nadnárodního celku s sebou však přináší jak pozitiva, tak negativa, přičemž předmětem této kapitoly bude jejich vyhodnocení s cílem zjistit, zda jsou dopady integrace spíše pozitivní či negativní, a to jak pro jednotlivé státy a jejich obyvatelstvo, tak pro Evropskou unii jako celek.

3.1. Pozitivní důsledky

Myšlenka integrace vznikla za účelem vytvoření společenství působícího navenek jako silná jednotka. Státy, které měly na sjednocení zájem, si byly vědomy toho, že sjednocení pro ně bude mít pozitivní dopady, a tak v roce 1951 byla tato snaha zrealizována podpisem smlouvy o ESUO. Další státy, které se o členství následně zajímaly, a nakonec i zajímají v dnešní době, viděly v ES, resp. v Evropské unii klady, které s sebou integrace přináší. Tyto státy však musely již v minulosti společenství nabídnout to, co od nich očekávala, aby měla o rozšíření právě o ně, zájem.

3.1.1. Vnitrostátní pozitiva

Každý nečlenský stát, který projeví o integraci zájem, si je vědom toho, že pro něj bude mít členství v Evropské unii přínosy, které by z jeho pohledu měly převažovat nad zápory, což jej vede k tomu, aby o členství usiloval. Tyto přínosy lze rozdělit na dvě kategorie, a to ty, které vítá stát jako instituce, a ty které vítají jeho občané, kteří zpravidla mají poslední slovo o tom, zda k přistoupení dojde, či nikoli.⁶⁷

---

⁶⁷ Referenda o přistoupení k EU v kandidátských zemích [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/267/sekce/referenda-o-pristoupeni-k-eu-v-kandidatskych-zemich/>

Pokud se tedy jedná o pozitiva, které vnímá stát, lze zmínit cílené finanční podpory pro rozvoj všech sektorů,⁶⁸ u některých států s tím související kladná čistá pozice, rozšíření trhu a příliv mozků, dále dosažení lepší spolupráce s ostatními členskými státy a vzájemné uznání státní svrchovanosti mezi nimi, zlepšení politické situace, vysoká úroveň justiční a policejní spolupráce a rozvoj infrastruktury.

Dotační programy jsou ze strany Evropské unie poskytovány buď státům pro jejich investice, nebo soukromým subjektům, ke kterým se dostanou prostřednictvím státu zpravidla v rámci regionálních operačních programů, nebo napřímo prostřednictvím ministerstev. Evropská unie připravuje dotační programy v periodicky opakujícím se šestiletém období, kdy jsou vždy stanoveny preferenční oblasti, které je třeba rozvinout, a do těch je následně investováno. V současné době probíhá programové období 2014 – 2020. Pro každý členský stát je vyhrazena maximální částka, do níž může finanční podpory čerpat. Pro členské státy jsou finanční prostředky poskytnuté z rozpočtu Evropské unie nezanedbatelným příjmem, díky němuž mohou rozvíjet vnitrostátní úroveň, a to i v oblastech, do kterých by muselo být investováno z vnitrostátního rozpočtu, nebo pokud by do dané oblasti nebylo investováno, zůstala by zastaralá a nemodernizovaná, popřípadě by vůbec nebyla. Příkladem takové oblasti by mohla být stavba nových úseků dálnic. Stejná situace nastává i v soukromém sektoru, kde je čerpáno prostřednictvím regionálních operačních programů, jednotlivými subjekty, které pomocí dotací napřímo rozvíjejí a modernizují svou činnost, výrobní technologie a jimi poskytované služby. Regionální operační programy jsou v České republice zaštiťovány ministerstvem pro místní rozvoj. Další možnost čerpání je prostřednictvím ministerstev, které zastřešují určité granty, na základě kterých dotace čerpají fyzické osoby. V souhrnu jsou finanční podpory, poskytované ze strany Evropské unie, významné pro všechny členské státy, a to i když by se mohlo zdát, že z nich těží pouze státy s kladnou čistou pozicí. Pokud je investováno do rozvoje ve státech zaostalejších, předpokládá se, že vyspělejší technologie, které sám nemá, bude hledat ve státech vyspělejších, a tak se i těm,

---

⁶⁸ Regionální politika [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9195/sekce/regionalni-politika/>

kdo přispějí do evropského rozpočtu⁶⁹ více, než z něj dostanou, tedy státům se zápornou čistou pozicí, vrátí tato investice prostřednictvím obchodů s ostatními členskými státy. Pro některé státy tedy, již z možnosti finanční dotace čerpat, plyne další pozitivum, a to kladná čistá pozice, tedy přínosy přicházejí již v rámci dotační politiky, nikoli až s investicemi ostatních.

Dalším pozitivem členství v Evropské unii je pro stát rozšíření trhu, které s sebou takové členství přináší. Konkrétně se jedná o trh zboží a služeb, práce a kapitálu. Není sice bezpodmínečně nutné, aby stát, který se chce účastnit Evropského jednotného trhu, byl zároveň členem Evropské unie, nicméně pokud taková situace nastane, je takový stát, na rozdíl od členských států Evropské unie, povinen platit za toto členství poplatky směřující na podporu určitých stanovených odvětví. Jejich další nevýhodou je to, že ačkoli se musí řídit pravidly na trhu nastavenými, nemohou se podílet na jejich vzniku, ani změně, neboť tato pravidla jsou vytvářena v rámci legislativy Evropské unie a mohou se na nich podílet pouze členské státy a tyto, pouze zúčastněné státy, je musejí přijmout tak, jak jsou Evropskou unií nastavena. V rámci Evropského jednotného trhu je tedy výhodnější pozice členských států, které se jak podílejí na legislativě, tak zároveň nemusí za svou účast odvádět poplatky. Pro nečlenské státy, které by o integraci měly zájem, je tedy výhodnější, aby usilovaly o členství přímo v Evropské unii, nikoli pouze na Evropském jednotném trhu. Takové východisko by mohlo přicházet v úvahu až v případě, pokud by žadatelská země nesplnila požadavky na členství v Evropské unii. S rozšířením trhu souvisí to, že do zemí přicházejí noví investoři, roste konkurenceschopnost, dochází k inovacím technologií, rozšíření sortimentu, zkvalitnění výrobků, což obecně vede k hospodářskému růstu a zvýšení zaměstnanosti. Se zaměstnaností souvisí rovněž tzv. příliv mozků, který do států přivádí odborníky v různých oblastech, což v konečném důsledku vede ke zkvalitnění těchto oblastí, popřípadě k možnosti zvýšení kvality vzdělávání, na které se mohou tito odborníci podílet.

Dalším významným pozitivem členství v Evropské unii je zlepšení politické situace v jednotlivých státech. Dalším z požadavků pro přistoupení je totiž fungující politické řízení státu založené na demokratických principech.

---

⁶⁹ Rozpočet [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/budget_cs

Problém mnoha států je i korupce právě na nejvyšších postech politické sféry. Je tedy otázkou, zda je likvidace korupce výhodná pro stát jako celek, když v konečném důsledku toto směřuje právě proti jeho vrcholným představitelům. Minimálně pro občany je to však jednoznačně krok vpřed. Pokud budeme vnímat stát jako fungující ekonomiku a demokracii oprostěnou od lidského faktoru, tedy politiků, je likvidace korupce žádoucí.

Jedním z požadavků Evropské unie pro státy ucházející se o členství, je také spolupráce se sousedními státy. V současné době, pokud se jedná o kandidátské, či potenciální kandidátské státy z Balkánského poloostrova,⁷⁰ jde o jednu ze zásadních problematik, co se týká zejména Kosova, či názvu Makedonie nebo také severní části Kypru, blíže bude o aktuální situaci jednotlivých států pojednáno v kapitole 4. Tato problematika výrazně zasahuje do situace ohledně přístupových rozhovorů, a to jak ohledně států, které se snaží o to, aby byly uznány, nebo u států, které tyto státy uznat odmítají. Nejsložitější situace v současnosti panuje ohledně Kosova, které není jako suverénní stát uznáváno řadou států na celosvětové úrovni, nikoli pouze ze strany svých sousedů, či pouze Srbska, ze kterého se vyčlenilo. U Kosova se jedná o absolutní uznání jeho suverenity, zatímco u Makedonie jde, zjednodušeně řečeno, pouze o její název, o kterém vede dlouhodobé, i soudní, spory s Řeckem, které tento odmítá uznat, neboť jej považuje za součást své kultury a historie. Neshody panují také ohledně již členského Kypru, který odmítá uznat Turecko. V souhrnu nepanuje na východě Evropy příznivá situace, co se týká vzájemného uznávání státní suverenity a spolupráce mezi tamními státy, viz občanské války, které se zde v nedávné minulosti odehrály. Je tedy logické, že Evropská unie, pokud má zájem na udržení míru v Evropě, s těmito státy vyjednává o členství, s některými již vede přístupové rozhovory a bude se nadále snažit situaci na Balkánském poloostrově korigovat a dohlížet na ni. Nejedná se však pouze o pozitivum pro Evropskou unii, pokud bude zajištěn mír, ale i pro tamní státy, které budou lépe prosperovat, pokud budou spolupracovat, a to nejen se svými sousedy, ale i s ostatními státy na evropském kontinentě. Na místě je položit si otázku, pokud je například jednou z problematických otázek Turecka, že neuznává Kypr, který již členem Evropské unie je, v jaké situaci by bylo v přístupových rozhovorech Řecko, pokud by o

---

⁷⁰ EU a západní Balkán [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/budoucnost-eu/eu-a-zapadni-balkan/>

členství usilovalo v dnešní době, kdy vede letitý spor s Makedonií o její název, který odmítá uznat. Pravděpodobně by bylo nutno nejprve tuto otázku vyřešit, a teprve potom by mu bylo umožněno se do Evropské unie začlenit. Pokud tedy Evropská unie požaduje od nečlenských států, aby vzájemně uznávaly ostatní, měla by zasáhnout i do situací, kdy se tak neděje ze strany států členských. Stejná situace nastává v případě Kosova, které odmítá uznat několik členských států Evropské unie, avšak Evropská unie jako celek jej označila jako potenciální kandidátskou zemi, ačkoli toto označení doplňuje informaci, že tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

Policejní a justiční spolupráce je dalším významným bodem spolupráce, dříve obsažený ve třetím pilíři před novelizací *acquis communautaire* Lisabonskou smlouvou. Justiční spolupráce v rámci Evropské unie je vítána z hlediska volného pohybu osob a pracovníků, spolu s tímto je proto spojené zjednodušení spolupráce justičních orgánů jednotlivých členských států. Spolupráce přináší zjednodušení pro rozhodování věcí, určování příslušnosti soudu nikoliv na základě mnoha bilaterálních smluv, ale na základě jednotných pravidel stanovených nařízením pro všechny členské státy jednotně. Co se týká spolupráce v trestních věcech, tu usnadňuje hlavně zjednodušený proces vydávání obžalovaných v rámci Evropské unie. S tím vším je spojena lepší vymahatelnost práva a dosažení potrestání pachatelů trestných činů. S justiční spoluprací úzce souvisí i spolupráce policejní, kdy dochází ke spolupráci i v rámci policejních orgánů a je i zřízen centrální orgán pro členské státy, kterým je Interpol, který napomáhá k pátrání po pachatelích trestných činů.

3.1.2. Pozitiva pro občany

Přínosy pro obyvatelstvo jsou pak zejména v apelování Evropské unie na dodržování základních lidských práv a svobod, dále na snížení korupce, či na existenci demokratického právního státu. Z hlediska obyvatel je dále kladem i usnadnění možnosti cestování, zvýšení životní úrovně, rozšíření sortimentu a vyšší kvalita dodávaného zboží, snížení cen importovaného zboží, modernizace technologií, a stejně jako u států, rozvoj infrastruktury.

Z členství v Evropské unii, jak je již zmíněno, plynou důsledky pro občany jednotlivých států, kdy se stejně jako u států jedná o důsledky kladné a záporné. Logicky by opět měly převažovat důsledky kladné, jelikož občané jsou většinou tou iniciativou, která má poslední slovo ohledně přistoupení daného státu, a jen těžko by občané hlasovali pro vstup do Evropské unie, pokud by to znamenalo, že z něj pro ně nebudou plynout žádné výhody.

Například občané států Balkánského poloostrova, a prakticky i ostatní východoevropské nečlenské státy, by členství v Evropské unii uvítali v tom smyslu, že Evropskou unií je striktně vyžadováno dodržování základních lidských práv a svobod, což je u Balkánských států, kde v 90. letech proběhla občanská válka spojená s hromadnou genocidou, dodnes velký problém, a snaha těchto států o začlenění do Evropské unie přináší v této oblasti zásadní obrat k lepšímu, kdy v těchto zemích jsou již nyní většinou základní lidská práva a svobody respektována a dodržována. Pro vyspělejší Evropské státy je to samozřejmostí, ale pro tyto státy se jedná o velký krok vpřed.

Ačkoliv to na první pohled není pro obyvatelstvo významné, určitě se ho bude týkat i snížení korupce na nejvyšších státních postech, kterou se Evropská unie snaží zcela eliminovat. Spolu se zavedením a dodržováním principů demokratického právního státu dochází právě ke snižování korupce s ohledem na řízení státu demokratickými principy, a dochází tak k omezení moci soustředěné v rukou jednotlivců. Dále dochází k rozvoji mechanismů, které každému z obyvatel umožní nejen možnost přezkumu autoritativních rozhodnutí, ale i možnost stěžovat si na postup státních orgánů a institucí. Spolu s tím souvisí i zvýšená kontrola ze strany obyvatelstva vrcholných politických orgánů a v případě nespokojenosti přichází možnosti k nápravě závadného stavu.

Dalším významným odvětvím, pro které má členství v Evropské unii význam, je obchod se zbožím, pro stát to znamená investiční pobídky a příjmy z daní, pro obyvatele se jedná o rozšíření nabídky o dovážené zboží bez jakéhokoli znevýhodňování zahraničních výrobků,⁷¹ tudíž poroste poptávka po zboží a dojde k rozvoji hospodářskému růstu daného státu. Rozšířený sortiment umožní lidem vybrat si ideální výrobek, který jim bude vyhovovat bez nutnosti přizpůsobení se

---

⁷¹ EU zjednoduší obchod se zbožím [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/eu-zjednodusi-obchod-se-zbozim-3902.html>

omezeným výrobkům či cenové relaci, jelikož odstraněním cel a dalších omezení importované zboží zlevní a bude moci více cenově konkurovat právě zboží domácímu. Spolu se zbožím souvisí i trh služeb, kdy nové technologie mohou zlepšit kvalitu jednotlivých nabízených služeb, či se zvětší konkurence v této oblasti, která zreguluje ceny. Nevýhodou někdy může být uvolnění trhu pro domácí producenty, které s sebou přináší tlak na ceny s ohledem na rozšíření konkurence, přičemž pro některé menší domácí producenty toto může být až likvidační. Z hlediska ekonomického to bude znamenat nevýhodu, z hlediska spotřebitelů je však toto eliminováno a jedná se o kladný důsledek. Z druhé strany otevření trhu umožní lepší podmínky pro export, tudíž vznik nových trhů s minimálními omezeními, na které mohou poté i domácí producenti exportovat své výrobky, a to za minimální náklady.

V rámci vytváření nových obchodních tras dochází často k investicím dotovaným evropskými finančními prostředky na rozvoj a modernizaci dopravní infrastruktury, týká se to nejen hlavních silničních tras, ale i jiných silničních tras s menším významem a dokonce i tras železničních, leteckých a plavebních. Zlepšení kvality infrastruktury s sebou proto přináší nejen výhodu pro usnadnění obchodování, kdy vzniknou nové obchodní trasy, alelepší se dopravní dostupnost pro obyvatele jednotlivých států.

Z celkového hlediska přinášejí nové investiční pobídky, rozvoj cestování a všechny možné investice nejen finance do státního rozpočtu, ale podporují i zaměstnanost, kdy se snižuje míra nezaměstnanosti, což je také jeden z bodů, na který je v rámci Evropské unie apelováno, kdy je snaha o snížení nezaměstnanosti na minimální možnou hranici. Často proto dochází ke vzniku pracovních míst, která jsou finančně dotována právě z evropských prostředků. Se snižující se tendencí nezaměstnanosti však souvisejí i ostatní finanční pobídky ze strany Evropské unie či jen exportní podmínky, které se vyžadují rozšiřování výrobních kapacit a jejich modernizaci, což přináší vznik nových pracovních pozic, ale i zlepšení pracovních podmínek s moderními technologiemi zpracování.

Neméněcenný je také kladený důraz na ochranu životního prostředí,⁷² kdy jsou stanoveny normy, které nesmějí být překročeny, a moderními technologiemi

---

⁷² Nuroglu, Elif – Kurtagić, Haris (2012). Costs and Benefits of the EU Enlargement: The Impact on the EU and SEE Countries. *Journal of Economic and Social Studies* 2 (2), pp. 50; 52-54.

dochází k menšímu znečišťování vzduchu, vod a celkově celého životního prostředí. Z hlediska životního prostředí zlepšení nebude ihned viditelné, avšak mělo by být zabráněno, či alespoň minimalizováno jeho zhoršování.

Všechny výše uvedené nejzásadnější kladné důsledky pro jednotlivé obyvatele žadatelských států by měly vést k tomu, aby byla celkově zvýšena jejich životní úroveň a životní podmínky, jelikož členství v Evropské unii přináší možnost cestování bez složitých hraničních kontrol, a de facto je možné v rámci členských států cestovat bez omezení. Nejedná se ale pouze o výhodu uvolněného cestování, ale pro každého obyvatele jsou vytvořeny lepší podmínky, co se týká stěhování se v rámci členských států za prací a získání povolení k pobytu. V rámci členských států dochází k harmonizaci podmínek, které jsou od jednotlivých obyvatel migrujících za prací vyžadovány, a je takto usnadněn nejen přístup k pracovním místům, ale důraz je kladen i na nediskriminaci pracovníků z jiných členských států Evropské unie.⁷³

3.1.3. Pozitiva pro Evropskou unii

Rozšiřování Evropské unie nepřináší výhody a nevýhody jen pro jednotlivé přístupující státy, ale také pro Evropskou unii jako celek. Cílem Evropské unie je sjednotit evropské státy. Lze proto očekávat, že pro Evropskou unii jako instituci bude mít rozšiřování území její působnosti spíše kladné důsledky. Je však nutné zmínit, že je nutné i ze strany Evropské unie počítat s riziky, které s sebou členství nových států přináší, kdy ačkoliv jsou tyto státy důkladně prověřovány a uzpůsobovány jejich ekonomiky a politika požadavkům a zájmům Evropské unie, ne vždy lze zaručit, že daný stát nebude mít během členství v Evropské unii nějaké problémy. Tento problém ukázalo například již jednou zmiňované Řecko, které rozpoutalo krizi měnové unie, která pravděpodobně pocházela z ne zcela vyhovující situace Řecka při přistoupení k Evropským společenstvím a měnové unii, kdy byly zprávy Řecka o jeho vývoji a splňování podmínek upravovány, aby splnily požadavky Evropské unie.⁷⁴

---

⁷³ Volný pohyb pracovníků v rozšířené EU [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/rozsireni-eu/voln-pohyb-pracovnk-v-rozen-eu/>

⁷⁴ Řecko na cestě z krize 2009-2015 [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/ekonomika-a-euro/recka-dluhova-krize-mesic-po-mesici-000124/>

Jak je již výše zmíněno, Evropská unie má za cíl „sjednotit Evropu“, aby vystupovala vůči ostatním státům jednotně a zároveň, aby tímto byl zabezpečen klid zbraní na území Evropy. Tím, že dojde ke sjednocení Evropy, získá Evropská unie mechanismus, kterým bude moci regulovat jednotlivé členské státy a eliminovat vzájemné neshody mezi nimi, pravděpodobně by se tímto dosáhlo i toho, že by již nevznikl další nový stát, jako tomu bylo v případě Kosova, tím, že by platila jednotná základní pravidla, která by sblížila právní řády všech členských států, nevznikaly by iniciativy, které se chtějí od jednotlivých států oddělit vidinou lepších podmínek. Sjednocená Evropa by jim zaručila relativně stejné podmínky, jaké jsou i v ostatních členských státech.

Pro Evropskou unii je kladem dále to, že rozšiřování z toho hlediska, že svým jednotlivým členům otevře nové možnosti odbytu pro jejich zboží a služby, kdy nové ekonomiky přistupujících států, které by se zcela otevřely v rámci jednotného trhu, by znamenaly velký potenciál pro nové, budoucí investory a obchodníky. Z hlediska dalšího růstu jednotlivých ekonomik členských států by nakonec zase těžila Evropská unie jako celek. Zároveň dochází ke vzniku nových obchodních tras, což by v případě rozšíření Evropské unie o Balkánské státy znamenalo vznik nových obchodních tras vedoucích mimo jiné ke Středozemnímu a Jaderskému moři. Státy východní Evropy by naopak zajišťovaly nové obchodní trasy s Ruskem, či přístup k Černému moři. To by znamenalo další zjednodušení dopravy a sloužilo by to k rozvoji obchodu nejen v nových členských státech, ale i v ostatních státech Evropské unie.

Další z cílů Evropské unie je zajištění dodržování základních lidských práv a sblížení právních řádů všech členských států. Tyto principy jsou postaveny tak, aby nejen byla dodržována základní lidská práva a svobody ve všech členských státech, a byla tak garantována všem občanům Evropské unie, ale přímý požadavek dodržování těchto práv nutí i nečlenské země, které mají o integraci zájem zaručit svým obyvatelům dodržování základních lidských práv a svobod, tím se zároveň dosáhne i větší jistoty míru a zabrání občanským válkám v jednotlivých státech.

Pokud shrneme celkové výhody pro Evropskou unii, asi nejstěžejnějším faktem je, že spolu s rozšiřováním území a rostoucím počtem členských států, dostává Evropská unie větší vliv v celosvětovém měřítku jako zástupce více států

a většího území světa. Vliv a význam určuje právě nejen ekonomický význam jednotlivých členských států Evropské unie, ale i jejich počet a velikost území. Neméně významné mohou nakonec být i jednotlivé členské státy s ohledem na jejich nerostné bohatství či specifická odvětví průmyslu, která doposud členské státy nemají.

3.2. Negativní důsledky

Členství v Evropské unii však pro jednotlivé přistupující a členské státy nepřináší pouze pozitiva. Členství má i negativní důsledky, ačkoliv s ohledem na to, že o něj stále usiluje mnoho států, jich není tolik. Je však nutné zmínit alespoň ty, dle mého názoru, nejdůležitější negativní důsledky členství v Evropské unii. Bohužel nelze jednoduše najít hranici mezi důsledky, které jsou pro daný stát negativní, a které jsou pozitivní, neboť velmi často dochází v jedné konkrétní oblasti ke kolizi pozitivních a negativních důsledků, a pro každý stát proto je specifické, zda daná oblast je pro něj výhodná či naopak. To vše závisí na mnoha faktorech, proto v této podkapitole budou popsány obecně jednotlivé důsledky i z oblastí, které byly zmíněny výše, a ze kterých vyplývají kladné důsledky členství v Evropské unii. Negativa, stejně jako u pozitiv, lze rozdělit na tři skupiny a to vnitrostátní negativa pro jednotlivé nečlenské či přistupující státy, negativa pro občany těchto států a negativa pro Evropskou unii.

3.2.1. Vnitrostátní negativa

V první řadě přistoupením k Evropské unii musí každý nečlenský stát, který o členství usiluje, přenést část své státní svrchovanosti na orgány Evropské unie, mimo jiné musí respektovat legislativní akty a rozhodnutí Evropského soudního dvora. To je asi nejzásadnější negativní důsledek, jelikož mnoho států Evropy se po celá staletí snažilo být nezávislými státy a nyní přichází doba, kdy zase některé své výsosti přenesou na jiný, nadstátní útvar, kdy nejvíce, ze států, které o vstup usilují, se tato skutečnost projeví u států bývalé Jugoslávie, kde probíhala občanská válka, která vedla k rozdělení Jugoslávie na více menších státních útvarů, a nyní tyto státy, které bojovaly za svobodu a volnost, mají v budoucnu zase přenést některé ze svých pravomocí na Evropskou unii. Každý

členský stát zároveň přenáší i část své legislativní pravomoci, když se zavazuje, že bude řádně implementovat *acquis communautaire* včetně nových legislativních aktů v souladu s podmínkami v nich stanovenými.⁷⁵ V negativním smyslu to znamená, minimálně v průběhu přístupových jednání, a dále zpočátku členství, častou změnu stávajících zákonů a jejich nepřehlednost. Tímto dochází k omezování konkurence jednotlivých právních řádů, kdy Evropská unie aplikuje legislativní akty na všechny členské státy bez rozdílu, a bez ohledu na to, zda daná norma je pro daný členský stát vhodná a potřebná.

Se členstvím v Evropské unii je spojen i závazek v budoucnu, po splnění podmínek, účastnit se měnové unie a přijmout euro jako svou národní měnu. Tento závazek ačkoli je povinností a pro nově přistupující státy asi neznamená problém, je, ne pro všechny státy, žádoucí. To ukazuje například Velká Británie, která má vyjednaný opt-out z účasti na měnové unii a povinnosti přijmout euro. Pro některé i nově přistupující státy by tento fakt mohl v budoucnu znamenat negativní důsledek členství v Evropské unii, ačkoliv, jak jsem již zmínila, v případě nyní nečlenských států Evropské unie tento závazek nebude pravděpodobně negativně vnímán, když některé nečlenské státy již euro jako svou měnu využívají, a to bez jakékoli dohody s Evropskou unií, avšak jinými, již členskými státy, to negativně vnímáno být může.

Dalším negativním důsledkem členství v Evropské unii může být problematika jednotného trhu, ačkoliv jednotný trh s sebou přináší mnoho výhod, i kvůli kterým se jednotlivé, doposud nečlenské státy, chtějí stát členy Evropské unie, je nutné zmínit i stinnou stránku této problematiky, která byla již výše popsána z pozitivního hlediska. Problém může nastat v tu chvíli, kdy konkurence na trhu, nejen zboží, ale i služeb a práce, je natolik velká, že jsou snižovány ceny jednotlivých výrobků, služeb a práce. V této chvíli může dojít k likvidaci menších podnikatelů, kteří nemohou cenami konkurovat velkým producentům ze zahraničí. Ačkoli z ekonomického hlediska by se toto zdálo být vhodné na zlepšení trhu a odstranění ekonomicky slabší konkurence, z hlediska ekonomiky daného státu to může být pro ekonomiku i značně nevýhodné, jelikož ukončení produkce některých podnikatelů může přinést vyšší míru nezaměstnanosti atp.

---

⁷⁵ MACH, P. Úskalí evropské integrace. 2. dopl. vyd. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003. ISBN 80-865-4716-7, s. 13.

Konkurence v oblasti pracovního trhu pravděpodobně u nečlenských států, které o členství v Evropské unii teprve usilují, nebude mít tak velký negativní vliv, jelikož reálně hrozí spíše odliv pracovních sil do jiných členských států a spolu s tím související tzv. odliv mozků, kdy vzdělaní lidé budou migrovat za zaměstnáním do vyspělejších členských států, které jim nabídnou lepší pracovní podmínky a ohodnocení.⁷⁶

Posledním z významnějších negativních důsledků, pro nové členské státy, je omezování trhů dle kvót a regulací Evropské unie. Tento fakt souvisí s trhem jako celkem, a ačkoli regulativy Evropské unie často přinášejí kladné výsledky, s ohledem na kvalitu výrobků a ochranu životního prostředí, někdy je regulace příliš přísná, což může například způsobit nutnost přejmenování tradičních výrobků pro nedostatky určité suroviny atp. Ačkoli se s členstvím v Evropské unii otevírá všem členským státům neomezený trh, je neomezený spíše co do hranic území, nikoliv neomezený co do výroby a výrobních postupů.

3.2.2. Negativa pro občany

Pro jednotlivé obyvatele je těžké hledat negativa členství v Evropské unii, jelikož to, co členství přináší, je většinou vnímáno pozitivně, pokud pomineme právě některé negativní důsledky členství pro jejich domovský stát, které by obyvatele mohly ovlivnit a změnit jejich pohled na členství v Evropské unii.

Jeden negativní důsledek členství v Evropské unii pro jednotlivé obyvatele však uvést lze, je jím nadměrná a přísná legislativa. V mnoha ohledech se Evropská unie snaží upravovat jednotlivé oblasti až příliš přísně a pro jednotlivé obyvatele pak tato úprava po jejím transponování může vyznívat přísně či, že může přímo obyvatele omezovat.

3.2.3. Negativa pro Evropskou unii

Pro Evropskou unii má přistoupení nového členského státu také negativní důsledky, kterými jsou převážně možná rizika spojená s členstvím nových států. Ačkoli se vcelku zdá, že rozšiřování Evropské unie je bezproblémové a bez

---

⁷⁶ MACH, P. Úskalí evropské integrace. 2. dopl. vyd. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003. ISBN 80-865-4716-7, s. 14.

dalších rizik pro Evropskou unii, při hlubším zamyšlení je jasné, že i pro Evropskou unii z rozšiřování vyplývají určitá rizika, která nejsou nikde zmiňována.

V první řadě hrozí nepřipravenost nově přistupujícího státu na přistoupení k Evropské unii. Tento fakt se Evropská unie snaží minimalizovat dlouhými vyjednávacími procesy a podrobným sledováním daného žadatelského státu, což se v praxi projevuje na rozšiřování počtu kapitol, která přístupová jednání provázejí, avšak vždy existuje hrozba toho, že daný stát výsledky jeho pokroku poupraví, aby byly splněny podmínky, které mu Evropská unie stanovila. Ačkoliv se tento fakt nezdá jako velký problém, v budoucnu se může projevit velice výrazně, jako tomu bylo v případě Řecka, které rozpoutalo měnovou krizi pramenící ve zkrakování hospodářských výsledků⁷⁷. Hrozba krize Evropské unie v důsledku rychlého rozšiřování je asi nejvýraznějším negativem, přičemž právě z důvodu hrozby této krize probíhají dlouhá a důkladná přístupová jednání.

Dalším problémem, se kterým je však při rozšiřování počítáno, je to, že jelikož již všechny vyspělejší evropské státy jsou členy Evropské unie, dále přistupují jen státy, které na tom nejsou ekonomicky zcela dobře. To s sebou přináší v počátcích členství, a zejména v rámci předvstupní pomoci, zvýšené investice do ekonomik těchto států, které však v konečném důsledku může být pro ostatní členské státy hospodářsky výhodné díky možnosti rozsáhlých investic.

Dále je problémem možná zvýšená migrace obyvatel z nového členského státu do ostatních členských států, která může znamenat i zvýšení nezaměstnanosti v důsledku větší konkurence pracovních sil, a na jiných místech naopak může vzniknout nedostatek pracovníků. Toto se zdá být jako problém spíše jednotlivých členských států, ale vzhledem k tomu, že Evropská unie je jeden celek, musí se s takovým problémem jako celek vypořádat.

Nevýhodou a nebezpečím pro Evropskou unii by mohlo být dále členství nově přistupujících států v měnové unii. Měnová unie se již jednou ukázala jako nejzranitelnější oblast spolupráce na půdě Evropské unie, kdy krize jednoho státu ovlivnila všechny členské státy, které nakonec doplácely nemalé finanční

---

⁷⁷ Řecko na cestě z krize 2009-2015 [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/ekonomika-a-euro/recka-dluhova-krize-mesic-po-mesici-000124/>

prostředky, aby nedošlo k rozpadu měnové unie. V tomto případě přichází otázka, zda by minimálně v rámci rozšiřování Evropské unie na Balkán a východ, tedy do méně vyspělých ekonomik nebylo vhodné pozměnit *acquis communautaire* a umožnit tzv. „dvourychlostní Evropu,“ ačkoli není povinností ihned po přistoupení stát se také členem měnové unie, tento závazek však každý členský stát přijímá, a zavazuje se, že bude plnit podmínky, aby se jím mohl v blízké době stát. Úvaha proto je, zda není lepším řešením umožnit jednotlivým státům možnost rozhodnout se, zda se měnové unie chtějí účastnit či nikoli. Pokud by rozhodnutí bylo na každém jednotlivém členském státě, lze od něj očekávat, že podmínky členství v měnové unii bude plnit řádně a svědomitě, čímž by se předešlo další možné krizi měnové unie. Naopak jiné členské státy, které nemají zájem na měnové unii, by se tohoto nemusely účastnit bez hrozby sankcí ze strany Evropské unie. Ne každý členský stát totiž je vhodným adeptem na to, aby se stal také členem měnové unie.

Výše byly uvedeny jen některé záporné důsledky rozšiřování pro Evropskou unii, jelikož nemají tyto důsledky tak velký význam, s ohledem na velikost a ekonomickou a legislativní sílu Evropské unie, lze očekávat, že se s těmito problémy Evropská unie vypořádá, avšak bylo nutné je v této kapitole zmínit, aby bylo zřejmé, že existují i negativní důsledky pro Evropskou unii, ačkoliv nejsou nikde uváděny a blíže rozebírány.

4. Perspektivy dalšího rozšiřování Evropské unie

Evropská unie, sestávající se od roku 2013 z osmadvaceti evropských států se geograficky nerozkládá pouze na území Evropy, ale její nedílnou součástí jsou i tzv. outermost regions, definované v čl. 349 a 355 SFEU. Tyto regiony jsou součástí členských států Evropské unie, a to i přes to, že se nenacházejí na území evropského kontinentu. Jedná se o Guadeloupu, Francouzské Guayany, Martinik, Réunion, Ostrov Svatého Martina, jež jsou součástí Francie, Azory a Madeiru, které patří k Portugalsku a Kanárské ostrovy náležící Španělsku. Do výčtu shora uvedených regionů byl do roku 2012 zařazen též Ostrov Svatého Bartoloměje, ten však z Evropské unie počátkem roku 2012 vystoupil.^{78 79}

O začlenění do stávající Evropské unie se v současné době uchází řada dalších evropských zemí, a tak se jeví jako velmi pravděpodobné, že v budoucnu dojde k dalšímu rozšíření. Tato kapitola bude rozčleněna do třech podkapitol, a tedy do podkapitoly zabývající se kandidátskými zeměmi, dále do kapitoly potenciálních kandidátských zemí a do podkapitoly ostatních evropských zemí.

4.1. Kandidátské země

Přístupová jednání jsou rozsáhlý a složitý proces, který byl blíže popsán v kapitole 2. Ve zkratce se tedy stát oficiálně zařadí mezi kandidátské země po splnění kritérií stanovených v článku 49 SEU, tedy uznává hodnoty stanovené článkem 2 SEU a zaváže se k jejich podpoře, o členství požádá Radu Evropské unie, o této žádosti jsou informovány Evropský parlament a parlamenty členských států. Rada Evropské unie o žádosti rozhoduje jednomyslně poté, co obdrží stanovisko Evropské komise a souhlas Evropského parlamentu, který se usnesl většinou všech členů.

V současné době patří na oficiální seznam kandidátských zemí, které již transponují do svých právních řádů *acquis communautaire* Albánská republika, Republika Černá Hora, Makedonská republika, Srbská republika a Turecká republika.

---

⁷⁸ Svatý Bartoloměj vystoupil z EU. Kdo bude další? [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/svaty-bartolomej-vystoupil-z-eu-kdo-bude-dalsi/751294>

⁷⁹ Nejednalo se však o vystoupení v pravém slova smyslu dle článku 50 SEU, ale pouze o vyvázání se z uplatňování *acquis communautaire*, nadále však zůstal územím závislým na Francii.

Kromě Turecké republiky se tedy jedná o státy západního Balkánu, k nimž Evropská unie přistupuje jednotně, neboť historie Balkánského poloostrova po roce 1990 v souvislosti s rozpadem Jugoslávie, prokazuje, že pokud nebude zajištěn mír a stabilita v této oblasti, nebude zajištěn mír a stabilita v celé Evropě. V listopadu 2000 na summitu Evropské unie v Záhřebu státům západního Balkánu představen regionální projekt, tzv. Stabilizační a asociační proces, jehož obsahem byly bilaterální stabilizační a asociační dohody mezi Evropskou unií a jednotlivými balkánskými státy, které vycházely z hospodářské a technické podpory, nezávislých obchodních opatření zjednodušující vstup exportního zboží na evropský trh, stabilizace regionu a jeho podpora k rychlému přechodu k fungující tržní ekonomice, prosazování regionální spolupráce, neboť v souvislosti s rozpadem Jugoslávie jsou vztahy mezi některými státy doposud nevyřešené a napjaté, a dále z přípravy jednotlivých zemí na přistoupení k Evropské unii, kdy je snaha tyto země co nejvíce přiblížit k demokratickým a ekonomickým standardům Evropské unie.⁸⁰

Všechny zainteresované země s uvedeným projektem souhlasily a do procesu se začaly postupně zapojovat, i když jim byly stanoveny náročné podmínky, jako to, že musí spolupracovat s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii v Haagu, zaručit právo na návrat do vlasti pro uprchlíky a zavázat se k boji proti korupci a organizovanému zločinu. Vývoj na Balkánském poloostrově je efektivně ovlivňován také tzv. MP Network for South Eastern Europe (Poslanecká síť pro jihovýchodní Evropu), jejíž činnost spočívá ve vedení poslanců parlamentů balkánských zemí poslanci Evropského parlamentu k parlamentní demokracii a vytvoření demokratických právních států.⁸¹

Jako jedna z podmínek je stanovena zmíněná spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii v Haagu, neboť všechny balkánské státy jsou poznamenány rozpadem bývalé Jugoslávie, jelikož se během jejího rozpadu v těchto státech téměř nedodržovaly instituty, které jsou v demokratických státech aplikovány a uznávány. Dalším problémem jsou válečné

---

⁸⁰ ŠTĚPÁNEK, V., ed. *Současné Srbsko - politika, kultura, Evropská unie: příspěvky přednesené na stejnojmenném symposiu v Brně dne 23. dubna 2007*. Brno: Albert, 2007. ISBN 978-80-7326-127-6. s. 151

⁸¹ Geddes, A., Lees, C. and Taylor, A., 2013. *The European Union and South East Europe: the dynamics of Europeanization and multi-level governance*. Routledge. (Routledge/UACES contemporary European studies; 21)

zločiny, které se ve vyspělé Evropě objevily naposledy během 2. světové války, ačkoli k občanské válce a rozpadu Jugoslávie došlo až v 90. letech 20. století. I z tohoto důvodu je přistupování těchto zemí k Evropské unii opožděné, dlouho jim trvalo, respektive doposud trvá, vyrovnání se s nástupem demokracie a dodržováním lidských práv. Velkým problémem je u balkánských států právě spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii v Haagu,⁸² do jehož jurisdikce spadají válečné zločiny spáchané od roku 1991 na území bývalé Jugoslávie během občanské války a rozpadu Jugoslávie. Tyto válečné zločiny byly tak závažné, že některé státy vypsaly odměny na skrývající se zločince. Každý ze států bývalé Jugoslávie měl mezi obyvateli válečné zločince, které často vnímali nikoli jako zločince, ale jako hrdiny, což komplikovalo právě jejich vydávání k potrestání před Mezinárodním trestním tribunálem, který nemá žádné prostředky k donucení těchto států vydat svého občana k potrestání, a nemá ani kompetence k tomu, aby je sám zadržel a předvedl.⁸³ V mnoha případech byli tito váleční zločinci ve svých domovských státech vrcholnými politiky, či vysoce postavení členové armády,⁸⁴ což jejich vydání ještě více komplikovalo. Příkladem je například Slobodan Milošević, který byl v bývalém Srbsku prezidentem, a nebylo tedy možné ho předvést. Dokonce se v Srbsku manipulovaly volby, aby se právě on stal prezidentem na další volební období. To se mu však již v roce 2000 nepovedlo a nebyl znovu zvolen a ihned rok poté, tedy v roce 2001 byl vydán domovským státem ke stíhání Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. Evropská unie a členství v ní by mělo být proto pro Balkánské státy důvodem k řešení tohoto problému a navázání spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. Mezi nejvýznamnější a nejsledovanější válečné zločince patřil již zmiňovaný Slobodan Milošević (Srb), dále Milan Babič (Srb), Naser Orič (Bosňan), Radovan Karadžić (Bosňan), Ramuš Haradinaj (Kosovan) a Ante Gotovina (Chorvat), který se nakonec stal velkým problémem při přístupových jednáních Chorvatska k Evropské unii.

---

⁸² Chorvatský generál Gotovina zadržen ve Španělsku [online]. [cit. 2017-07-19]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/aktualne-v-eu/chorvatsk-generl-gotovina-zadren-ve-panlsku/>

⁸³ ICTY a souzení válečných zločinů [online]. [cit. 2017-07-19]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4185/6088>

⁸⁴ OSCE Annual report 2011 [online]. [cit. 2017-07-19]. Dostupné z: <http://www.osce.org/secretariat/89356?download=true>

Ze států bývalé Jugoslávie bylo v nejlepší pozici Chorvatsko, které se stalo členem Evropské unie v roce 2013. Co se týká dalších Balkánských států, jejich přistoupení není jednoduché, jelikož Evropská unie vyžaduje, jak plyne z článku 2 SEU, dodržování lidských práv a úctu k lidské důstojnosti, což byl v minulosti pro tyto státy velký problém, se kterým se jen těžko vyrovnávají. Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii často řeší problémy s tím, že státy nespolupracují na mezinárodní úrovni s mezinárodními organizacemi, hlavně tedy s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, který řeší válečné zločiny, které se staly během občanské války na Balkánském poloostrově. Podle článku 82 SFEU Evropská unie vyžaduje spolupráci i v oblasti justice, avšak tato spolupráce je nejen v rámci unie, ale lze dovést, že se chápe v mezinárodním hledisku, jelikož pokud stát nebude spolupracovat s mezinárodními organizacemi, lze jen těžko očekávat, že jeho spolupráce v rámci Evropské unie bude perfektní. Hlavním důvodem, zmínky o Mezinárodním trestním tribunálu pro bývalou Jugoslávii je to, že jedním z největších problémů těchto států, je právě již výše zmíněná nespolupráce s ním, z hlediska vydávání válečných zločinců z dob války, k jejich spravedlivému potrestání.

Ačkoli nikde v zakládacích smlouvách Evropské unie není uvedena povinnost spolupráce, v tomto případě s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, lze ji dovést skrze instituty, jejichž dodržování Evropská unie vyžaduje.⁸⁵ *Ius cogens* je jedním z nich a pomocí výkladu se lze dostat i k tomu, že je nutná spolupráce s mezinárodními organizacemi proto, aby bylo *ius cogens* dodržováno. Lidská práva a jejich dodržování je jednou ze základních myšlenek EU a tudíž lze dovést i to, že pokud státy nedodržují, popřípadě nedodržovaly lidská práva a svobody a jejich porušování dostatečně nepotrestaly, popřípadě nespolupracovaly při trestání jejich porušení, lze to brát stejně, jako by nectily tato práva, tak jak jsou zakotvena v Listině základních práv Evropské unie. Právě vyrovnání se s minulostí je v těchto státech problematické, neboť ti, které Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii obžaloval, jsou často ve svých domovských státech za hrdiny. Jedním z nich byl i Ante Gotovina, na kterém lze ukázat požadavek Evropské unie, aby státy spolupracovaly na mezinárodní

---

⁸⁵ Ante Gotovina: Mezi válečným hrdinou a zločincem [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/ante-gotovina-mezivalecnym-hrdinou-a-zlocincem-fta-na-analyzy.aspx?c=A051215_084546_na_analyzy_m02

úrovni. Poté co byl Ante Gotovina Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii obžalován, beze stopy zmizel a ačkoliv Chorvatsko mělo harmonizační kritéria splněno, byla mu přes to vyčítána již zmiňovaná nedostatečná spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, nevydáním Gotoviny.⁸⁶ V tomto směru, ale Chorvatsko nemělo vinu na tom, že nebyl vydán, jelikož Gotovina se skrýval a nepobýval ani na území Chorvatska. Po jeho zatčení v roce 2005 ho však Chorvatsko ihned vydalo ke stíhání, a v krátké době poté mu byl přiznán statut kandidátské země pro vstup do Evropské unie⁸⁷ a tuto událost uvítalo i NATO. Na uvedeném příkladu se tedy ukazuje, že Evropská unie vyžaduje jako jeden z přístupových bodů to, aby státy dodržoval lidská práva nejen svých občanů, ale všech ostatních národů vzhledem k potrestání zločinců, kteří se dopouštěli válečných zločinů.

4.1.1. Albánská republika

Albánská republika (dále jen Albánie), stát jihovýchodní Evropy sousedící s Řeckem, Kosovem, Černou Horou a Makedonií je s počtem necelých tří milionů obyvatel kandidátskou zemí pro vstup do Evropské unie od června roku 2014. Smlouvu o stabilizaci a přidružení podepsala Albánie dne 22. května 2006 a přihlášku k členství podala již 28. dubna 2009, poté vydala Evropská komise tzv. Opinions, které zahrnovaly dvanáct doporučení, jejichž naplnění bylo podmínkou pro zahájení přístupových rozhovorů tímto státem. V říjnu 2012 vydala Evropská komise doporučení k udělení kandidátského statusu za podmínky přijetí tří zákonů, které měly směřovat k dokončení klíčových opatření v oblasti reformy soudnictví a veřejné správy a revize parlamentních procedurálních pravidel. Následně v říjnu 2013 vydala doporučení k udělení statusu kandidátské země.⁸⁸

Albánie má velmi zranitelnou ekonomiku, a to pro slabou rozmanitost exportního zboží. Vlivem špatné vymahatelnosti práva a výše daňových a odvodových povinností ve srovnání s jejími sousedními zeměmi je problematické rovněž investiční prostředí. Silnou stránkou Albánie by mohlo být nerostné

---

⁸⁶Chorvatský generál Gotovina zadržen ve Španělsku [online]. [cit. 2017-07-21]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/aktualne-v-eu/chorvatsk-generl-gotovina-zadren-ve-panlsku/>

⁸⁷ Vztahy EU a Chorvatska [online]. [cit. 2017-07-21]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/rozsireni-eu/vztahy-eu-a-chorvatska-000070/>

⁸⁸ Albánie: Vztahy země s EU [online]. [cit. 2017-07-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/albanie-vztahy-zeme-s-eu-17812.html>

bohatství a zásoby nafty. Atraktivní oblastí by v Albánii mohl být též cestovní ruch a s ním související příliv zahraničních investic, o čemž svědčí i skutečnost, že, i přes doposud nízkou úroveň služeb, turismus v posledních letech vzkvétá, nicméně jeho další vývoj bude záviset na nemalých investicích. Velké investice, které již byly započaty a budou mít pravděpodobně pozitivní vliv na albánskou ekonomiku, jsou investice do plynovodu TAP a do vodní elektrárny Devoll. Vliv na ekonomiku Albánie má bez pochyby i ekonomická situace v Itálii či v Řecku, tedy zemích, které se nabízejí jako cílová místa pro export, ale rovněž jsou častí příjemci emigrantů, kteří jsou v těchto zemích zaměstnáni a finance posílají do Albánie, a tím může docházet ke zvýšení domácí spotřeby. Albánská ekonomika dlouhodobě volá po obnově, která by zajistila větší finanční stabilitu.⁸⁹

Kandidátský status podpoří příliv zahraničních investic, což bude mít vliv i na vytváření pracovních míst, když nezaměstnanost ve výši okolo 18 % je poměrně vysoká. Jako kandidátská země Albánie již nyní profituje z finančních prostředků Evropské unie.

Diskutovanou oblastí ve vztahu k hodnotám Evropské unie je oblast lidských práv, když její delegace v Albánii prosazuje základní práva a podporuje jejich obránce. Úkoly delegace je tedy monitorování situace v oblasti lidských práv, udržení dialogu s obránci lidských práv a podpora organizací občanské společnosti, které se na ochraně lidských práv a svobod aktivně podílejí.⁹⁰ Problematickou oblastí se jeví také dodržování principů právního státu a boj proti korupci a organizovanému zločinu.

Albánie dlouhodobým začleňováním do nadnárodních organizací, kdy je členem OSN, NATO, Rady Evropy, Světové obchodní organizace, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě apod., a konečně podáním přihlášky ke členství v Evropské unii a následným plněním, Evropskou komisí stanovených, podmínek projevila enormní zájem o integraci.

Stejně tak jako ostatní balkánské státy nebude ani Albánie z ekonomického hlediska pro Evropskou unii zprvu přínosem, a určitý negativní

---

⁸⁹ Albánie [online]. [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/albanie/

⁹⁰ Albania and the EU [online]. [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/delegations/albania/6953/albania-and-eu_en

dopad by mohla mít v souvislosti s migrační krizí i její geografická poloha, nicméně pokud budou z její strany bez výjimky splněny stanovené podmínky Evropské komise, nelze bez dalšího uzavřít, že její vstup nebyl pro Evropskou unii žádným přínosem, neboť minimálně se jedná o rozsáhlé území, které by mohlo být příležitostí pro investory z členských států a novým odbytištěm pro jejich výrobky.

Počátkem roku 2017 vydal Evropský parlament usnesení, ve kterém vyjádřil nespokojenost z důvodu selektivní spravedlnosti, korupce, průtahů v soudních řízeních a ingerence výkonné moci do moci soudní. Určitou roli by na úrovni souhlasu ostatních členských států se vstupem Albánie do Unie mohl hrát také fakt, že téměř 57 % albánského obyvatelstva je muslimského vyznání.⁹¹ Kdy se Albánie stane členem Evropské unie, zatím není jasné, avšak například Německo se vyslovilo, že spuštění přístupových rozhovorů podpoří nejdříve od roku 2018.⁹²

4.1.2. Republika Černá Hora

Dne 3. června 2006 se ze Státního společenství Srbska a Černé Hory vyhlášením nezávislosti, které následovalo po referendu, ve kterém se pro oddělení vyslovilo 55,4 % voličů, vydělila parlamentně demokratická Republika Černá Hora (dále jen Černá Hora) s přibližně 650 tisíci obyvateli a rozlohou přibližně 14tisíc km², která za nedlouhou dobu své existence jasně ukázala směr, kterým chce jít, tedy ačkoli měla zájem na oddělení od Srbska, má zájem o integraci na úrovni Evropské unie. O této skutečnosti vypovídá již fakt, že hranici 55,4 % pro oddělení stanovila sama Evropská unie a dále fakt, že Černá Hora již od roku 2002 užívá bez jakékoli dohody s Evropskou unií jako svou měnu euro.

Smlouva o stabilizaci a přidružení a Prozatímní dohoda o obchodu a obchodních podmínkách byla mezi Evropskou unií a Černou Horou uzavřena dne 15. října 2007 a následně v roce 2008, tedy krátce po svém osamostatnění, požádala Černá Hora o členství v Evropské unii. K žádosti vydala v roce 2010

---

⁹¹ Albánie [online]. [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/albanie/

⁹² Jaké jsou vyhlídky rozšiřování EU na Balkán? [online]. [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9260/28675/clanek/jake-jsou-vyhličky-rozširovani-eu-na-balkan/>

Evropská komise souhlasné stanovisko, ve kterém bylo stanoveno sedm klíčových priorit, a to zvýšení úrovně volebního legislativního rámce, reforma veřejné správy, posílení principů právního státu, boj s korupcí, boj proti organizovanému zločinu, podpora nezávislosti médií, antidiskriminační politika,⁹³ které bylo třeba řešit při zahájení jednání, a Radou Evropské unie jí byl udělen status kandidátské země. Přístupová jednání byla zahájena dne 29. června 2012. Dne 20. června 2017 bylo otevřeno osmadvacet kapitol vyjednávání, předběžně byly uzavřeny tři kapitoly – věda a výzkum, vzdělávání a kultura, vnější vztahy.⁹⁴

Pokrok Černá Hora zaznamenala ve formování fungujícího tržního hospodářství. Uspokojivě plní také politická kritéria, která jsou podmínkou pro členství v Evropské unii. Stejně tak, jako u předchozí Albánie, i Černá Hora má po ekonomické stránce velký potenciál v oblasti cestovního ruchu, a stejně tak v těžbě a zpracování nerostných surovin, kdy hlavním exportním zbožím je hliník, ocel a v neposlední řadě tabák. I přes velké pokroky, které Černá Hora na základě podmínek Evropské unie udělala, je však její vstup do Evropské unie zatím v nedohlednu. Problematickými oblastmi Černé Hory jsou nadále vysoká nezaměstnanost, a dále rozsáhlá korupce a kriminalita na nejvyšších státních postech. Dalším, co by mohlo vyjednávání zpomalit je fakt, že tím, že se Černá Hora chtěla v roce 1999 politicky oddělit od režimu Slobodana Miloševića, opustila dinár a v současné době již používá jako svou oficiální měnu euro. Na jednu stranu by se tato situace mohla zdát jako krok vpřed, nicméně ve skutečnosti tím vzniká problém v tom, že kvůli euru nemůže mít Černá Hora svou vlastní monetární politiku, tedy nemůže určovat vlastní úrokové sazby, devalvovat nebo zhodnocovat měnu, která není vnitrostátní, stejně tak nemůže vydávat bankovky ani mince a nemůže se podílet na monetární politice této měny. Rezervovaně se k uvedenému faktu staví instituce Evropské unie, včetně Evropské centrální banky, podle které, pokud je euro globální měna, nelze monetární politiku státu kontrolovat.⁹⁵ Tato situace se nazývá spontánní euroizace země, kdy v praxi je euro masově užíváno všemi subjekty vnitrostátní ekonomiky,

---

⁹³ EVROPSKÁ KOMISE. Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě: Stanovisko Komise k žádosti Černé Hory o členství v Evropské unii. Brusel, 9. 11. 2010. KOM (2010) 670.

⁹⁴ Černá Hora [online]. [cit. 2017-07-27]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/enlargement/montenegro/>

⁹⁵ Černá Hora se bude muset vzdát eura, aby se v budoucnu mohla stát členem EU [online]. [cit. 2017-07-27]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/cerna-hora-se-bude-muset-vzdat-eura-aby-se-v-budoucnu-mohla-stat-clenem-eu_201301301021_mvdydrova

kdy nelze toto užívání mimo eurozónu zakázat, nicméně jedná se o situaci nestandardní a výjimečnou. Řešením nastalé situace by mohlo být dočasné přijetí jiné měny, kdy například Německo svolilo k tomu, aby Černá Hora jako svou valutu dočasně zavedla právě německou marku, což mimo jiné svědčí o kladném přístupu Německa k začlenění Černé Hory do Evropské unie.

4.1.3. Makedonská republika

Makedonská republika (dále jen Makedonie), na úrovni Evropské unie nazývaná jako Bývalá jugoslávská republika Makedonie je vnitrozemský stát jihovýchodní Evropy, který se rozkládá na přibližně 26 tisících km² a má něco přes dva miliony obyvatel. Dohodu o stabilizaci a přidružení a Smlouvu o obchodu a obchodních záležitostech podepsala s Evropskou unií v roce 2001. Jako potenciální kandidát na členství byla stanovena v roce 2003. O členství požádala následně v březnu 2004, ke kterému vydala Evropská komise v listopadu 2005 souhlasné stanovisko, na základě kterého jí Rada Evropské unie v prosinci 2005 udělila status kandidátské země.⁹⁶

Od roku 2009 doporučila Evropská komise zahájení přístupových rozhovorů již šestkrát. K těmto nedošlo kvůli sporu Makedonie a Řecka ohledně oficiálního názvu makedonského státu, kdy Evropská unie trvá na tom, aby spor mezi těmito dvěma státy byl definitivně vyřešen. Jádrem sporu je skutečnost, že Řecko má za to, že si Makedonie, po rozpadu Jugoslávie, oficiálním názvem Republika Makedonie přisvojila část řecké historie a kultury, když si jako svůj oficiální název zvolila stejný název jako jedna provincie na severu Řecka, přičemž Makedonie se svého oficiálního názvu nechce vzdát, zatímco Řecko odmítá na tento název přistoupit. Určitou roli ve sporu hraje Bulharsko, které stojí na straně Řecka a navíc část makedonského území deklaruje jako součást Bulharska. O vleklosti tohoto makedonsko-řeckého sporu svědčí i fakt, že v roce 2008 žalovala Makedonie Řecko u Mezinárodního soudního dvora, který v roce 2011 potvrdil jedno ze tří makedonských obvinění, nicméně ani toto rozhodnutí řešení sporu nepřineslo. Spor o název blokuje přístupová jednání nejen s Evropskou unií, ale i s NATO. Aktuální stav je takový, že makedonský ministr zahraničí zcela

---

⁹⁶ The former Yugoslav Republic of Macedonia [online]. [cit. 2017-07-28]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/detailed-country-information/fyrom_en

nevyklučuje, že by Makedonie za účelem připojení se k NATU, přijala jiný, provizorní, název.⁹⁷ Takové řešení by jistě bylo vhodné i s ohledem na možnost zahájení přístupových jednání s Evropskou unií.

Problémem byla v Makedonii také dlouhodobá politická krize v souvislosti se skandálem s odposlechy, které svědčily o podvodech nejvyšších státníků v rámci voleb, kdy vládní konzervativci nelegálně odposlouchávali desetitisíce lidí, a dále v souvislosti s tím, že mezi lety 2008 a 2015 měla být ze strany vlády zpronevěřena velká část z makedonského rozpočtu. Evropská unie se dlouhodobě snaží dopomoci zemi k obnovení klidu, kdy například v roce 2015 zprostředkovala uzavření dohody, jejíž součástí bylo i ujednání o odstoupení předsedy vlády Nikola Gruevského.⁹⁸ V květnu 2017 vznikla v Makedonii nová vláda, jejíž priority jsou co nejrychlejší vstup do Evropské unie a do NATO, a hospodářský růst kolem 5 % ročně. Slabými stránkami Makedonie jsou rovněž vysoká nezaměstnanost, která dosahuje až 24 % a vysoký státní dluh.⁹⁹

Po vyřešení shora uvedených problému bude i nadále před Makedonií dlouhá cesta ke vstupu do Evropské unie, když prioritami bude svoboda médií, nezávislost justice, boj proti korupci, či volební legislativa. Evropská unie již nyní podporuje Makedonii finančně, když v období let 2007 – 2013 byly v rámci první předvstupní pomoci realizovány projekty v hodnotě přes 620 milionů euro a v dalším období 2014 – 2020 bylo v rámci druhé fáze předvstupní pomoci z unijního rozpočtu vyčleněno 664,2 milionů euro. Evropská komise klade hlavní důraz na investice v oblasti životního prostředí (odpadní vody, kvalita ovzduší, vody, energetická efektivita i snížení rizika přírodních katastrof), do vývoje právního státu, občanské společnosti a do reformy veřejné správy.¹⁰⁰ Spolupráce s Evropskou unií se však neprojevuje pouze v oblasti finanční pomoci z rozpočtu, ale i v oblasti exportu, kdy Evropská unie je hlavním obchodním partnerem

---

⁹⁷ Makedonie zvažuje použít provizorní jméno, aby se mohla připojit k NATO [online]. [cit. 2017-07-30]. Dostupné z: <http://casopisargument.cz/2017/06/14/makedonie-zvazuje-pouzit-provizorni-jmeno-aby-se-mohla-prijit-k-nato/>

⁹⁸ Aféra s odposlechy: Makedonií otřásají protesty kvůli omilostnění desítek politiků [online]. [cit. 2017-07-31]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1757821-afera-s-odposlechy-makedonii-otrasaji-protesty-kvuli-omilostneni-desitek-politiku>

⁹⁹ Nová vláda Makedonie chce co nejdřív do EU i NATO [online]. [cit. 2017-07-31]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/nova-vlada-makedonie-chce-co-nejdriv-do-eu-i-nato_432213.html

¹⁰⁰ Makedonie (FYROM): Vztahy země s EU [online]. [cit. 2017-07-31]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/makedonie-fyrom-vztahy-zeme-s-eu-17545.html>

Makedonie, neboť na její trh míří 2/3 veškerého vyváženého zboží, přičemž hlavním exportním zbožím je textil, farmaceutické výrobky, železo, ocel a automobilové součástky.

4.1.4. Srbská republika

Srbská republika (dále jen Srbsko) oficiálně vznikla dne 5. června 2006 vydělením z dosavadního Srbska a Černé Hory, poté, co obyvatelé Černé Hory v hlasování těsně rozhodli o oddělení Černé Hory. Z pohledu Srbska je jeho územní součástí rovněž Kosovo, které však dne 17. února 2008 vyhlásilo svou nezávislost, a na základě této deklarace nezávislosti je většinou demokratických států již jako samostatná země uznávána, ačkoli dle srbské ústavy je stále jeho nedělitelnou součástí, a to Autonomní oblastí Kosovo a Metochie. Vyjma území Kosova má Srbsko něco přes 7 milionů obyvatel, jeho rozloha bez území Kosova je přibližně 77 tisíc km².

Historicky se vztahy mezi Srbskem a Evropskou unií začaly utvářet již na podzim roku 2000 po pádu autoritativního režimu Slobodana Miloševiče a následné demokratizaci země. Na summitu Evropské rady v Soluni v roce 2003 bylo označeno jako potenciální kandidátská země. Srbsko podepsalo Dohodu o stabilizaci a přidružení a Dohodu o obchodu a obchodních otázkách dne 29. dubna 2008, a to ačkoli jednání o ní byla zahájena již v roce 2005, nicméně v platnost tato dohoda vstoupila v září 2013. Časový odstup mezi zahájením jednání o Dohodě o stabilizaci a přidružení a jejím podpisem vznikl v souvislosti se zadržením válečných zločinců a jejich předáním Mezinárodnímu trestnímu tribunálu v Haagu.

O členství v Evropské unii Srbsko požádalo v prosinci 2009, s touto žádostí vydala Evropská komise souhlasné stanovisko v říjnu 2011 a v březnu 2012 získala země oficiální kandidátský status. V červnu 2013 schválila Rada Evropské unie doporučení Evropské komise o zahájení přístupových jednání a dohodla se, že v lednu 2014 bude uspořádána první mezivládní konference, která se konala 21. ledna 2014 a signalizovala oficiální zahájení přístupových

jednání.¹⁰¹ Do současnosti se konalo celkem šest zasedání přístupové konference na ministerské úrovni, kdy z celkového počtu 35 kapitol bylo již k jednání otevřeno deset z nich. Dvě kapitoly týkající se vědy a výzkumu a vzdělání a kultury již byly předběžně uzavřeny. Kapitola týkající se práva duševního vlastnictví a kapitola týkající se celní unie, byly otevřeny na zasedání dne 20. června 2017 a po podrobném zhodnocení současného stavu příprav Srbska bylo ze strany Evropské unie konstatováno, že pokud bude Srbsko i nadále pokračovat ve sbližování s *acquis communautaire* v těchto kapitolách, bude je možné po splnění příslušných kritérií předběžně uzavřít.¹⁰² V otevírání kapitol se objevil problém v roce 2016, kdy v dubnu Chorvatsko zablokovalo přístupová jednání o dvou kapitolách, a to justiční systém a základní práva a svoboda a bezpečnost, a to z důvodu požadavku změny srbského zákona o válečných zločinech, který Bělehradu umožnil stíhat osoby podezřelé z válečných zločinů spáchaných i mimo území Srbska, což se mohlo dotknout chorvatských občanů, kteří během války v období let 1991 až 1995 páchali zločiny na srbském obyvatelstvu na východě Chorvatska. Změnu tohoto zákona Srbsko odmítlo. V červnu roku 2016 se však na diplomatické úrovni dohodlo, že Chorvatsko přestane přístupová jednání blokovat, i když Srbsko zákon měnit nemusí, avšak jejich postoj bude zahrnut do společného vyjednávacího mandátu Evropské unie, ve kterém je mimo jiné stanoveno, že při řešení případů válečných zločinů musí brát Srbsko v potaz regionální spolupráci a nesmí se chovat diskriminačně.

Jednání o přidružení Srbska k Evropské unii probíhají aktivně již několik let, nicméně stále nebyla otevřena více než polovina kapitol. Jistě by bylo vhodné, aby jednou z priorit Evropské unie bylo dořešení vztahů s Kosovem, neboť její součástí by se neměla stát země, která nemá jednoznačně vyřešeno, kde se územně rozkládá. Evropská unie v rámci předvstupní pomoci Srbsko finančně podporuje a je jeho významným obchodním partnerem, když na Evropský trh směřuje 66,1 % jeho exportu.

---

¹⁰¹ Serbia [online]. [cit. 2017-08-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/detailed-country-information/serbia_en

¹⁰² Srbsko [online]. [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/enlargement/serbia/>

4.1.5. Turecká republika

Turecká republika (dále jen Turecko), země rozkládající se na dvou kontinentech o rozloze téměř 800 tisíc km² s více než 80 miliony obyvateli je pro Evropskou unii významným strategickým a ekonomickým partnerem. O spolupráci, tehdy ještě s EHS se Turecko ucházelo již v roce 1959, kdy následně dne 12. září 1963 byla podepsána Asociační dohoda, která nastínila postup sblížení Turecka s budoucími Evropskými společenstvími. V postupných fázích mělo Turecko pracovat na vnitřním fungování, na zlepšování životních podmínek v souladu s principy a hodnotami ES, na harmonizaci obchodních a ekonomických pravidel směřující k připojení Turecka k celní unii, k čemuž došlo v lednu 1996. Oficiální žádost o členství podalo Turecko již v roce 1987, status kandidátské země mu pak byl udělen na summitu v Helsinkách v prosinci 1999.

Před zahájením přístupových jednání vyvstala jako první otázka, jak dospět k harmonizaci turecké legislativy s *acquis communautaire*. V roce 2001 bylo Radou Evropské unie schváleno tzv. Přístupové partnerství mezi Evropskou unií a Tureckem a následně turecká vláda přijala tzv. Turecký národní program, který postup k harmonizaci stanovil. V září stejného roku přijal turecký parlament více než třicet dodatků k vnitrostátní ústavě, které směřovaly k tomu, aby bylo vyhověno požadavkům kodaňských kritérií, co se týká politické sféry, a ve stejné době Turecko mohlo již čerpat evropské prostředky v rámci předvstupní pomoci. Rok 2002 znamenal pro Turecko významný posun v oblasti legislativy, neboť byl například zrušen trest smrti.

Jednou z mnoha problematických oblastí Turecka je situace ohledně Kypru, který je již od roku 1974 rozdělen na Kyperskou republiku a Severokyperskou tureckou republiku, kdy se kyperští řečtí nacionalisté pokusili o vojenský převrat s cílem připojit ostrov k Řecku. Turecko následně začalo okupovat severní část ostrova a vyhlásilo vznik Severokyperské turecké republiky, kterou však uznává pouze Turecko, které naopak neuznává Kyperskou republiku na jihu ostrova, která je členem Evropské unie od roku 2004. Situaci v oblasti by Evropská unie ráda vyřešila, a tak když se Rada Evropské unie rozhodla zahájit vstupní rozhovory s Tureckem v roce 2005, podmínila toto zahájení také uznáním Kyperské republiky ze strany Turecka. V roce 2005 byla podepsána dohoda o rozšíření celní unie s Evropskou unií o deset nových členů,

ze strany Turecka byl však připojen dovětek, že podpis dohody neznamena, že by uznávalo Kyperskou republiku. V reakci na to vyzvaly v září 2005 členské země Evropské unie Turecko formou tzv. proti-deklarace, aby uznala Kypr, a to nejpozději do konce vstupních rozhovorů.¹⁰³ V důsledku neuznání Kyperské republiky se také Evropská rada rozhodla uzavřít kapitoly o volném pohybu zboží, služeb, finančních služeb, zemědělství a rozvoji venkova, rybnářství, dopravě, celní unii a vnějších vztazích, tedy, i pokud by byly splněny všechny ostatní stanovené podmínky,¹⁰⁴ a Turecko bude mít o integraci do Evropské unie nadále zájem, bude muset navzdory svým předchozím prohlášením Kyperskou republiku uznat. Doposud poslední jednání o sjednocení Kypru proběhla v červenci 2017 v Ženevě, avšak ani zde nebyla dohoda o vyřešení situace uzavřena, neboť Turecko odmítá ze severní části ostrova vojáky stáhnout.¹⁰⁵

V květnu roku 2012 zahájila Evropská komise, s cílem oživit vzájemné vztahy, tzv. pozitivní agendu, a v roce 2013 byla následně po tříletém stavu nečinností otevřena kapitola týkající se regionální politiky a koordinace strukturálních nástrojů, v roce 2015 byla otevřena kapitola o hospodářské a měnové politice, v červnu 2016 byla otevřena kapitola o finančních a rozpočtových ustanoveních.

Na počátku roku 2016 byla na pořadu dne dohoda Evropské unie a Turecka o řešení migrační krize, kdy se strany dne 18. března 2016 dohodly na několika opatřeních, z nichž nejzásadnější jsou následující:

- Ilegální migranti, kteří vstoupí od 20. března 2016 na území Řecka z Turecka budou do Turecka navraceni. Takové navraceni bude v souladu s unijním právem, nedojde k hromadnému vyhošťování. Migranti budou řeckými orgány řádně zaregistrováni a žádosti o azyl jimi budou zpracovány individuálně. Migranti, kteří o azyl nepožádají, nebo nebude jejich žádosti vyhověno, budou navraceni do Turecka. Náklady na proces navraceni hradí Evropská unie.
- Za každého syrského občana navraceného z Řecka do Turecka bude jeden syrský občan přemístěn do Evropské unie.

---

¹⁰³ Vztahy EU a Turecka [online]. [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/rozsireni-eu/vztahy-eu-a-turecka-000141/>

¹⁰⁴ Turecko [online]. [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9132/sekce/turecko/>

¹⁰⁵ Jednání o sjednocení Kypru skončila neúspěchem [online]. [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8953/29294/clanek/jednani-o-sjednoceni-kypru-skoncila-neuspechem/>

- Turecko se zavázalo přijmout veškerá nezbytná opatření k zabránění vzniku nových tras pro nelegální migraci z Turecka do Evropské unie, a za tím účelem se zavázalo spolupracovat se soudními státy i s Evropskou unií.
- Evropská unie se zavázala urychlit vyplacení prostředků ve výši 3 miliard eur v rámci nástroje pro uprchlíky v Turecku a zajistí financování dalších projektů zaměřených na osoby požívající dočasné ochrany.

Dohoda obsahovala rovněž potvrzení závazku k oživení procesu přistoupení.¹⁰⁶ V souvislosti s aktuální politickou situací v Turecku však přijal Evropský parlament dne 24. listopadu 2016 usnesení, ve kterém vyzval k dočasnému pozastavení přístupových jednání. Prvotním důvodem byl pokus o puč z července 2016, kdy pučisté, zahrnující také část armády, chtěli převzít moc nad zemí a dle svého tvrzení tak ochránit demokracii před tureckým prezidentem Recepem Tayyipem Erdoganem. Povstalci však neměli tak silnou podporu ani vojenských sil, ani veřejnosti, jak potřebovali, pokus o puč byl proto brzy zastaven a Erdoganův režim jím nebyl ohrožen, naopak by se dalo říci, že posílil, když Erdogan poté, co se o pokusu o převrat dozvěděl, vyzval lid, aby vyšel na jeho podporu do ulic a lid skutečně z velké míry jeho žádosti vyhověl. Kdo za pokusem o převrat stál, nebylo doposud vyjasněno, Erdogan za jeho strůjce okamžitě označil Fethullaha Gülena, muslimského duchovního, žijícího ve Spojených státech amerických, Turecký ministr práce Süleyman Soylu za strůjce pokusu o puč označil přímo Spojené státy americké, a zazníval i názor, že za vším stojí generál Bekir Ercan Vana, velitel jihoturecké letecké základny Incirlik. Pokus o puč si v Turecku vyžádal na 290 obětí a na 1400 zraněných, zatčeno bylo okolo šesti tisíc osob, a to především vojáků, státních zástupců a soudců ústavního soudu, na desítky zaměstnanců justice byly vydány zatykače, a téměř 3000 soudců a státních zástupců bylo odvoláno z funkce. Erdogan bezprostředně poté uvedl, že vláda začne s opozicí jednat o trestu smrti pro pučisty.¹⁰⁷ Ačkoli bylo cílem povstalců prezidenta moci zbavit, účinek byl opačný. Erdogan po svém úspěchu nabyt silnější pozici, než měl.

¹⁰⁶ Prohlášení EU a Turecka, 18. března 2016 [online]. [cit. 2017-08-04]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

¹⁰⁷ Zmařený pokus o vojenský puč v Turecku. Co vše o něm víme? [online]. [cit. 2017-08-04]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/prehledne-puc-v-turecku-0sj-zahranicni.aspx?c=A160717_163048_zahranicni_san

Upevnění jeho moci se projevilo také na výsledcích referenda z dubna 2017, kdy Turci těsně (51,4 %) rozhodli o přijetí ústavních změn, které změnilly parlamentní politický systém na systém prezidentský. Konkrétní změny jsou v tom, že přímo volený prezident se stane zároveň předsedou vlády, dojde ke zrušení funkce premiéra, dojde k omezení kontrolní funkce parlamentu, nebude platit podmínka nadstranickosti prezidenta, počet poslanců bude zvýšen na 600, jejich minimální věk bude snížen z 25 let na 18 let. Dále došlo ke zrušení vojenských soudů a prezident jmenuje čtyři ze třinácti členů nejvyššího soudu, navrhuje rozpočet, jmenuje ministry a vysoké státní úředníky, v případě vyhlášení výjimečného stavu bude vydávat přímá exekutivní nařízení.¹⁰⁸ Prezident Erdogan se veřejně netají tím, že podporuje znovu zavedení trestu smrti, jak připomněl i ve svém projevu při příležitosti připomenutí si prvního výročí pokusu o puč 16. července 2017, kdy uvedl, že pokud parlament zákon obnovující trest smrti odhlasuje, okamžitě jej podepíše.¹⁰⁹ Výsledky referenda žádala turecká opozice přezkoumat. Vlivem referenda, avšak ještě před jeho zahájením, se zhoršily vztahy mezi Evropskou unií a Tureckem, neboť turečtí politici chtěli v rámci předvolební kampaně, v členských zemích Evropské unie vystupovat před tureckými menšinami na mítincích, což však úřady některých zemí, včetně Německa, znemožnily a tureckým prezidentem bylo takové jednání připodobněno k nacismu.¹¹⁰

Na počátku července 2017 vyzvali poslanci Evropské parlamentu Evropskou komisi a členské státy, aby pozastavily přístupová jednání s Tureckem, pokud budou beze změny uplatňovány ústavní reformy, které v dubnovém referendu Turci odhlasovali, a kterými by byla upevněna moc prezidenta Erdogana. Podle členů Evropského parlamentu dochází k ústupu od právního státu, dodržování lidských práv, svobody médií a boje proti korupci, kritizována je také snaha o znovu zavedení trestu smrti. Tuto rezoluci Evropského parlamentu Turecko nepřijalo s tím, že ji považuje za neplatné politické rozhodnutí. Dne 25.

---

¹⁰⁸ Chceme silného prezidenta, rozhodli Turci. Referendum bylo velmi těsné [online]. [cit. 2017-08-04]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/scitani-a-vyhlaseni-vysledku-referendum-turecko-f6b-/zahranicni.aspx?c=A170416_141146_zahranicni_ert

¹⁰⁹ Juncker: Pokud Ankara obnoví trest smrti, zavře si cestu do EU [online]. [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8956/29353/clanek/juncker-pokud-ankara-obnovi-trest-smrti-zavre-si-cestu-do-eu/>

¹¹⁰ Výhrůžky EU nás nezajímají, řekl Erdogan. Vláda prodloužila výjimečný stav [online]. [cit. 2017-08-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/turecko-erdogan-vyjimecny-stav-evropska-unie-fon-/zahranicni.aspx?c=A170417_211431_zahranicni_fka

července 2017 proběhlo jednání představitelů Evropské komise s tureckými ministry, avšak ani toto jednání nemělo žádný přínos ke snížení napětí mezi Evropskou unií a Tureckem. Představitelé Evropské unie na tomto jednání vyjádřili silné znepokojení nad situací v Turecku, zatímco turečtí představitelé nadále hájili tvrdá opatření přijatá vládou po neúspěšném pokusu o puč.¹¹¹

Erdogan se opakovaně vyjadřuje ve smyslu, že ze zmražení přístupových jednání strach nemá, neboť dle něj Evropská unie potřebuje Turecko daleko více, než je tomu naopak. V souvislosti s tím často připomíná, že Turecko může kdykoli vypovědět již výše zmíněnou dohodu o migraci.¹¹²

Po ekonomické stránce je Turecko země s nově industrializovanou a rychle se vyvíjející ekonomikou. Řadí se na 17. místo mezi nejsilnějšími světovými ekonomiky, a to navzdory všem problémům, se kterými se země potýká – hrozba teroristických útoků, ukončení mírových rozhovorů s tureckou kurdskou menšinou, regionální nestabilita uvnitř země, politické nejistoty, uprchlická krize či vojenské operace v Sýrii a Iráku, které se projevují na vztazích země s Ruskem a Spojenými státy americkými. Perspektivy, které před sebou Turecko má, závisí na, v současné době, dobrých vztazích s Ruskem, ekonomické aktivitě v Africe, napojení se na Hedvábnou stezku z Číny. Terorismus a narušené vztahy s Evropskou unií se však výrazně projeví v oblasti cestovního ruchu, což povede jak k poklesu příjmů z této oblasti, ale rovněž ke snížení pracovních míst, a to zejména v přímořských letoviscích, jako je například Antalya.¹¹³ Exportním zbožím Turecka jsou například dopravní prostředky, elektronika, textilní výrobky, a v potravinářské oblasti například melouny, nebo ořechy.

V případě Turecka je na místě položit si otázku, jak moc je pro Evropskou unii důležité. Evropská unie, či dřívější Evropská společenství fungují již více než půl století, a to i bez přímé účasti Turecka, které již od počátku projevovalo zájem o účasti na evropské integraci. Významná je pro Evropskou unii zejména jeho

---

¹¹¹ Jednání tureckých ministrů v Bruselu vztahy s EU nezlepšilo [online]. [cit. 2017-08-06]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8956/29420/clanek/jednani-tureckych-ministru-v-bruselu-vztahy-s-eu-nezlepsilo/>

¹¹² Výhrůžky EU nás nezajímají, řekl Erdogan. Vláda prodloužila výjimečný stav [online]. [cit. 2017-08-07]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/turecko-erdogan-vyjimecny-stav-evropska-unie-fon-zahranicni.aspx?c=A170417_211431_zahranicni_fka

¹¹³ Turecko: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled [online]. [cit. 2017-08-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/turecko-zakladni-charakteristika-teritoria-19209.html>

poloha, kdy v současné době je skutečně výhodné, aby s ním udržovala vztahy zejména v souvislosti s migrační krizí a nebyla vypovězena migrační dohoda z roku 2016. Další z hlediska jeho polohy by pro Evropskou unii mohla být výhoda vytvoření obchodní stezky do Asie. Po ekonomické oblasti je pro Evropskou unii rovněž výhodné, aby s tak ekonomicky vyspělým státem spolupracovala. Nicméně uvedené oblasti jsou udržitelné i na základě mezinárodních dohod, jako doposud. Situace v Turecku je v současné době taková, že pokud se týká již základních hodnot, které jsou Evropskou unií uznávány, než aby se k ní přibližovalo, naopak se vzdaluje a jeho nejvyšší státníci s takovou situací nemají zásadní problém, naopak vystupují tak, že tím, kdo by měl mít o integraci zájem, nejsou oni, ale Evropská unie, která by však neměla být do dalšího rozšiřování tlačena výhrůzkami kandidátského státu týkajícími se hrozbou výpovědi již uzavřených dohod. V současnosti nastavený systém vládnutí v zemi a náhled na dodržování základních lidských práv se velmi vzdaluje od, Evropskou unií požadovaného, neboť demokracie se ze země nezadržitelnou rychlostí ztrácí. Pokud však dojde k avizovanému znovuoobnovení trestu smrti, zavře si Turecko cestu k evropské integraci definitivně.

4.2. Potenciální kandidátské země

Další skupinou států jsou, ve vztahu k Evropské unii, potenciální kandidátské země. Takový status je oficiálně udělen těm státům, kterým byl ze strany Evropské unie na vrcholné rovině potvrzen příslib definitivního členství, a to za podmínky, že tento stát splní všechna stanovená kritéria pro členství, avšak doposud jim nebyl udělen status kandidátské země. V současné době se do této skupiny řadí Bosna a Hercegovina a Kosovo.

4.2.1. Bosna a Hercegovina

Bosna a Hercegovina je dalším ze států jihovýchodní Evropy vzniklým z bývalé Jugoslávie rozkládajícím se na Balkánském poloostrově, který projevil zájem o členství v Evropské unii. S počtem asi 3,5 milionu obyvatel se rozkládá na území přibližně 51 tisíc km². Jedná se de facto o konfederativní republiku, kdy se země rozděluje na Federaci Bosny a Hercegoviny rozdělenou do deseti

autonomních kantonů a Republiku srbskou rozdělenou do sedmi oblastí. Ústava garantuje zvláštní status tzv. Distriktu Brčko, který je nezávislý na entitách, má vlastní vládu, starostu, soud a parlament.¹¹⁴ Zemi tedy nelze označit jako fungující demokracii.¹¹⁵

Status potenciální kandidátské země získala již v červnu 2003 na summitu Evropské rady. Dne 16. června 2008 podepsala v Lucemburku dohodu o stabilizaci a přidružení k Evropské unii. Tato dohoda byla do roku 2010 ratifikována všemi již členskými státy, kvůli neplnění podmínek ze strany Bosny a Hercegoviny však vstoupila v platnost až 1. června 2015. Obchodní vztahy mezi státem a Evropskou unií upravuje nadále Prozatímní dohoda, podle které bylo od 1. ledna 2009 odstraněno asi 95% z celního sazebníku na zboží importované z členských zemí. V roce 2013, po přistoupení Chorvatska do Evropské unie, bylo třeba upravit Dohodu o stabilizaci a přidružení, a to s ohledem na obchodní vztahy Chorvatska a Bosny a Hercegoviny. Ta však dlouhodobě odmítla přistoupit na standartní podmínky Evropské unie, na které přistoupily ostatní země regionu. Jelikož k dohodě nedošlo do konce roku 2015, Evropská unie pozastavila výhody plynoucí z tzv. Autonomous Trade Measures, které výrazně zvýhodňovaly export z Bosny a Hercegoviny do unijních států.¹¹⁶

Stejně tak jako u Makedonie a Černé Hory, je problémem Bosny a Hercegoviny velká míra korupce, kdy podle údajů Transparency International je tato na 84. až 93. místě ve zkorumpovanosti na světě.¹¹⁷ Další slabou stránkou země je vysoká nezaměstnanost spojená s tím, že mnoho občanů je zapojeno do téměř černé ekonomiky, tedy podílejí se na hospodářské kriminalitě vytvářením svého, nelegálního trhu. Neutěšený stav panuje také v oblasti životní úrovně občanů a v oblasti dopravní infrastruktury. Shora zmíněná vnitřní diferencovanost

---

¹¹⁴ Bosna a Hercegovina [online]. [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/bosna_a_hercegovina/index.html

¹¹⁵ RUPNIK, J. (2010): EU Enlargement in the Balkans: A comparison with Central Europe. In Kolektiv autorů: Accession of the Western Balkans to the EU: Evaluating a Process. Paris: Science Po Paris [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/publication/20100609_att4639135.pdf

¹¹⁶ Bosna a Hercegovina [online]. [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/bosna_a_hercegovina/politika/zahranicne_politicka_orientace.html

¹¹⁷ The 2006 Transparency International Corruption Perceptions Index [online]. [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: <http://www.infoplease.com/ipa/A0781359.html>

země komplikuje ekonomickou politiku země, a to protože obě entity jednají samostatně, čímž prohlubují bariéru mezi nimi uvnitř státu.

Dne 15. února 2016 podala země žádost o vstup do Evropské unie, ke které doposud Evropská komise nevydala stanovisko. V minulosti však vydávala pravidelné zprávy o pokroku, kterého tato země dosáhla, a ve kterých kritizovala zejména míru politického a ekonomického pokroku směrem ke standardům Evropské unie, soudní systém, svobodu a bezpečnost, průmysl, zemědělství, životní prostředí, sociální a ekonomické podmínky obyvatel. Naopak vyzdvihla pokrok v oblasti zadávání veřejných zakázek a společného trhu.

O tom, zda, popřípadě kdy, se Bosna a Hercegovina stane kandidátskou, a následně členskou zemí nebyly doposud zveřejněny žádné konkrétní informace, nicméně země v rámci předvstupní pomoci již v minulosti čerpala nemalé finanční prostředky na rozvoj přeshraniční spolupráce, regionální rozvoj a rozvoj lidských zdrojů a venkova.¹¹⁸

4.2.2. Kosovská republika

Zemí, která ačkoli se o integraci na evropské úrovni snaží, avšak cestu bude mít ještě velice dlouhou je Kosovská republika, která vznikla dne 17. února 2008 vyhlášením Kosovské deklarace nezávislosti na Srbsku.¹¹⁹ Deklarace byla jednohlasně přijata kosovským parlamentem. Na mezinárodní úrovni se jedná o kontroverzní téma, které rozděluje státy světa do třech skupin, a to ty, které Kosovo jako samostatnou republiku uznaly, což je 111 ze 193 členských států OSN, nebo 23 z 28 členských států Evropské unie. Mezi státy, které Kosovo uznaly, patří jak Česká republika, tak Spojené státy americké, nebo Velká Británie. Další skupinou jsou státy, které se doposud nevyjádřily, nebo mají neutrální postoj, a těmi jsou například Chile, nebo Mexiko. A poslední skupinou jsou státy, které Kosovo uznat odmítly, a to jsou například evropské státy

---

¹¹⁸ Bosna a Hercegovina žádá o přijetí do EU. Na vstup si ještě počká [online]. [cit. 2017-08-11]. Dostupné z: <http://www.evropskenoviny.cz/2-publicistika/83-bosna-a-hercegovina-%C5%BE%C3%A1d%C3%A1-o-p%C5%99ijet%C3%AD-do-eu-na-vstup-si-je%C5%A1t%C4%9B-po%C4%8Dk%C3%A1>

¹¹⁹ NGA SEANCA PLENARE E JASHTËZAKONSHME SOLEMNE E KUVENDIT TË KOSOVËS ME RASTIN E SHPALLJES SË PAVARËSISË, TË MBAJTUR MË 17 SHKURT 2008 [online]. [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: http://www.assembly-kosova.org/common/docs/proc/trans_s_2008_02_17_al.pdf

Slovensko, Řecko, Bosna a Hercegovina, a dále kupříkladu Čína, Vietnam nebo Venezuela. Na území Kosova rozkládajícího se přibližně 11 tisíc km² žije okolo 2 milionů obyvatel.¹²⁰

Vláda Srbska i nadále považuje Kosovo jako svou autonomní oblast, kterou označuje názvem Autonomní provincie Kosovo a Metochie. OSN podle rezoluce Rady bezpečnosti č. 1244 uznává Kosovo jako integrální součást Srbska pod jeho kontrolou zastřešovanou Misí OSN v Kosovu.¹²¹ Evropská unie se již od konce minulého století zasazuje o obnovu a rozmach Kosova, a to jak v rámci finanční pomoci, tak prostřednictvím zvláštního úřadu, kdy vládě Kosova v politickém procesu poskytuje zvláštní zástupce Evropské unie poradenství a podporu, přispívá k rozvoji a upevňování dodržování lidských práv a základních svobod v zemi.¹²² Pro pomoc v oblastech právního státu, soudnictví, policie a celnictví je zřízena speciální mise s názvem EULEX, prostřednictvím které Evropská unie monitoruje situaci a radí, a zároveň si zachovává řadu výkonných pravomocí, kterými přispívá k budování právního státu.

Jednání o podepsání Dohody o stabilizaci a přidružení odstartovala dne 28. října 2013, k podpisu došlo následně o dva roky později 27. října 2015, v platnost vstoupila dne 1. dubna 2016. Kosovo, obdobně jako Černá Hora používá jako svou oficiální měnu euro, a to ačkoli není členem eurozóny.¹²³

Ačkoli má Kosovo zájem o členství v Evropské unii, jeho cesta k němu bude ještě dlouhá a trnitá. Prioritou je to, aby získalo celosvětově status suverénního státu, což se v současné situaci jeví jako naprosto nereálné, když nezanedbatelný počet států se již vyjádřil v tom smyslu, že jej jako samostatný stát uznat odmítá. Evropská unie se v zemi již dlouhodobě angažuje a má zájem na urovnání tamní situace, když priorita ohledně balkánských zemí je udržení míru a stability v Evropě. Dokud však nebude vyřešena pozice státu, nelze uvažovat o jeho přidružení k Evropské unii, neboť pokud by se tato měla rozšířit o stát s nejasným postavením, do jisté míry by zpochybnila i postavení své.

---

¹²⁰ Kosovo [online]. [cit. 2017-08-11]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/kosovo/

¹²¹ Resolution 1244 (1999) [online]. [cit. 2017-08-11]. Dostupné z: <http://www.nato.int/kosovo/docu/u990610a.htm>

¹²² ŠTĚPÁNEK, V. Jugoslávie - Srbsko - Kosovo: kosovská otázka ve 20. století. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-802-1054-769.

¹²³ Kosovo and the EU [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/delegations/kosovo/1387/kosovo-and-eu_en

4.3. Ostatní evropské státy

V této podkapitole bude pozornost věnována ostatním státům, které se na evropském kontinentu nacházejí, nicméně členy Evropské unie nejsou, ani neprobíhají přístupová jednání. Jedná se o evropské ministáty, a to Andorrské knížectví (dále jen Andorra), Knížectví Lichtenštejnsko (dále jen Lichtenštejnsko), Monacké knížectví (dále jen Monako), Republiku San Marino (dále jen San Marino) a Městský stát Vatikán (dále jen Vatikán), dále o země Východního partnerství Arménskou republiku (dále jen Arménie), Ázerbájdžánskou republiku (dále jen Ázerbájdžán), Běloruskou republiku (dále jen Bělorusko), Gruzii, Moldavskou republiku, Ukrajinu, o Ruskou federaci (dále jen Rusko), a dále o státy, které již v minulosti o členství v Evropské unii jednaly, a to Island, Norsko a Švýcarskou konfederaci (dále jen Švýcarsko).

Ačkoli shora uvedené státy nejsou státy členskými, Evropská unie s nimi spolupracuje v různých oblastech, přičemž to, že se nejedná o státy členské, nebrání tomu, aby přijímaly unijní sekundární právo. Příkladem mohou být tzv. savings dohody a následně jejich pozměňovací protokoly uzavřené se Švýcarskem, Lichtenštejnskem, Monakem, Andorrou a San Marinem obsahující ustanovení obsahující směrnici Rady Evropské unie č. 2003/48/EU o zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb.¹²⁴ Zájem má Evropská unie také na otevření jednotného trhu pro některé z nečlenských států, když v březnu 2014 Evropská komise doporučila zahájení jednání o účasti na jednotném trhu s Andorrou, Monakem a San Marinem.¹²⁵

4.3.1. Evropské ministáty

První ze skupiny evropských ministátů je Andorra, která je na základě smlouvy z roku 1990 členem celní unie, a to od roku 1991,¹²⁶ dohoda o celní unii

---

¹²⁴ Dohody EU se 3. státy k CRS [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/mezinarodni-spoluprace-v-oblasti-dani/dohody-eu-se-3-staty-k-crs>

¹²⁵ Andorra and the EU [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2050/andorra-and-eu_en

¹²⁶ Agreement in the form of an Exchange of Letters between the European Economic Community and the Principality of Andorra - Agreement between the European Economic Community and the Principality of Andorra - Joint Declarations [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreatiesWorkspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=128>

se však nevztahuje na zemědělské produkty. Jako jediná z ministátů používá jako svou měnu euro, a to na základě dohody přímo s Evropskou unií, nikoli s některým ze členských států. Od 1. července 2013 také smí razit andorrské euro mince.¹²⁷ Andorra není součástí schengenského prostoru a na jejích hranicích probíhají kontroly, nicméně pro občany Evropské unie je vstup umožněn pouze na základě občanského průkazu, občané nečlenských zemí se musí prokázat cestovním pasem.¹²⁸

Dalším evropským ministátem, jenž není součástí Evropské unie, je Lichtenštejnsko, které se od roku 1995 účastní na EHP. Dohoda se týká účasti Lichtenštejnska na vnitřním unijním trhu, dále účasti na unijních programech, zahrnuje rovněž ujednání o finančním příspěvku Lichtenštejnska na sociální a hospodářskou soudržnost Evropské unie a Evropského hospodářského prostoru a ujednání o pravidelných politických dialozích na ministerské úrovni.¹²⁹ Ohledně finančních příspěvků byla dne 3. května 2016 uzavřena dohoda o novém mechanismu finančních příspěvků Islandu, Lichtenštejnska a Norska pro období 2014-2021, které mají za cíl snižovat hospodářské a sociální rozdíly mezi státy EHP, kdy jsou stanovena prioritní odvětví, do nichž budou přidělovány, jako například inovace, výzkum, konkurenceschopnost, životní prostředí, nezaměstnanost atd.¹³⁰ Lichtenštejnsko je také členem schengenského prostoru, a to od prosince 2011. Dalším aspektem spolupráce je přístup země k podpoře zahraniční unijní politiky a přizpůsobení se příslušným opatřením Evropské unie. Jak je uvedeno výše, s Evropskou unií uzavřelo dohodu o zdanění úspor.

Dalším nečlenským státem je Monako, které sice není součástí Evropské unie, nicméně vlivem zvláštních vztahů s Francií přijímá její politiku. Jedná se o plnohodnotného člena celní unie, a rovněž uzavřelo s Evropskou unií dohodu o zdanění úspor ve znění pozměňovacích protokolů. Po stránce ekonomické se sice

---

¹²⁷ Měnová dohoda mezi Evropskou unií a Andorrským knížectvím [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:369:0001:0013:CS:PDF>

¹²⁸ Interaktivní mapy EU [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/742/906/clanek/rozsirovani-schengenu---aktualni-stav---legenda/>

¹²⁹ Liechtenstein and the EU [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/742/906/clanek/rozsirovani-schengenu---aktualni-stav---legenda/>

¹³⁰ EU – Island, Lichtenštejnsko a Norsko: dohoda o finančním mechanismu EHP na období 2014–2021 [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/05/03-agreement-eea-financial-mechanism/>

nejedná o příjemce finanční pomoci z Evropské unie, nicméně monacká ekonomika je silně provázána s ekonomikami Francie a Itálie, přičemž unijní země mají nadpoloviční podíl na zahraničním obchodu země. Ačkoli není Monako součástí schengenského prostoru, na jeho hranicích se neprovádějí hraniční kontroly, a tak se i přes to o člena de facto jedná. Na základě revidované měnové dohody z roku 2009 smí země používat euro jako oficiální měnu a vydávat euro mince do stanovené maximální hodnoty. Spolupráce s Evropskou unií probíhá také na poli koordinace námořní politiky, bezpečnosti a lidských práv.¹³¹

Evropská unie spolupracuje i s nečlenským San Marinem, a to již od roku 1983, kdy spolupráce probíhá v otázkách zahraničních vztahů, bezpečnosti a lidských práv. V roce 1991 byla podepsána dohoda o celní unii, která vstoupila v platnost v roce 2002, a od roku 2005 se San Marino stalo stranou dohody o zdanění úspor, nyní ve znění pozdějších protokolů. Země je součástí eurozóny, rovněž má právo vydávat euro mince do stanovené maximální hodnoty. S ohledem na své vztahy s Itálií má s tímto členským státem, a tedy i s Evropskou unií, otevřené hranice.¹³²

Vatikán, země svého druhu, není ani součástí Evropské unie, ani není v celní unii, ani součástí schengenského prostoru, nicméně díky svým vztahům s Itálií má otevřené hranice. Vztahy s Itálií zapříčinily rovněž to, že ačkoli není Vatikán součástí měnové unie, smí vydávat své vlastní euro mince, a to právě na základě toho, že je v měnové unii s Itálií.¹³³

4.3.2. Země Východního partnerství

V roce 2009 zahájila Evropská unie politiku Východního partnerství, která zahrnuje Arménii, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzii, Moldavskou republiku a Ukrajinu a má za cíl podporu reforem v oblastech politiky, společenské a hospodářské, a to za účelem zvýšení demokratizace a řádné správy, energetické

---

¹³¹ Monaco and the EU [online]. [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2290/monaco-and-eu_en

¹³² San Marino and the EU [online]. [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2359/san-marino-and-eu_en

¹³³ Monetary agreement between the Italian republic, on behalf of the European community, and the Vatican city state and, on its behalf, the holy see [online]. [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2359/san-marino-and-eu_en

bezpečnosti, ochrany životního prostředí a hospodářského a sociálního rozvoje.¹³⁴ Kromě Běloruska jsou všechny uvedené státy součástí Parlamentního shromáždění Euronest.

Arménie je státem, který má blíže k Rusku, jako k velmoci, než by projevovала zájem o integraci na evropské úrovni. O tom svědčí o její účast na Euroasijské hospodářské unii, což je ekonomická unie, ve které je sdruženo Rusko, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán a právě Arménie. Arménie je členem od 1. ledna 2015, resp. od 2. ledna 2015, kdy dohoda o vstupu vstoupila v platnost. Tato dohoda má za cíl integraci států nacházejících se v postsovětském prostoru. Arménii z tohoto účastenství plynou závazky, které musejí být při spolupráci s Evropskou unií zohledňovány. Po přistoupení Arménie k tomuto euroasijskému společenství se pozastavil proces vyjednávání o přidružení k Evropské unii, nicméně Evropská unie i nadále o spolupráci stojí a vyjednává o ní s ohledem na účast Arménie v Euroasijské hospodářské unii.¹³⁵ Jednání o nové rámcové dohodě o spolupráci byla zahájena v prosinci 2015, načež byla v březnu 2017 parafována dohoda o partnerství, podepsána by měla být v listopadu 2017.¹³⁶ Arménie však svým rozhodnutím o tom, s kým unií vytvoří, dala jasně najevo, že o integraci má zájem spíše východním směrem, což však nevyklučuje případnou sektorovou spolupráci s Evropskou unií.

Dalším nečlenským státem je Ázerbájdžán, který s Evropskou unií spolupracuje na základě Dohody o partnerství z roku 1999, přičemž jednání o nové dohodě, tzv. Comprehensive Framework Agreement, byla oficiálně zahájena v únoru 2017, avšak doposud není jasné, jakých oblastí se bude spolupráce dotýkat, neboť návrh dohody umožňuje zemi velký prostor při jejich výběru. V rámci východního partnerství se snaží mít země významnější postavení, než ostatní státy. Ekonomicky se rozvíjí, disponuje nerostným bohatstvím a má zájem na tom, stát se alternativním dodavatelem plynu do Evropy. Země se rezervovaně staví k nabídkám finanční podpory ze strany Evropské unie, tedy není jejím příjemce, a stejný postoj má i k asistenci v oblasti politických a hospodářských

---

¹³⁴ FIALA, P. PITROVÁ, M. ed. Rozšiřování ES/EU. 2., dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 802103033x.

¹³⁵ Vztahy EU s Arménií [online]. [cit. 2017-08-17]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eastern-partnership/armenia/>

¹³⁶ Tři sousední země Východního partnerství na jižním Kavkazu [online]. [cit. 2017-08-17]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.5.6.html

refořem.¹³⁷ Jednání o dohodě o přidružení probíhají od roku 2010. Problematickou oblastí pro další spolupřáci je však špatná situace v oblasti lidských práv a občanské společnosti. Ázerbájdžánský parlament kritiku ze strany Evropské unie přijímá jen velmi těžko, když například oficiálně odsoudil usnesení Evropského parlamentu vyjadřující obavu ze zhoršující se situaci v oblasti lidských práv, přičemž vyzval Evropský parlament, aby zaujal konstruktivní postoj pod hrozbou řady tvrdých opatření, jako například pozastavení své účasti v Parlamentním shromáždění Euronest, toto ázerbájdžánské rozhodnutí bylo rok po svém vyhlášení, po schůzi výboru pro parlamentní spolupřáci v Baku, zvráceno,¹³⁸ nicméně bezprostřední reakce jasně naznačila postoj země ke kritice ze strany Evropské unie. Co se týká ekonomické spolupřáce, je Evropská unie největším obchodním partnerem země, neboť se podílí na obratu zahraničního obchodu 48,6 %.

Bělorusko je státem, se kterým se počítá v rámci Evropské politiky sousedství, která má právní základ v *acquis communautaire*.¹³⁹ Tato politika vycházející z Prohlášení Evropské komise o tzv. Širší Evropě z roku 2003 má za cíl vytvořit pás zemí sousedících s Evropskou unií, ve kterých by měla být nastolena prosperita a stabilita.¹⁴⁰ Základem jsou bilaterální akční plány, nicméně s ohledem na politickou situaci v Bělorusku zde doposud nebyl akční plán přijat. Spolupřáce mezi Evropskou unií a Běloruskem započala již v roce 1995, kdy byla podepsána Dohoda o partnerství, nicméně od roku 1997 je pozastavena její ratifikace ze strany členských států. Klíčovými pro další budoucí vztahy je dodržování základních lidských práv a svobod a právní stát, když vztahy mezi Evropskou unií a Běloruskem by měly, stejně jako u všech ostatních států, být založeny právě na těchto hodnotách. Ve vztahu s Běloruskem uplatňuje Evropská unie politiku kritické angažovanosti. Tato politika zahrnuje odborné dialogy o konkrétních tématech, spolupřáci v rámci tzv. Východního partnerství, podporu občanské společnosti a obětí represe, jednání o vízové facilitaci a readmisní dohodě a dohodě o Mobility Partnership a sankční režim. Sankce jsou v současné

---

¹³⁷ Ázerbájdžán: Vztahy země s EU [online]. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/azerbajdzan-vztahy-zeme-s-eu-19313.html>

¹³⁸ Tři sousední země Východního partnerství na jižním Kavkazu [online]. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z:

http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.5.6.html

¹³⁹ Článek 8 SEU, články 206-207 a 216-219 SFEU

¹⁴⁰ European Neighbourhood Policy [online]. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/topics/european-neighbourhood-policy-enp_en

době prodlouženy do 28. února 2018 a jedná se konkrétně o zbrojní embargo, zmrazení majetku a zákaz vstupu na území Evropské unie a týká se čtyř osob, které jsou zařazeny na seznam v souvislosti s neobjasněnými zmizeními dvou opozičních politiků, jednoho podnikatele a jednoho novináře v letech 1999 – 2000. Jelikož Bělorusko je státem, který stále vykonává trest smrti, vyzývá jej Evropská unie, aby vyhlásilo moratorium a následně jej úplně zrušilo, nicméně k takovému posunu doposud nedošlo. Evropská unie poskytuje Bělorusku finanční prostředky prostřednictvím přeshraniční spolupráce, přičemž Bělorusko se aktivně účastní programů EU Tempus, Erasmus a Mundus.¹⁴¹ Dále jsou prováděna opatření, které by posílily vztahy se zemí v oblastech obchodu a hospodářství, nicméně stěžejním bodem bude nadále pro Evropskou unii dodržování základních lidských práv, o kterém se nedá, dokud nebude zrušen trest smrti, zatím hovořit.

Dalším státem východního partnerství je Gruzie, která podepsala v červnu 2014 dohodu o přidružení, která vstoupila v platnost v červenci 2016 společně s dohodou o zóně volného obchodu. Evropská unie se v Gruzii angažuje ohledně podpory územní celistvosti v rámci mezinárodně uznávaných hranic s tím, že podporuje připojení Gruzie k odtrhnutým regionům Jižní Osetie a Abcházie, a to v rámci řešení dlouhodobých konfliktů. Na poli hospodářském podporuje Evropská unie Gruzii při sbližování s její legislativou, a Gruzie v důsledku toho v posledních letech po změně postupu při výběru daní, boji proti korupci, otevření se zahraničnímu obchodu, investicím, zlepšení infrastruktury a zjednodušení podnikatelského prostředí zaznamenala znatelný hospodářský růst. Ze strany Evropské unie jsou rovněž podporovány oblasti reformy správy veřejných financí a politiku regionálního rozvoje. Stejně jako je tomu u mnoha dalších nečlenských států, je Evropská unie hlavním obchodním partnerem země. Gruzie je součástí Evropské politiky sousedství, ze které jí plynou nemalé finanční prostředky, přibližně 100 milionů eur každoročně. Klíčovými prioritami spolupráce pro období 2014-2017 byla reforma veřejné správy, zemědělství a rozvoj venkova a reforma sektoru spravedlnosti. Pro období 2017-2020 jsou klíčovými prioritami ekonomický rozvoj a tržní příležitosti, posílení institucí a dobré vládnutí,

---

¹⁴¹ EU-Belarus relations, fact sheet [online]. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/4014/eu-belarus-relations-fact-sheet_en

konektivita, energetická efektivita, životní prostředí a změna klimatu. Dále jsou jí poskytovány přímé prostředky do státního rozpočtu, a to na podporu vzdělávání.¹⁴² Od roku 2012 probíhala jednání o vízovém režimu, přičemž akční plán byl předložen na počátku roku 2013. V prosinci 2016 byla dohoda o uvolnění vízového režimu, která zavádí bezvízový styk pro občany Evropské unie a pro občany Gruzie na dobu 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů, potvrzena. Dne 27. února 2017 tak Evropská rada přijala nařízení o uvolnění vízového režimu pro občany Gruzie cestující do Evropské unie, přičemž toto nařízení vstoupilo v platnost dne 28. března 2017.¹⁴³ Jak plyne ze shora uvedeného, Evropská unie se v Gruzii prosazuje, podporuje ji při sbližování se s její legislativou a ze strany Gruzie je zjevná snaha o spolupráci.

Moldavská republika, další z nečlenských států, s Evropskou unií spolupracuje v rámci mnoha dohod a programů. Dohoda o přidružení byla podepsána v červnu 2014 a plně v platnost vstoupila v červenci 2016, přičemž nahradila předchozí dohodu o partnerství a spolupráci z roku 1998. Stejně tak jako u většiny nečlenských států, je prioritou Evropské unie zlepšení demokracie, právního státu a lidských práv, na čemž pracuje ve spojení s Radou Evropy. Dalšími oblastmi, které je třeba v Moldavské republice reformovat je soudnictví, posílení institucí, zlepšení podnikatelského prostředí, zajištění dodržování svobody projevu, zlepšení podmínek sociálních a zdravotních, správu hranic, migrace a boj proti obchodování s lidmi, organizovaný zločin a korupce. Moldavská republika se měla jako jedna z prvních zemí Východního partnerství nejvíce přiblížit Evropské unii, o čemž svědčí i fakt, že dne 28. dubna 2014 byla zrušena vízová povinnost pro držitele moldavských biometrických pasů. Podepsána byla také dohoda o zóně volného obchodu, která zjednodušila obchodní vztahy, přičemž 50 % moldavského obchodu je právě s Evropskou unií, která je tedy nejdůležitějším obchodním partnerem. Hlavními komoditami, které země exportuje, jsou stroje, železo a ocel, textilní výrobky, zemědělské produkty, jako ovoce, ořechy, kukuřice, pšenice a slunečnicová semena a oleje. S ohledem na to, že země není součástí žádné celní unie, zachovává si plnou suverenitu nad vnitrostátní obchodní politikou. Kromě Evropské unie obchoduje také s Ruskem

---

¹⁴² Georgia and the EU [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/1237/georgia-and-eu_en

¹⁴³ Vztahy EU s Gruzii [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eastern-partnership/georgia/>

či Společenstvím nezávislých států. V rámci evropské politiky sousedství je právě Moldavská republika největším příjemcem finanční pomoci, která směřuje mimo jiné do oblastí jako je justice, vzdělávání, hospodářský rozvoj a energetika, letecká a silniční infrastruktura, veřejná správa a finanční řízení, reforma systému sociálních dávek, reforma zdravotnictví, přírodní katastrofy, čištění odpadních vod.¹⁴⁴ Jak bylo řečeno shora, Moldavská republika se měla jako první ze zemí Východního partnerství stát úspěchem snažení Evropské unie, a to ačkoli zde opět existují územní problémy spočívající v de iure nevyjasněném území Podněstří, tedy de facto nezávislý stát odtržený od Moldavské republiky podporovaný a vojensky okupovaný Ruskem.¹⁴⁵ Země tedy stojí mezi Evropskou unií a Ruskem, nicméně po prezidentských volbách, které na podzim roku 2016 ve druhém kole vyhrál Igor Dodon, se země pravděpodobně do budoucna začne přibližovat spíše Rusku, neboť Dodon se v předvolební kampani zasazoval o sjednocení s odděleným Podněstřím, zrušení asociační dohody s Evropskou unií a bližší spolupráci s Euroasijskou hospodářskou unií, na to však musí proběhnout referendum.¹⁴⁶ Budoucnost země a její směřování tedy nyní stojí na tom, jak rozhodnou její občané, pokud referendum proběhne, a do té doby bude nadále příjemcem nemalé finanční pomoci ze strany Evropské unie.

Poslední ze zemí Východního partnerství a součástí Evropské politiky sousedství je Ukrajina, která nejprve 21. listopadu 2013 jménem své vlády oznámila, že ukončuje přípravy podpisu asociační dohody, která byla parafována na jaře roku 2012, a to ačkoli s Evropskou unií spolupracovala již od roku 1998 na základě Dohody o partnerství a spolupráci. Následkem tohoto rozhodnutí byly masové protesty proevropských obyvatel, kteří vyslovili odpor proti prezidentu Viktoru Janukovyčovi a jeho režimu. Evropská unie dne 15. prosince 2013 pozastavila jednání s Ukrajinou s požadavkem, aby země vyslovila jasný postoj k další asociační spolupráci. Postoj prezidenta Janukovyče byl v tu dobu zřejmý, když se 17. prosince 2013 setkal s ruským prezidentem Vladimírem Putinem, který jej přesvědčoval k odklonu od Evropské unie. Následně došlo k mnoha

---

¹⁴⁴ The Republic of Moldova and the EU [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/1538/moldova-and-eu_en

¹⁴⁵ Transnistria Primer [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <http://www.fpri.org/article/2016/10/transnistria-primer/>

¹⁴⁶ Moldavský prezident chce zrušit asociaci s EU, vyhlásí referendum [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/moldavsky-prezident-chce-zrusit-asociaci-s-eu-vyhlasil-refere/r~c7bb34aeaa8911e6a222002590604f2e/>

demonstracím, které probíhaly zejména na kyjevském Majdanu, a schylovalo se k přijetí kontroverzních zákonů, které by omezovaly občanská práva.¹⁴⁷ Proti protestujícím byli nasazeni ostřelovači a po rezignaci vlády dosavadního premiéra Mykoly Azarova vznikla prozatímní vláda. Následně proběhlo na Krymu takzvané referendum, na základě kterého se poloostrov oddělil od Ukrajiny a připojil k Rusku, to však na rozdíl od Ruska, Kyjev, ani západní země neuznaly, což přispělo ke zhoršení situace jak v oblasti, tak na poli ekonomické spolupráce. V květnu 2014 proběhly na Ukrajině předčasné prezidentské volby, které jednoznačně vyhrál nezávislý kandidát Petro Porošenko. Porošenko po svém vítězství představil mírový plán a pokusil se nastolit příměří, nicméně na východě země příměří nenastalo, a v červenci 2014 došlo k sestřelení malajsijského letadla, na jehož palubě zemřelo 298 osob, a to právě nad východní Ukrajinou a ukázalo se, že za sestřelením stojí proruští separatisté podporovaní Moskvou. Západní země tak zpřísnily své sankce vůči Rusku, zatímco Rusko zavedlo embargo na dovoz potravin z těchto zemí. Vlastní protiruské sankce přijala také Ukrajina, mezi oběma zeměmi po celou dobu probíhal spor o ceně a dodávkách plynu. Ukrajina se následně snažila o nastolení míru, nicméně probíhaly boje například o strategické letiště v Doněcku. Řešení situace na Ukrajině měla přinést první Minská dohoda, která však nebyla dodržována a tak byla pod záštitou Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě uspořádána schůzka vrcholných představitelů Francie, Německa, Ukrajiny a Ruska, ze které vzešla tzv. Druhá minská dohoda, která měla nastolit mír půlnocí 15. února 2015, nicméně ani ta nebyla dodržována. Dodržování minských dohod si vymínjuje Evropská unie tím, že pokud k jejich dodržování nedojde, nedojde ke zmírnění hospodářských sankcí. Parlamentní volby v roce 2014 přinesly Ukrajině úspěch proreformních a proevropských stran.¹⁴⁸ První kapitoly dohody o přidružení pak byly podepsány v březnu 2014 a následně v červnu 2014. K prozatímnímu uplatňování částí dohody došlo od září 2014 a od 1. ledna 2016 bylo zahájeno uplatňování dohody o zóně volného obchodu. Asociační dohodu do května 2017 blokovalo Nizozemsko, neboť ji jeho občané v referendu v roce 2016 odmítli, nicméně právě v květnu 2017 s ní vyjádřila souhlas dolní komora parlamentu a následně i senát.

---

¹⁴⁷ Archick, Kristin – Morelli, Vincent L. (2014). European Union Enlargement. Current Politics & Economics in Europe 25 (2), p. 165-166

¹⁴⁸ Události na Ukrajině v roce 2014 [online]. [cit. 2017-08-21]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/evropska-unie-a-svet/vyvoj-aktualniho-deni-na-ukrajine-000101/>

Na přelomu února a března 2017 došlo také k odstranění vízové povinnosti pro ukrajinské občany.¹⁴⁹ Ukrajina s novou vládou zahájila rozsáhlé reformy vytvářející cestu do Evropské unie. Předsedou Evropské komise Donaldem Tuskem byl pokrok Ukrajiny hodnocen slovy „Za poslední tři roky jsme mohli vidět zrození nové Ukrajiny, která posouvá vpřed svou demokracii a ekonomiku skrze mnohdy tvrdé reformy.“¹⁵⁰ Země v rámci nové politiky bojuje proti korupci tím, že zavádí reformy ve veřejné správě a moderní elektronické systémy, a to i za finanční pomoci Evropské unie. Reformovat je potřeba také vnitrostátní ústavu a systém soudnictví. Finanční pomoc přijímá Ukrajina od Evropské unie v rámci projektu Neighbourhood investment facility, a to na základě schváleného regionálního ročního akčního programu z roku 2014 na období 2014-2020, kdy výše podpory stanovená pro Ukrajinu činila 3,15 milionů eur.¹⁵¹ Ačkoli je nálada na Ukrajině nyní proevropská, stejně tak jako řada východoevropských zemí bojuje o své území, které se vlivem zásahů a postoje Ruska přidružuje spíše k němu. Jedná se o opět o nejzásadnější otázku, kterou bude na místě vyřešit, aby následně mohlo dojít k případnému otevření přístupových rozhovorů, na které není Ukrajina v současné chvíli připravena.

4.3.3. Ruská federace

Ruská federace je považována za jakéhosi strategického partnera Evropské unie, a to jak v oblastech obchodu, energetiky, mezinárodních problémů, boje proti terorismu, nebo snahy o nastolení míru na východě Evropy. Spolupráce vychází nejen z dohody o partnerství a spolupráci z roku 1997 uzavřené na deset let, po jejichž uplynutí se každý rok automaticky prodlužuje, ale i z mnoha dalších dohod. Dohoda o partnerství a spolupráci stanovuje společné cíle, zavádí institucionální rámec bilaterálních styků, vyzývá k činnosti a dialogu v mnoha oblastech. Vztahy Evropské unie a Ruska nejsou součástí Evropské politiky sousedství, neboť Rusko v době koncipování této dohody disponovalo privilegovaným statusem vůči Evropské unii.

---

¹⁴⁹ Víza: Rada potvrdila dohodu o uvolnění vízového režimu pro Ukrajinu [online]. [cit. 2017-08-21]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/03/02-visa-liberalisation-ukraine/>

¹⁵⁰ Ukrajina se o další krok přiblížila k EU [online]. [cit. 2017-08-21]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/rozsireni-eu/ukrajina-se-priblizila-k-eu/>

¹⁵¹ Evropská unie a Ukrajina [online]. [cit. 2017-08-22]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/evropska-unie-a-ukrajina>

V souvislosti s ruskou anexí Krymu však vzájemné vztahy ochably, a poté, co vyšlo najevo, že Rusko podporuje separatistické bojovníky na východě Ukrajiny, nastala mezinárodní krize. Evropská unie zrušila schůzky s Ruskem na nejvyšší úrovni, byl pozastaven proces uvolňování vízového režimu a také rozhovory o nové, modernizované rámcové dohodě. V současné době má Evropská unie vůči Rusku obezřetný postoj, který se projevuje jak politikou sankcí, tak pokusy o diplomatické řešení situace na východě Ukrajiny. Vize Ruska nestojí, na rozdíl od vize Evropské unie, na dodržování demokratických hodnot, jak se ukázalo poté, co v roce 2011 uspěl v prezidentských volbách Vladimir Putin a jeho strana Jednotné Rusko, což bylo spojeno s protesty, které ukázaly na nespokojenost ruského lidu, a v reakci na to byly v roce 2012 zákony týkající se registrace nevládních organizací, demonstrací, používání internetu, křivého obvinění a pomluvy a vlastizrady. Evropská unie ve vztahu k Rusku vydala omezující opatření, která se v současné době (srpen 2017) vztahují na 153 osob a 40 subjektů.¹⁵² Hospodářské sankce cílící na finanční, energetické a obranné odvětví a zboží dvojitého použití byly v červnu 2017 prodlouženy Radou Evropské unie do 31. ledna 2018,¹⁵³ přičemž doba trvání těchto sankcí se váže na dodržování minských dohod. Defenziva Ruska je taková, že uvalilo proti sankce na zemědělské zboží, suroviny a potraviny s odkazem na údajné porušování norem bezpečnosti potravin. V souvislosti s tím byla Ruskem vytvořena tzv. černá listina, na které jsou vedeni občané Evropské unie a Spojených států amerických, kteří se k jeho postupům kriticky vyjádřili.

V březnu 2016 bylo vysokou představitelkou pro zahraniční věci a bezpečnostní politiky Evropské unie Federicou Mogheriniovou vyhlášeno pět obecných zásad, kterými by se měla Evropská unie ve vztahu s Ruskem řídit, a to: 1) implementace minských dohod jako klíčová podmínka pro jakoukoliv podstatnou změnu v postoji Evropské unie vůči Rusku; 2) posílené vztahy s východními partnery Evropské unie a dalšími sousedy včetně Střední Asie; 3) posilování odolnosti Evropské unie (například energetická bezpečnost, hybridní hrozby nebo strategická komunikace); 4) možnost selektivní spolupráce s Ruskem

---

¹⁵² EU zařadila na sankční seznam tři osoby a tři společnosti v souvislosti s činnostmi narušujícími územní celistvost Ukrajiny [online]. [cit. 2017-08-22]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/08/04-sanctions-ukraine/>

¹⁵³ Časová osa – Omezující opatření EU v reakci na krizi na Ukrajině [online]. [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/sanctions/ukraine-crisis/history-ukraine-crisis/>

v záležitostech, které jsou v zájmu Evropské unie; 5) potřeba navazování mezilidských kontaktů a podpory ruské občanské společnosti. Neshody s Ruskem nejsou vyvolány pouze situací na Ukrajině, ale i jejich intervencí v konfliktu v Sýrii na podporu prezidenta Bašara al- Asada, kdy ruské vzdušné síly za podpory Iráku zaútočily na mnoho povstaleckých jednotek, nikoli pouze na Islámský stát a jeho spojence.¹⁵⁴

Dominantním tématem ve vzájemných vztazích je v posledních letech otázka energetiky, zejména plynulost dodávek zemního plynu z Ruska do členských zemí, které představují největší odbytiště Ruska právě pro zemní plyn a dále pro ropu. Pro některé členské státy se jedná o velmi zásadní oblast, neboť 100% dovozu zemního plynu je právě z Ruska. S tím však souvisí to, že ruská energetika je závislá na evropských investorech do této oblasti. Klíčové je pro Evropskou unii, aby zajistila právě plynulost dodávek těchto komodit do členských zemí, neboť již v minulosti se tyto staly obětí bilaterálních sporů mezi Ruskem a některou z tranzitních zemí (viz Ukrajina v roce 2009). A dále panuje snaha o to, přimět Rusko, aby přistoupilo na technické a regulační standardy v oblasti energetiky, které požaduje Evropská unie, aby liberalizovalo trh s energiemi, nebo aby byl otevřen prostor pro konkurenci a vstup strategických evropských investorů. Rusko však snahy Evropské unie odmítá, jak je zjevné například z toho, že odmítlo ratifikovat Energetickou chartu. Postoj Ruska pak vede některé státy ke snaze snížení závislosti na Rusku jako na dominantním zdroji zemního plynu, když se tyto snaží podporovat alternativní dodavatele a tranzitní trasy, jako například plynovod Nabucco, který vede plyn ze střední Asie přes Turecko.¹⁵⁵

Ačkoli je Rusko zemí, která částí svého území leží na evropském kontinentu, je nemyslitelné, aby bylo kdy uvažováno o tom, že by se mohlo stát členem Evropské unie, a s jistotou se dá říci, že by o členství nemělo zájem ani dominantní Rusko. Již v současné době se jedná o velmi problematického partnera. Rusko často ignoruje Evropskou unii jako subjekt a jedná v rámci bilaterálních vztahů s jednotlivými členskými zeměmi. Panuje rovněž rozpor

---

¹⁵⁴ Rusko [online]. [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.6.3.html

¹⁵⁵ Evropská unie a svět [online]. [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8915/sekce/evropska-unie-a-svet/>

v oblasti mezinárodního práva například v otázce uznání Kosova, ohledně jaderného programu v Iráku apod. Rusko také neuznává evropskou politiku Východního partnerství, na kterou reagovalo vytvořením Euroasijské ekonomické unie, která účast na evropské politice, pro její členské státy, vylučuje. Aktuálně je největším problémem shora uvedená ruská anexe Krymu. Přes všechny uvedené sporné otázky na sobě však vzájemně Evropská unie a Rusko závisí a Evropská unie vůči němu uplatňuje přístup tzv. selektivní spolupráce.

4.3.4. Země, které se v minulosti členy Evropské unie nestaly

Mezi zeměmi Evropského kontinentu jsou i takové, které již o členství v Evropské unii projevíly zájem, přístupová jednání byla zahájena, nicméně k jejich vstupu nedošlo. Jsou to Island, Norsko a Švýcarsko.

Island podal přihlášku k členství dne 16. července 2009, k této přihlášce vydala Evropská komise dne 24. února 2010 kladné stanovisko a dne 17. června 2010 byl Islandu udělen status kandidátské země. Ke spolupráci však došlo mnohem dříve, a to již v roce 1972, kdy byla podepsána bilaterální dohoda o volném obchodu mezi Islandem a EHP, a od roku 1994 je Island již přímo členem EHP, přičemž velká část zahraničního obchodu je právě se zeměmi Evropské unie. Část evropské legislativy byla do té islandské implementována také vlivem toho, že je členem Schengenského prostoru, či Evropského sdružení o volném obchodu. V roce 2013, tedy v průběhu přístupových jednání, zvítězily ve volbách opoziční protievropské strany, které nejprve zastavily přístupová vyjednávání, a v březnu 2015 islandská vláda požádala, aby Island nadále nebyl považován za kandidátskou zemi pro členství v Evropské unii. Již v roce 2013 bylo otevřeno 27 kapitol, 11 z nich bylo prozatímne uzavřeno. Vstupu do Evropské unie pravděpodobně nejvíce zabránily obavy z legislativy upravující rybolov a dále bilaterální spory o zaplacení dluhu islandské insolventní internetové banky Icesave s Nizozemím a Velkou Británií, kdy tyto země svým občanům nahradily škody, které jim byly bankou způsobeny.¹⁵⁶ Ačkoli tedy přístupová jednání doposud neproběhla s kladným výsledkem, nejedná se o překážku, která by se nedala překonat, a pokud se na Islandu změní zaměření vládnoucích stran, nic

---

¹⁵⁶ Iceland and the EU [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/15864/iceland-and-eu_en

nebrání tomu, aby podal novou přihlášku, nicméně potom bude na Evropské unii, jak se postaví k již proběhlým výsledkům přístupových jednání, zda je zohlední, či zda se celý proces bude opakovat znovu, neboť se shora uvedené časové osy je zřejmé, že od podání přihlášky k udělení statusu kandidátské země došlo poměrně rychle, což svědčí o připravenosti Islandu stát se členským státem, a to již před několika lety.

Dalším státem, který se o členství v Evropské unii v minulosti již pokoušel, a to opakovaně, nicméně snahy nebyly z jeho vůle naplněny, je Norsko, jehož obyvatelé se již dvakrát vyslovili, že o členství nemají zájem, a to konkrétně v referendech v letech 1972, kdy mělo být součástí první vlny rozšíření a v roce 1994, kdy mělo být součástí čtvrtého rozšíření. V těchto referendech vždy byl nesouhlas Norů mírně přes 50 %, nicméně v poslední době se počet odpůrců pohybuje okolo 70 %. I přes to, že se členem nestalo, je jedním z nejbližších partnerů Evropské unie, neboť je členem Schengenského prostoru, EHP a dalších mezinárodních organizací, a pracuje se také na společných postojích v rámci zahraniční politiky.¹⁵⁷ Součástí dohody o EHP nejsou zemědělská a rybářská politika, tedy ty oblasti, ve kterých není pro zemi žádoucí, aby byly regulovány nadnárodním subjektem, a vztahy v této oblasti tedy upravují jednotlivé bilaterální dohody. I přes to je však dohoda o EHP zásadním bodem pro spolupráci mezi Norskem a Evropskou unií, neboť Norsko je na jejím základě členem vnitřního trhu. Po stránce obchodních vztahů je Norsko pro Evropskou unii pátým nejdůležitějším dovozním partnerem pro obchod se zbožím a sedmým největším vývozním trhem. Po Rusku je Norsko druhým největším dodavatelem energetických produktů, jako je ropa či zemní plyn, na oblasti norské energetiky se ovšem evropské společnosti jako například Eni (Itálie), RWE Dea (Německo), Gaz de France- Suez (Francie) a další, významně podílejí v rámci investic, které v Norsku provádějí.¹⁵⁸ Jak plyne z uvedeného, Norsko by pravděpodobně bylo spíše připraveno na vstup do Evropské unie, pravděpodobně vyjma oblastí rybolovu a zemědělství, které si reguluje samo, nicméně jejím členem není z vůle svých občanů. Spolupráce je však na takové úrovni, že se o Norsku na úrovni unijních a vnitrostátních představitelů často hovoří jako o integrální součásti

---

¹⁵⁷ Norsko: Vztahy země s EU [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/norsko-vztahy-zeme-s-eu-18918.html>

¹⁵⁸ Norway and the EU [online]. [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/1631/norway-and-eu_en

Evropské unie. Pokud by Norsko o členství mělo v budoucnu zájem, muselo by podat novou přihlášku ke členství, jak tomu bylo již v roce 1992.

Poslední evropskou zemí, která o integraci již projevila zájem, nicméně k ní z vůle jejích občanů nedošlo je Švýcarsko. Jedná se o zemi proslulou svou neutralitou, která ovšem leží uprostřed Evropy, a tak je tlakem okolí do jisté míry nucena do spolupráce se, i přes svou neutralitu, zapojit. V roce 1972 uzavřelo Švýcarsko dohodu o volném obchodu, a jako jeho člen se účastnilo vyjednávání o vytvoření EHP. Dne 20. května 1992 podalo přihlášku ke členství k Evropské unii, nicméně ve stejném roce jeho občané v referendu zamítli vyjednávání o EHP, a tak došlo i k ukončení snah o vstup do Evropské unie a spolupráce byla dále založena na bilaterálních dohodách, které Švýcarsku umožňují například podílet se na vnitřním trhu, či být členem Schengenského prostoru. Na základě rozhodnutí švýcarského parlamentu z roku 2016 došlo ve stejném roce ke stažení jeho přihlášky, která pro něj do té doby neznamovala žádný právní akt.¹⁵⁹ I přes to, že se tedy nestalo členským státem, nebylo to z důvodu jeho nezpůsobilosti, či nepřipravenosti se členským státem stát. Na rozdíl od států východní Evropy je Švýcarsko naopak ke vstupu spíše připraveno, neboť ctí stejné hodnoty, jako Evropská unie, a v těchto oblastech s Evropskou unií spolupracuje. Hospodářské vztahy jsou mezi těmito subjekty na vysoké úrovni, o čemž svědčí například to, že vzájemná výměna zboží má objem v hodnotě přibližně jedné miliardy eur za pracovní den. V roce 2015 bylo Švýcarsko třetím nejvýznamnějším obchodním partnerem Evropské unie, přičemž ta byla ve Švýcarsku na prvním místě. Bilaterální dohoda byla podepsána i o volném pohybu osob, spolupracuje také například na programu Erasmus.¹⁶⁰ Problematickou oblastí je, jako u většiny států, i z pohledu Švýcarska migrační krize, v jejímž důsledku došlo na jaře 2017 k rozhodnutí země o možnosti omezení přílivu imigrantů ze zemí Evropské unie pomocí kvót, a to k ročnímu zákazu dlouhodobého pracovního pobytu pro Rumuny a Bulhary.¹⁶¹ V případě Švýcarska se tedy jedná o vyspělý stát, který by byl jistě pro Evropskou unii přínosem, nicméně z vlastní vůle jejím členem není, když pravděpodobně nemá zájem o vzdání se části své vlastní suverenity ve prospěch Evropské unie a pokud spolupráce založena na bilaterálních smlouvách funguje, a je pro stát výhodná, tento ani nemá důvod k takovému kroku, a tak dle mého názoru nelze, minimálně v dohledné době, očekávat že by se postoj Švýcarska změnil.

---

¹⁵⁹ Švýcarsko do EU nevstoupí. Po 24 letech stahuje svoji žádost o členství [online]. [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/svycarsko-do-eu-nevstoupi-po-24-letech-stahuje-svoji-zadost-o-clenstvi-1302146>

¹⁶⁰ Die Schweiz und die EU [online]. [cit. 2017-08-26]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/delegations/switzerland/7690/die-schweiz-und-die-eu_de

¹⁶¹ Švýcarsko se děsí vlny z východu, zavádí kvóty na Rumuny a Bulhary [online]. [cit. 2017-08-26]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/migrace-evropa-schengen-svycarsko-d5o-zahranicni.aspx?c=A170512_154834_zahranicni_aba

Závěr

Evropská unie je společenství sui generis, které nemá ve světě obdoby. Její prvotní cíl, tedy zabránění dalším konfliktům rozměru světové války, dle mého názoru nelze nikdy naplnit. Lze však minimálně zajistit mír mezi většinou evropských států, které se Evropské unie účastní, či s ní alespoň spolupracují. K integraci všech států, které na evropském kontinentu leží, pravděpodobně nikdy nedojde, když lze předpokládat, že například Rusko bude vždy velmocí, která nebude chtít být ovlivňována západními zeměmi a bude Evropu svým způsobem rozdělovat. Vývoj Evropské unie trvá již více než půl století, a zdaleka ještě nedošlo k jeho dokončení, přičemž dle mého názoru, k němu nikdy nedojde, neboť i pokud by byla integrace dokončena územně, a účastnily se jí všechny státy rozkládající se geograficky v Evropě, bude se rozšiřovat míra a měnit způsob spolupráce.

Od původní myšlenky integrace se společenství rozšířilo na stávající počet 28 států, kdy tato rozšíření s sebou přinášela nejen územní rozvoj Evropské unie, ale i rozvoj míry a způsobu spolupráce v rámci členských států a i vývoj spolupráce s nečlenskými státy Evropské unie. Mimo čtvrté a páté rozšíření se vždy jednalo vlnu rozšíření států, které si byly územně blízko, takový vývoj lze předpokládat i do budoucna, kdy nyní je zaměřeno na státy balkánského poloostrova. Z proběhlých vln rozšíření vyplývá, že se vždy jednalo o rozšíření určitým směrem, kdy si původní společenství z vnitroeuropejského základu vytvářelo přístup ke Středozemnímu či Baltskému moři, následně přístup na východ Evropy, a dále do rozvíjejících se států které přecházely od centrálně plánované ekonomiky k ekonomice tržní, a byly tedy svými ekonomikami perspektivní. Původně se sdružily silné evropské státy, až postupem času začalo docházet k přidružování menších, ne tolik vyspělých států. V současné době se ukazuje na příkladu Velké Británie, že ačkoli se jí původní myšlenka integrace zamlouvala, a proto byla součástí první vlny rozšíření, není pro ní již členství tak přínosné, a proto ji opouští.

To, proč by tyto státy měly mít o integraci zájem je popsáno v kapitole druhé, která se rovněž zabývá tím, co by musely podstoupit, aby se členy Evropské unie mohly stát. Jak plyne z provedeného zkoumání, jsou přístupová jednání složitým a rozsáhlým procesem, přičemž tento se neustále rozšiřuje, avšak

úprava tohoto procesu v zakládacích smlouvách je velice stručná, a dle mého názoru příliš obecná a nedostačující. Pokud by stejným procesem musely projít již v minulosti všechny členské státy, nemyslím si, že by požadavky, které Evropská unie stanovuje v současné době, byly ze strany všech těchto přistoupivších států bezvadně splněny.

Důsledky rozšíření, které byly popsány v kapitole třetí, a ze kterých je zřejmé, že pozitiv, které s sebou členství v Evropské unii přináší je o mnoho více, než negativ, tedy alespoň z mého pohledu, kdy důsledky, které jsou v této kapitole popsány, jsou dle mého názoru ty stěžejní, které lze hodnotit jako relevantní, ačkoli jich je bez pochyby o mnoho více. Tyto výhody jsou popsány jak z pohledu jednotlivých států, jejich občanů, tak z pohledu samotné Evropské unie, pro kterou je v současné situaci důležité zejména to, aby byl zajištěn mír a stabilita v Evropě, a to s ohledem na probíhající migrační krizi. Problematické však je to, že i pokud se tyto východní státy do Evropské unie začlení, zda požadavkům Evropské unie ohledně jejich nařízení v souvislosti s migrační krizí, vyhoví, neboť s tím má problém i řada již členských států. Pozitiva a negativa jsou vzájemně provázána, a tedy co je pozitivem pro jeden subjekt, může se stát negativem pro subjekt jiný. To že členství v Evropské unii přináší i negativa je samozřejmé, jelikož neexistuje žádné společenství států, které by přinášelo jen výhody, a nemělo žádná negativa. Důležité v tomto případě je, že pozitivní důsledky členství v Evropské unii převažují nad negativními, kdy i negativní důsledky se týkají pouze jednotlivých individuálních oblastí a z celkového hlediska nejsou natolik významné, aby ovlivnily jednotlivé nečlenské státy v jejich rozhodnutí stát se členem Evropské unie.

Aktuální situace v nečlenských zemích, která je podrobně rozebrána v kapitole čtvrté, kdy tyto státy jsou rozděleny do skupin podle jejich postoje k Evropské unii. Rozdělení do podkapitol plyne z oficiálního dělení Evropské unie, nicméně pokud by byla zhodnocena současná situace jednotlivých států, pravděpodobně by bylo jejich rozřazení úplně jiné. Co se týká kandidátských zemí, například Srbsko, země, u které nelze s jistotou říci, kam až její území sahá, by mělo mít v první řadě vyjasněno, kde se vlastně nachází, a až následně by měla země získat oficiální kandidátský status, s čímž souvisí rovněž postavení potenciálně kandidátského Kosova. Jedná se o stát, který není v celosvětovém

měřítka uznáván mnoha státy, a i přes to bylo označeno jako země, která je způsobilá se o členství v Evropské unii ucházet. Je možné, a bylo by vhodné, aby angažovanost Evropské unie zapříčinila to, že se situace v oblasti vyřeší, tak aby oba státy měly svoji pozici jasnou, nicméně to, zda k tomu dojde, se jeví jako nepravděpodobné, pokud například Kosovo Evropská unie jako celek uznává, nicméně některé její členské státy nikoli. Dalším kandidátským státem, který má ke členství daleko, naopak se mu spíše vzdaluje, je Turecko, kde v současné době nastavený systém vládnutí a nálada v zemi nejsou v orientovány na myšlenky, které Evropská unie uznává a od členských států vyžaduje. Státem, který naopak v poslední době plní požadavky Evropské unie a zdárně se k ní přibližuje je Ukrajina, která však není zatím označena ani jako potenciální kandidátský stát, a i přes její pokroky bude nutno nejprve nutné, jako u jiných, vyřešit otázku jejího území. Je logické, že postoj Evropské unie k nečlenským státům vychází z dlouhodobého vývoje a sledování, nicméně jak se ukázalo, ani to, že Evropská unie nějaký stát za kandidátský, či potenciální kandidátský prohlásí, není záruka toho, že nemůže dojít ke zvratu a k tomu, že stát se od již splněných požadavků Evropské unie odchýlí, jak se tomu stalo například v již zmíněném případě členského Řecka. Odnětí statusu kandidátské země, či potenciální kandidátské země není v *acquis communautaire* upraveno, nicméně v současné situaci, a pokud se například Turecko bude nadále vyvíjet stejným směrem, jak je nastaveno nyní, by bylo vhodné nejen čekat na stažení jeho přihlášky ke členství, ale naopak krok zpět by měl přijít ze strany Evropské unie.

V současné době, lze, dle mého názoru, ze států s kandidátským statutem vybrat jen několik, u kterých je reálné, že se, pokud budou dále plnit požadavky Evropské unie v určitých oblastech, v dohledné době stanou členskými státy. Jedná se o Albánii a Černou Horu, kdy Albánie musí nadále pracovat na zlepšení boje proti korupci a organizovanému zločinu, a dále v oblasti dodržování lidských práv. Černá Hora pak musí vyřešit zejména situaci ohledně své měny, aby bylo možno zhodnotit její monetární politiku. Znatelně hůře je na tom Makedonie, která by měla v první řadě vyřešit svůj spor ohledně oficiálního názvu země, a dále uklidnit situaci uvnitř země. Co se týká Srbska, dokud nebude definitivně vyřešena otázka území Kosova, nelze uvažovat o tom, že by se stalo součástí Evropské unie, neboť pokud by se součástí Evropské unie stala země s nejistým územím, znejistila by Evropská unie i území své, a tedy i své postavení, zatímco

doposud se jedná o silný a stabilní subjekt. Poslední kandidátskou zemí je Turecko, které se ve světle posledních událostí od Evropské unie spíše vzdaluje, než aby se k ní přibližovalo.

Země se statusem potenciálního kandidáta jsou dvě, Bosna a Hercegovina a Kosovo. Problematická oblast Kosova, která je velice zásadní, a tedy její neuznání suverénním státem na celosvětové úrovni, byla již podrobně rozebrána shora. Jedná se však pouze o jednu z mnoha oblastí, na které bude třeba v zemi pracovat, aby se Evropské unii přiblížila. Nepředpokládám tedy, že se jeho status v dohledné době jakkoli výrazně změní. Bosna a Hercegovina podala přihlášku ke členství téměř před dvěma roky, nicméně stanovisko Evropské unie nebylo doposud vydáno, země má mnoho oblastí, na kterých musí pracovat, nicméně z proběhlého vývoje je zřejmé, že se jedná o stát, který nepřistoupí bez dalšího na všechna doporučení a omezení, které Evropská unie vydá. Z ostatních zemí ležících na evropském kontinentu lze uvažovat jako o potenciálních členských zemích o Gruzii a o Ukrajině, pokud bude vyřešena problematika týkající se Krymu, tedy zemích, které činí velký pokrok a jsou nakloněny spolupráci spíše s Evropskou unií, než s Ruskem. V této souvislosti je příhodné zmínit, že pokud je v Evropě stát, o kterém lze s jistotou prohlásit, že se členským státem nikdy nestane, jedná se právě o Rusko.

I přes uvedené reálné vyhlídky Albánie a Černé Hory je před těmito státy spousta práce, aby se členskými státy staly. Pokud mám tedy zodpovědět v úvodu položenou otázku, zda dojde dříve k dalšímu rozšíření Evropské unie, či jejímu zmenšení, dle mě dojde zcela jednoznačně nejprve k vystoupení Velké Británie, která má na vystoupení dle článku 50 odst. 3 SEU dva roky, pokud se Evropská unie s Velkou Británií nedohodne jinak, kdy se nepředpokládá, že by měla Velká Británie zájem tuto lhůtu, která uplyne na jaře roku 2019, prodloužit, a v tak krátké době téměř jistě žádný z kandidátských států přístupové rozhovory nedokončí. Zajímavou otázkou v daném případě je, pokud se podle článku 50 odst. 5 SEU, který umožňuje státu, který z Evropské unie vystoupil znovu přistoupit, rozhodne Velká Británie znovu se stát členským státem, jaký postup přistoupení by byl, a jak by vypadala přístupová jednání. Článek 50 odst. 5 SEU říká, že je možné opětovně přistoupit podle článku 49 SEU, tedy na první pohled takový stát musí projít úplně stejným procesem, jako zcela nově přistupující státy.

Pokud by však taková situace nastala, v každém jednotlivém případě by byla situace daného státu posuzována individuálně a záleželo by na mnoha faktorech, jak by tedy přístupová jednání vypadala. Jedním z těchto faktorů by byl časový odstup od vystoupení, který se projeví na aktuální ekonomické a politické situaci státu. Dalším by bylo například to, jak stát od vystoupení změnil svou legislativu, tedy, zda se zcela odchýlil od *acquis communautaire* a bude třeba tyto legislativy znovu harmonizovat, či zda bylo *acquis communautaire* zachováno v rámci vnitrostátních předpisů. Jelikož k takové situaci doposud nedošlo, nelze v tuto chvíli říci ani to, zda by, pokud by stát který vystoupil, znovu vstupoval, tento vstupoval do stejného právního prostředí, za jakého Evropskou unií opouštěl. Na příkladu Velké Británie by se jednalo o, jí v minulosti udělenou, řadu výjimek z aplikace *acquis communautaire*.

Jak vyplývá z této práce, Evropská unie je složité a rozsáhlé společenství, které se po dobu již více než půl století vyvíjí, a lze očekávat, že tento vývoj bude nadále pokračovat, i když ne tak rychle a masivně, jak tomu bylo v počátcích jejího vzniku. V současné době je Evropská unie stabilní útvar, který je již na takové úrovni, aby si směry dalšího rozšiřování cíleně plánoval. Z počátku spolupráce bylo rozšiřování rychlejší, a to i za účelem toho, aby společenství nabralo na své vážnosti, aby započala spolupráce v nejzásadnějších oblastech, apod. V současné době je spolupráce již na takové úrovni, že hledat oblasti, ve kterých k ní ještě nedochází, je čím dál těžší, a již se nepřidružují silné státy, ale naopak ty, které budou z členství maximálně těžit. K naplnění původní myšlenky, tedy sjednotit celou Evropu, by však bez přidružení těchto států nedošlo. Dokončení realizace myšlenky sjednocení celé Evropy je otázkou daleké budoucnosti, kdy nečlenské státy musí splnit ještě mnoho základních podmínek pro to, aby mohly být členy Evropské unie, avšak důsledky které s sebou členství v Evropské unii přináší, jsou převážně pozitivní, proto je o členství v Evropské unii zájem. S ohledem na aktuální situaci nyní však dojde dříve k zúžení územní působnosti Evropské unie na úkor jejího rozšiřování, a je jen těžko odhadnutelné, zda do budoucna nebude docházet spíše k vystupování silnějších členů Evropské unie a přistupování nových slabších členů, či zda se bude Evropa dále sjednocovat a do budoucna dojde i ke znovupřistoupení Velké Británie, která je prvním vystupujícím státem.

Resume

This rigorous work, divided into four main chapters, deals with the enlargement of the European Union, from the very beginning of its creation to the present, and the perspectives of possible future enlargement of the European Union have been evaluated, including the consequences the membership brings, and a description of what access negotiations look like.

The development of the European Union has been going on for over half a century, but it has not been completed yet. The original idea of co-operation was to unify European states after World War II, which would ensure peace and security in Europe, nevertheless by the development of co-operation this idea widened and the degree of cooperation deepened. So far, seven extensions have taken place, each of which has been targeted in a certain direction, usually geographically. The procedure for the accession of the States is governed by Article 49 of the Treaty on European Union, which is enshrined in the *acquis communautaire*. However, the conditions set out here are very brief and are therefore complemented by other specific conditions, the so-called Copenhagen criteria, which all states have to meet without exception before the accession talks begin. After the opening of the accession talks, all predefined chapters are gradually opened and closed, each of which deals with the individual areas where the cooperation will continue, indicating the state's readiness for membership, when there are such chapters currently 38 in total. In the final phase of membership the national parliaments or citizens of the acceding State elect. In the past, the accession countries' motivation for membership was different from what it is now, since the founding states, including those that initially acceded, were more advanced states for which membership was particularly beneficial from an economic point of view until the last waves of enlargement, in addition to economic advantage, there is also an interest in improving the standard of living of citizens, which is very below average in some, especially East European countries.

Not only the history and the process of accession are the areas in which this work is concerned. Interest in membership is not only from non-member countries, but also from the European Union, which sets out the rules for accession in advance. Integration brings both new Member States and the

European Union different consequences, both positive and negative. The fact that membership of the European Union is still of interest from non-Member States and due to how long the European Union is functioning at the highest level as it is, suggests that positives must prevail over negatives, since if the membership was hardly conceivable, in such a case, a country would be willing to surrender part of its sovereignty to a multinational entity.

The main part of the thesis is the analysis of individual European states, divided into groups according to their attitude towards the European Union. These groups are - candidate countries, potential candidate countries and other states that are further divided into categories - European small states, Eastern Partnership countries, Russia, and the states that have sought membership in the past, but have not joined yet.

The accession process is a very complex process, but it has not always been the same, adjusted in the past, taking into account current needs, experience and also the fact that the level of requesting states that have not yet acceded is decreasing, in contrast to all advanced European states which are already members of the European Union, especially in the Balkan peninsula and in eastern Europe, where security is not ensured both by the political situation and by the neighboring national relations or by the migration ring.

The work shows that at present none of the non-member states is at a stage to complete accession talks and accession. It is almost certainly possible to say that, before the enlargement takes place, there will be a UK exit to which the exit deadline set by the Treaty on European Union will expire in the spring of 2009.

Seznam použitých zkratek

- **EHP** – Evropský hospodářský prostor
- **EHS** – Evropské hospodářské společenství
- **EMS** – Evropský měnový systém
- **ES** – Evropská společenství
- **ESUO** – Evropské společenství uhlí a oceli
- **Euratom** – Evropské společenství pro atomovou energii
- **NATO** – Severoatlantická aliance
- **OSN** – Organizace spojených národů
- **SEU** – Smlouva o Evropské unii
- **SFEU** – Smlouva o fungování Evropské unie

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura:

- BOHÁČKOVÁ, I.; JENÍČEK, V.; SVATOŠ, M. Evropská integrace. Praha: Credit, 2003. ISBN 80-213-0983-0.
- FAJMON, H; LOUŽEK, M, ed. Vznik EFTA: padesát let poté: sborník textů. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010. Ekonomika, právo, politika. ISBN 978-80-86547-91-6.
- FIALA, P. PITROVÁ, M. ed. Rozšiřování ES/EU. 2., dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 802103033x.
- HECZKO, S. Pracovní texty k předmětu Mezinárodní ekonomické vztahy. Ústí nad Labem: Fakulta sociálně ekonomická UJEP, 2007. ISBN 978-80-7044-922-6.
- HORA, K. NEDOROST, L. LUKÁŠKOVÁ. E. Evropská unie I.: historie, instituce, vnitřní trh. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010. ISBN 978-80-7318-928-0.
- KOVÁŘ, M. HORČIČKA, V. Dějiny evropské integrace. Praha: Triton, 2005. Dějiny do kapsy, 23. ISBN 80-7254-731-3.
- LEHNING, P. B. Citizenship, democracy, and justice in the new Europe. New York: Routledge, 1997. ISBN 9780415158190.
- LIPKOVÁ, E. Svetové hospodárstvo: praktikum. Bratislava: Ekonóm, 1999. ISBN 80-225-1228-1.
- LOUŽEK, M. Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3064-9.
- MACH, P. Úskalí evropské integrace. 2. dopl. vyd. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003. ISBN 80-865-4716-7.
- PIKNA, B. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy). 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, ISBN 978-80-7201-889-5.
- PÍTROVÁ, L. Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce. Praha: Odbor

informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008. ISBN 978-80-87041-48-2.

- RÝZNAR, L. Evropská unie: historie, symboly, instituce, politiky, profily členských zemí Evropské unie. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2007. ISBN 978-80-7314-116-5.
- SCHELLE, K. Historie integračních koncepcí a jejich vyústění v realitě EU. Ostrava: Key Publishing, 2007. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-53-3.
- ŠREIN, Z. Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie. V Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Fakulta sociálně ekonomická, 2008. ISBN 978-80-7414-077-8.
- ŠTĚPÁNEK, V, ed. Současné Srbsko - politika, kultura, Evropská unie: příspěvky přednesené na stejnojmenném symposiu v Brně dne 23. dubna 2007. Brno: Albert, 2007. ISBN 978-80-7326-127-6.
- ŠTĚPÁNEK, V. Jugoslávie - Srbsko - Kosovo: kosovská otázka ve 20. století. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-802-1054-769.
- TSOUKALIS, L. The European Community and its Mediterranean enlargement: příspěvky přednesené na stejnojmenném symposiu v Brně dne 23. dubna 2007. Boston: Allen, 1981. ISBN 00-438-2031-X.
- VACHUDOVÁ, M. A. Europe undivided: democracy, leverage, and integration after communism. Oxford: Oxford University Press, 2005. ISBN 01-992-4119-8.
- VEBER, V. Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 9788074221835.

Internetové zdroje:

- 40 let rozšiřování EU [online]. [cit. 2017-07-01]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/external/html/euenlargement/default_cs.htm
- Accompanying measures in the context of Bulgaria's and Romania's accession [online]. [cit. 2017-07-06]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-06-347_en.htm?locale=EN

- Aféra s odposlechy: Makedonií otrásají protesty kvůli omilostnění desítek politiků [online]. [cit. 2017-07-31]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1757821-afera-s-odposlechy-makedonii-otrasaji-protesty-kvuli-omilostneni-desitek-politiku>
- Agreement in the form of an Exchange of Letters between the European Economic Community and the Principality of Andorra - Agreement between the European Economic Community and the Principality of Andorra - Joint Declarations [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreatiesWorkspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=128>
- Albania and the EU [online]. [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/delegations/albania/6953/albania-and-eu_en
- Albánie [online]. [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/albanie/
- Albánie: Vztahy země s EU [online]. [cit. 2017-07-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/albanie-vztahy-zeme-s-eu-17812.html>
- Andorra and the EU [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2050/andorra-and-eu_en
- Ante Gotovina: Mezi válečným hrdinou a zločincem [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/ante-gotovina-mezivalecnym-hrdinou-a-zlocincem-fta-na_analyzy.aspx?c=A051215_084546_na_analyzy_m02
- Ázerbájdžán: Vztahy země s EU [online]. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/azerbajdzan-vztahy-zeme-s-eu-19313.html>
- Bosna a Hercegovina [online]. [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/bosna_a_hercegovina/index.html
- Bosna a Hercegovina [online]. [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/bosna_a_hercegovina/politika/zahranicne_politicka_orientace.html

- Bosna a Hercegovina žádá o přijetí do EU. Na vstup si ještě počká [online]. [cit. 2017-08-11]. Dostupné z: <http://www.evropskenoviny.cz/2-publicistika/83-bosna-a-hercegovina-%C5%BE%C3%A1d%C3%A1-o-p%C5%99ijet%C3%AD-do-eu-na-vstup-si-je%C5%A1t%C4%9B-po%C4%8Dk%C3%A1>
- Copenhagen European Council, 21-22 June 1993 (http://aei.pitt.edu/1443/1/Copenhagen_june_1993.pdf, 30. 7. 2015), pp. 12-13.
- Časová osa – Omezující opatření EU v reakci na krizi na Ukrajině [online]. [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/sanctions/ukraine-crisis/history-ukraine-crisis/>
- Černá Hora [online]. [cit. 2017-07-27]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/enlargement/montenegro/>
- Černá Hora se bude muset vzdát eura, aby se v budoucnu mohla stát členem EU [online]. [cit. 2017-07-27]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/cerna-hora-se-bude-muset-vzdat-eura-aby-se-v-budoucnu-mohla-stat-clenem-eu_201301301021_mvdydrova
- Členské státy v číslech [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/701/sekce/clenske-staty-v-cislech/>
- Dánsko [online]. [cit. 2017-07-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/509/sekce/dansko/>
- Die Schweiz und die EU [online]. [cit. 2017-08-26]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/delegations/switzerland/7690/die-schweiz-und-die-eu_de
- Dohody EU se 3. státy k CRS [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/mezinarodni-spoluprace-v-oblasti-dani/dohody-eu-se-3-staty-k-crs>
- EU – Island, Lichtenštejnsko a Norsko: dohoda o finančním mechanismu EHP na období 2014–2021 [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/05/03-agreement-eea-financial-mechanism/>
- EU a západní Balkán [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/budoucnost-eu/eu-a-zapadni-balkan/>

- EU zařadila na sankční seznam tři osoby a tři společnosti v souvislosti s činnostmi narušujícími územní celistvost Ukrajiny [online]. [cit. 2017-08-22]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/08/04-sanctions-ukraine/>
- EU zjednoduší obchod se zbožím [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/eu-zjednodusi-obchod-se-zbozim-3902.html>
- EU-Belarus relations, fact sheet [online]. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/4014/eu-belarus-relations-fact-sheet_en
- European Neighbourhood Policy [online]. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/topics/european-neighbourhood-policy-enp_en
- Evropská unie a svět [online]. [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8915/sekce/evropska-unie-a-svet/>
- Evropská unie a Ukrajina [online]. [cit. 2017-08-22]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/evropska-unie-a-ukrajina>
- Evropský policejní úřad (Europol) [online]. [cit. 2017-07-09]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_cs
- Finsko [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/522/sekce/finsko/>
- FONDY EU V ČESKÉ REPUBLICE: 23,83 MILIARD € PRO OBDOBÍ 2014-2020 [online]. [cit. 2017-07-09]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>
- Georgia and the EU [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/1237/georgia-and-eu_en
- Chapters of the acquis [online]. [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/policy/conditions-membership/chapters-of-the-acquis/index_en.htm
- Chceme silného prezidenta, rozhodli Turci. Referendum bylo velmi těsné [online]. [cit. 2017-08-04]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/scitani-a-vyhlaseni-vysledku-referendum-turecko-f6b-/zahranicni.aspx?c=A170416_141146_zahranicni_ert

- Chorvatský generál Gotovina zadržen ve Španělsku [online]. [cit. 2017-07-19]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/aktualne-v-eu/chorvatsk-generl-gotovina-zadren-ve-panlsku/>
- Iceland and the EU [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/15864/iceland-and-eu_en
- ICTY a souzení válečných zločinů [online]. [cit. 2017-07-19]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4185/6088>
- Interaktivní mapy EU [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/742/906/clanek/rozsirovani-schengenu---aktualni-stav---legenda/>
- Jaké jsou vyhlídky rozšiřování EU na Balkán? [online]. [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9260/28675/clanek/jake-jsou-vyhličky-rozsirovani-eu-na-balkan/>
- Jednání o sjednocení Kypru skončila neúspěchem [online]. [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8953/29294/clanek/jednani-o-sjednoceni-kypru-skoncila-neuspechem/>
- Jednání tureckých ministrů v Bruselu vztahy s EU nezlepšilo [online]. [cit. 2017-08-06]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8956/29420/clanek/jednani-tureckych-ministru-v-bruselu-vztahy-s-eu-nezlepsilo/>
- Juncker: Pokud Ankara obnoví trest smrti, zavře si cestu do EU [online]. [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8956/29353/clanek/juncker-pokud-ankara-obnovi-trest-smrti-zavre-si-cestu-do-eu/>
- Key findings of the monitoring report on Bulgaria's preparedness for EU accession [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-06-345_en.htm?locale=EN – tisková zpráva MEMO / 06/345
- Key findings of the monitoring report on Romania's preparedness for EU accession [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-06-346_en.htm?locale=EN – tisková zpráva MEMO/06/346

- Kodaňská kritéria (vstupní kritéria) [online]. [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/287/sekce/k-1/>
- Kosovo [online]. [cit. 2017-08-11]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/kosovo/
- Kosovo and the EU [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/delegations/kosovo/1387/kosovo-and-eu_en
- Liechtenstein and the EU [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/742/906/clanek/rozsirovani-schengenu---aktualni-stav---legenda/>
- Makedonie (FYROM): Vztahy země s EU [online]. [cit. 2017-07-31]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/makedonie-fyrom-vztahy-zeme-s-eu-17545.html>
- Makedonie zvažuje použít provizorní jméno, aby se mohla připojit k NATO [online]. [cit. 2017-07-30]. Dostupné z: <http://casopisargument.cz/2017/06/14/makedonie-zvazuje-pouzit-provizorni-jmeno-aby-se-mohla-pripojiti-k-nato/>
- Měnová dohoda mezi Evropskou unií a Andorrským knížectvím [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:369:0001:0013:CS:PDF>
- Moldavský prezident chce zrušit asociaci s EU, vyhlásí referendum [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/moldavsky-prezident-chce-zrusit-asociaci-s-eu-vyhlasi-refere/r~c7bb34aeaa8911e6a222002590604f2e/>
- Monaco and the EU [online]. [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2290/monaco-and-eu_en
- Monetary agreement between the Italianrepublic, on behalf of the European community, and the Vatican city state and, on its behalf, the holy see [online]. [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2359/san-marino-and-eu_en

- Norsko: Vztahy země s EU [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/norsko-vztahy-zeme-s-eu-18918.html>
- Norway and the EU [online]. [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/1631/norway-and-eu_en
- Nová vláda Makedonie chce co nejdřív do EU i NATO [online]. [cit. 2017-07-31]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/nova-vlada-makedonie-chce-co-nejdriv-do-eu-i-nato_432213.html
- Obchodní politika [online]. [cit. 2017-07-07]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>
- OSCE Annual report 2011 [online]. [cit. 2017-07-19]. Dostupné z: <http://www.osce.org/secretariat/89356?download=true>
- Pátá vlna rozšiřování EU – standardní postup, či nová metodika? [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=177>
- Proč Dánsko v roce 1973 vstoupilo do Evropského společenství (ES)? [online]. [cit. 2017-07-01]. Dostupné z: <http://www.severskelisty.cz/udalost/uda0379.php>
- Prohlášení EU a Turecka, 18. března 2016 [online]. [cit. 2017-08-04]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>
- Ratifikační proces v členských státech EU [online]. [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/pravo_evropske_unie/lisabonska_smlouva/ratifikacni_proces_v_clenskych_statech.html
- Referenda o přistoupení k EU v kandidátských zemích [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/267/sekce/referenda-o-pristoupeni-k-eu-v-kandidatskych-zemich/>
- Regionální politika [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9195/sekce/regionalni-politika/>
- Resolution 1244 (1999) [online]. [cit. 2017-08-11]. Dostupné z: <http://www.nato.int/kosovo/docu/u990610a.htm>

- Rozpočet [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/budget_cs
- Rusko [online]. [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.6.3.html
- Řecko na cestě z krize 2009-2015 [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/ekonomika-a-euro/recka-dluhova-krize-mesic-po-mesici-000124/>
- San Marino and the EU [online]. [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2359/san-marino-and-eu_en
- Serbia [online]. [cit. 2017-08-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/detailed-country-information/serbia_en
- Srbsko [online]. [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/enlargement/serbia/>
- Steps towards joining [online]. [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/policy/steps-towards-joining/index_en.htm
- Svátý Bartoloměj vystoupil z EU. Kdo bude další? [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/svaty-bartolomej-vystoupil-z-eu-kdo-bude-dalsi/751294>
- Španělsko [online]. [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/558/sekce/spanelsko/>
- Švédsko [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/834/sekce/svedsko/>
- Švýcarsko do EU nevstoupí. Po 24 letech stahuje svoji žádost o členství [online]. [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/svycarsko-do-eu-nevstoupi-po-24-letech-stahuje-svoji-zadost-o-clenstvi-1302146>
- Švýcarsko se děsí vlny z východu, zavádí kvóty na Rumuny a Bulhary [online]. [cit. 2017-08-26]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/migrace-evropa-schengen-svycarsko-d5o-zahranicni.asp?c=A170512_154834_zahranicni_aba

- Švýcaři vstupují do Schengenu. Mnoho se tím ale nezmění [online]. [cit. 2017-07-08]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/svycari-vstupuji-do-schengenu-mnoho-se-tim-ale-nezmeni/r~i:article:624710/>
- The 2006 Transparency International Corruption Perceptions Index [online]. [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: <http://www.infoplease.com/ipa/A0781359.html>
- The former Yugoslav Republic of Macedonia [online]. [cit. 2017-07-28]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/detailed-country-information/fyrom_en
- The Republic of Moldova and the EU [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/1538/moldova-and-eu_en
- Transnistria Primer [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <http://www.fpri.org/article/2016/10/transnistria-primer/>
- Tři sousední země Východního partnerství na jižním Kavkazu [online]. [cit. 2017-08-17]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.5.6.html
- Turecko [online]. [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9132/sekce/turecko/>
- Turecko: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled [online]. [cit. 2017-08-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/turecko-zakladni-charakteristika-teritoria-19209.html>
- Události na Ukrajině v roce 2014 [online]. [cit. 2017-08-21]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/evropska-unie-a-svet/vyvoj-aktualniho-deni-na-ukrajine-000101/>
- Ukrajina se o další krok přiblížila k EU [online]. [cit. 2017-08-21]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/rozsireni-eu/ukrajina-se-priblizila-k-eu/>
- Víza: Rada potvrdila dohodu o uvolnění vízového režimu pro Ukrajinu [online]. [cit. 2017-08-21]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/03/02-visa-liberalisation-ukraine/>

- Volný pohyb pracovníků v rozšířené EU [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/rozsireni-eu/voln-pohyb-pracovnk-v-rozen-eu/>
- Vstup do EU – přístupový proces [online]. [cit. 2017-07-13]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1426504054158&uri=URISERV:114536>
- Vstup Chorvatska do EU 2013 [online]. [cit. 2017-07-06]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/vstup-chorvatska-do-eu-2013/r~i:wiki:3816/?redirected=1500563012>
- Výhrůžky EU nás nezajímají, řekl Erdogan. Vláda prodloužila výjimečný stav [online]. [cit. 2017-08-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/turecko-erdogan-vyjimecny-stav-evropska-unie-fon-zahranicni.aspx?c=A170417_211431_zahranicni_fka
- Vývoj Smlouvy o přistoupení [online]. [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/evropskaunie/dokumenty/_zprava/70785
- Vztahy EU a Chorvatska [online]. [cit. 2017-07-21]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/rozsireni-eu/vztahy-eu-a-chorvatska-000070/>
- Vztahy EU a Turecka [online]. [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/rozsireni-eu/vztahy-eu-a-turecka-000141/>
- Vztahy EU s Arménií [online]. [cit. 2017-08-17]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eastern-partnership/armenia/>
- Vztahy EU s Gruzii [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eastern-partnership/georgia/>
- Zmařený pokus o vojenský puč v Turecku. Co vše o něm víme? [online]. [cit. 2017-08-04]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/prehledne-puc-v-turecku-0sj-zahranicni.aspx?c=A160717_163048_zahranicni_san

Právní předpisy a smlouvy:

- Listina základních práv Evropské unie
- Resolution 1244 (1999) [online]. [cit. 2017-08-11]. Dostupné z: <http://www.nato.int/kosovo/docu/u990610a.htm>
- Smlouva o Evropské unii
- Smlouva o fungování Evropské unie

Ostatní dokumenty:

- Archick, Kristin – Morelli, Vincent L. (2014). European Union Enlargement. *Current Politics & Economics in Europe* 25 (2).
- Evropská komise (2013). *Politiky Evropské unie – Spravedlnost, občanství, základní práva* (Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie), s. 5.
- Evropská komise (2014). *Politiky Evropské Unie: Rozšíření* (Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie)
- Evropská komise (2014). *Souhrnná zpráva o činnosti Evropské unie – 2013* (Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie), s. 152
- EVROPSKÁ KOMISE. Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě: Stanovisko Komise k žádosti Černé Hory o členství v Evropské unii. Brusel, 9. 11. 2010. KOM (2010) 670.
- Geddes, A., Lees, C. and Taylor, A., 2013. *The European Union and South East Europe: the dynamics of Europeanization and multi-level governance*. Routledge. (Routledge/UACES contemporary European studies; 21)
- Grabbe, Heather (2002). European Union Conditionality and the Acquis communautaire. *International Political Science Review* 23 (3).
- Laermans, Huguette – Roosens, Paul (2009). *The Enlargement of the European Union*. *Ekonomika misao i praksa* 18 (2).
- NGA SEANCA PLENARE E JASHTËZAKONSHME SOLEMNE E KUVENDIT TË KOSOVËS ME RASTIN E SHPALLJES SË PAVARËSISË, TË MBAJTUR MË 17 SHKURT 2008 [online]. [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: http://www.assembly-kosova.org/common/docs/proc/trans_s_2008_02_17_al.pdf
- Nuroglu, Elif – Kurtagić, Haris (2012). Costs and Benefits of the EU Enlargement: The Impact on the EU and SEE Countries. *Journal of Economic and Social Studies* 2 (2).
- Olsen, Johan P. (2002). The Many Faces of Europeanization. *Journal of Common Market Studies* 40 (5).

- Puente, Carlos (2014). Historical Evolution of Conditionality Criteria in External Relations of the EU with CEEC. From the Cold War to the Accession: an Insider's Perspective. Romanian Journal of European Affairs 14 (4).
- RUPNIK, J. (2010): EU Enlargement in the Balkans: A comparison with Central Europe. In Kolektiv autorů: Accession of the Western Balkans to the EU: Evaluating a Process. Paris: Science Po Paris [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/publication/2010_0609_att4639135.pdf